

T.B.M.M.

(S. Sayısı: 920)

Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/950)

Not: Tasarı, Başkanlıkça Avrupa Birliği Uyum, İçişleri, Adalet ile Plan ve Bütçe komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-939/280

19.1.2005

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 15.10.2004 tarihinde kararlaştırılan "Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ulusal kalkınmanın, çeşitli toplum kesimleri ve bölgeler arasında dengeli bir işbölümü ile gerçekleştirilmesi ve buna paralel olarak kalkınmanın getirilerinin de kesimler ve bölgeler arasında dengeli dağılımı hükümet programları ve kalkınma planlarının en öncelikli konuları arasında yer almıştır. Ekonomik refahın, toplum kesimleri ve iller, bölgeler arasında, kısacası mekanda dengeli dağılımının sağlanması, günümüz toplumlarında sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak ortaya çıkmaktadır. Bu politika, aynı zamanda ekonomik ve sosyal uyum ile toplumsal istikrarın önemli unsurları arasında yer almaktadır.

Günümüzün gelişmiş toplumlarında, genel büyüme oranı ve ortalama gelir düzeyi kalkınmışlığın tek göstergesi olarak görülmektedir. Artık bu gelirin nasıl bir yapıda, hangi kesimlerin katkısıyla üretildiği ve kesimler arasında ve mekanda nasıl dağıldığı da gelişmişlik göstergeleri arasında zikredilmektedir. Ayrıca, büyümenin ve gelişmenin sürdürülebilirliği bu hususları dikkate alan bir yönetim ve üretim yapısının varlığıyla doğru orantılı görülmektedir. Dengeli dağılımı dikkate almayan yönetim anlayışı ve politikaları, sadece sosyal adaletten uzaklaşmış olmamakta, aynı zamanda istikrarı temin etmekte de zorlanmakta ve sürdürülebilir bir gelişme performansı yakalayamamaktadır.

Yerel ve bölgesel gelişme, diğer kalkınma planlarında olduğu gibi halen yürürlükte olan 8. Beş Yıllık Kalkınma Planının (8. BYKP) da en öncelikli alanlarından biri olmuştur. Planın temel amaç, ilke ve politikaları arasında "İnsanımızın hak ettiği yaşam düzeyinin sağlanması amacıyla gelir

dağılımının düzeltilmesine, yoksullukla mücadeleye ve bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasına önem verilecektir." (madde 185) ifadesi zikredilmektedir. Diğer taraftan, Kalkınma Planının, bölgesel gelişme, bölge planlama, kalkınmada öncelikli yörelerin geliştirilmesi, kamu yatırımları, yatırımlarda devlet yardımları ve kırsal kalkınma ile ilgili amaç, ilke ve politikaları arasında da bölgesel ve yerel kalkınmanın önemi açıkça vurgulanmıştır.

Planda ayrıca; dünyada ve Türkiye'de Yerel Sanayi Odaklarının, küresel ekonomi ve rekabet anlayışında meydana gelen değişimlerin birer ürün olarak ortaya çıktığı ve yerel kurumların ortak hedefler doğrultusunda organize olması yanında, belirli sektörlerde uzmanlaşmış ve kendi aralarında bütünleşmeyi sağlamış KOBİ'lerin yer aldığı küçük ve orta boy kentlerin dünya ekonomisinde önemini giderek artırdığı vurgulanmaktadır. Ülkemizin sanayileşme sürecinde, ulusal kaynakların en etkili ve verimli şekilde kullanılmasını teminen, Türkiye'nin sanayi haritasının çıkarılarak, birbirini besleyen, birbirinin altyapısını tesis eden yatırımlar ile bölgesel gelişmeye yönelik projelerin destekleneceği belirtilmektedir.

Bununla birlikte, kırsal kalkınma açısından; kırsal alanda istihdamın artırılması, insangücü kaynaklarının geliştirilmesi, kırsal nüfusun gelirini artırıcı ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, etkili örgütlenme ve her düzeyde katılımcılığın önem taşıdığı vurgulanmış, sivil toplum örgütlerinin kalkınma sürecine katılımlarını artırıcı tedbirlerin alınması öngörülmüştür.

Bu kapsamda, 8. BYKP'de; planların, programların ve bölgesel planların hazırlık, uygulama, koordinasyon ve izleme aşamalarının etkinliğini artırmak üzere, ihtiyaç duyulan merkezlerde birimlerin oluşturulması için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı gerekli düzenlemeleri yapmakla görevlendirilmiştir.

Ülkemizde bölgeler arası gelişmişlik farklarının dengeli bir yapıya kavuşturulması, bölgesel ve yerel kalkınmanın hızlandırılması ve sürdürülebilir dengeli bir gelişmenin sağlanması için çeşitli politikalar ve araçlar uygulanmıştır. Bunların başında, çeşitli büyüklükteki bölgeleri hedef alan bölge planları yer almaktadır. Bölge planları, kalkınma planlarının hedef ve stratejileri çerçevesinde bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması, geri kalmış yörelerde yaşayan nüfusun refah düzeyinin yükseltilmesi, metropollere büyük yük getiren göç eğilimlerinin istikrarlı bir dinamiğe kavuşturulması, plansız kentleşme nedeniyle oluşan sorunların çözüme ulaştırılması amacıyla bölgelerin özellikleri, farklılıkları, gelişmişlik düzeyleri ve temel sorunları ile potansiyellerinin belirlenmesine yönelik olarak merkezde hazırlanmaktadır.

Kalkınma planlarının sektörel öncelikleri ile mekansal boyutların bütünleştirilmesine yönelik olarak, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmek amacıyla, çeşitli dönemlerde muhtelif bölgesel gelişme planları hazırlanmıştır. Bunların başlıcaları; Doğu Marmara Planlama Projesi, Antalya Projesi, Çukurova Bölgesi Projesi, Güneydoğu Anadolu Projesi, Zonguldak-Bartın-Karabük Bölgesel Gelişme Projesi, Doğu Anadolu Projesi Ana Planı ve Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı'dır.

Ancak, çoğu zaman kalkınmada öncelikli yöreleri hedef alan destek uygulamaları, organize sanayi bölgeleri politikası, yatırımlarda devlet yardımları ve kırsal kalkınma projeleri ile birlikte yürürlüğe konulan bölge planları, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasında ve hedeflenen gelişme düzeyini ve ortamını oluşturmada beklenen etkiyi doğuramamıştır. Anılan bölgesel kalkınma projelerinden GAP dışında kalanlar kapsamlı bir uygulama şansı bulamamıştır. Baştan bir enerji ve sulama projesi olarak başlatılan ve daha sonra entegre bir bölgesel kalkınma projesine dönüştürülen ve büyük ölçekli sektörel kamu yatırımları ile desteklenen Güneydoğu Anadolu Projesi

(GAP) hariç olmak üzere hazırlanan bölge planlarının hemen hemen tamamı beklenen başarıya ulaşamamıştır. Planlı dönemde sağlanan olumlu gelişmelere rağmen, gerek Türkiye'nin tam üye olarak katılmayı hedeflediği AB ülkeleriyle olan gelir farkı, gerekse ülke içinde bölgeler arası gelir ve gelişmişlik farklılıkları somut gelişmeler sağlanması gereken önemli bir sorun alanı olarak gündemdeki yerini korumaya devam etmektedir.

2001 yılı kişi başı gayri safi yurt içi hasıla verilerine göre, ülkemizin en yüksek gelire sahip ili (Kocaeli, 6.165 ABD Doları) ile en düşük gelire sahip ili (Ağrı, 568 ABD Doları) arasında yaklaşık 11 kata varan bir gelir farkı bulunmaktadır (Ek: tablo-1). 2003 yılı illerin sosyo ekonomik gelişmişlik sıralaması çalışmasına göre ise özellikle Ankara'nın doğusunda yer alan illerin sosyo ekonomik gelişmişlik düzeylerinin, genel olarak ülke ortalamasının altında kaldığı gözlenmektedir. Bu durumdan daha da kötüsü, gelişmişlik düzeyi itibarıyla ülke ortalamasının altında yer alan bu illerden çoğunun sıralamadaki yerinin, bir önceki araştırma dönemine (1996) göre, daha aşağılara inmisi olmasındadır (Ek: tablo-2). Bu göstergelerden de görülebileceği gibi, başta kaynak sorunu ve bölgesel gelişme alanındaki kurumsal yapının yetersizliği gibi nedenlerden dolayı bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması ve bölgeler arası dengeli büyüme ve gelişmenin sağlanmasında arzu edilen düzeyde bir iyileşme sağlanamamıştır.

Diğer taraftan, AB'ye üyelik ve uyum sürecinde, ülkemizin satın alma gücü paritesine göre kişi başına ortalama gelir düzeyinin, son genişleme öncesinde AB ortalamasının yaklaşık üçte biri düzeyinde olduğu sıkça ifade edilmektedir. Aynı kapsamda özellikle ülke içi gelir ve gelişmişlik farklarının azaltılmasının önemi vurgulanarak, bu alanda katılım öncesi mali yardımı da etkileyen şekilde AB'nin bölgesel gelişme politikası ve uygulamalarına paralel yeni bir yaklaşım, yöntem ve kurumsal örgütlenme modeline dikkat çekilmektedir. Bölgesel gelişme alanında AB'ye uyum sürecinin bir gereği olarak, yerleşme merkezlerinin kademelenmesini, iller arasındaki fonksiyonel ilişkileri, coğrafi koşulları, istatistik toplama ve plan yapma amacına uygunluğu da dikkate alarak, AB istatistiki sınıflandırmasına (NUTS) paralel bir şekilde, üç düzey halinde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) yapılmıştır. AB yetkilileri tarafından da onaylandıktan sonra, 28 Ağustos 2002 tarih ve 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan bu sınıflandırmanın, yine aynı Karar kapsamında bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesinde esas alınması kararlaştırılmıştır.

Bu çerçevede, bölgesel gelişme alanında, Türkiye'den 2003 Yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde Ulusal Kalkınma Planı ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) Düzey 2'lerde (NUTS 2) bölgesel kalkınma planları hazırlanması suretiyle,

- Bölgesel farklılıkları azaltmayı amaçlayan bir ulusal ekonomik ve sosyal uyum politikasının geliştirilmesi,
- Bu başlık altındaki mevzuatın uygulanmasını kolaylaştıracak yasal çerçevenin kabul edilmesi,
- Bölgelere yönelik kamu yatırımlarına ilişkin öncelik kriterlerini ortaya koyan çok yıllık bütçeleme usullerinin oluşturulması,
- Bölgesel kalkınmayı yürütecek idari yapıların güçlendirilmesi ve
- Bölgesel kalkınma planlarını uygulamak üzere, NUTS 2 düzeyinde bölge birimlerinin kurulması istenmektedir.

Katılım Ortaklığı Belgesi temelinde, AB'ye ekonomik ve sosyal uyum sürecinin çerçevesini oluşturan ve 2004-2006 dönemini içine alan Ön Ulusal Kalkınma Planı, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı tarafından hazırlanarak Yüksek Planlama Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Ekonomik ve sosyal uyumun en önemli yatay önceliği olarak bölgesel gelişmeye ağırlık veren Plan'da, finansman desteğinin en geniş olduğu alan bölgesel gelişme olarak tespit edilmiştir. Plan'da yönetim otoritesi olarak DPT Müsteşarlığı belirlenmiş olup, uygulamaya ilişkin görevlerin sektörel ve bölgesel kurumlar gibi "ara kurumlar" ile paylaşılması, bölgesel gelişme politikalarını yerel bazda uygulayacak kurumsal bir mekanizmanın geliştirilmesi ve bu alandaki program ve projelerin yönetimine ilişkin bazı görevlerin Kalkınma Ajanslarına (KA) devredilmesi öngörülmüştür.

Ajansların kuruluşu 58. Hükümet tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulan ve 59. Hükümet tarafından da aynen benimsenen Acil Eylem Planınının (AEP) gerçekleştirmeyi öngördüğü en önemli hukuki, kurumsal ve yapısal düzenlemeler arasında yer almaktadır. Planda ifade edildiği şekliyle, kaynakların hem yerinde ve daha etkin kullanılması, hem de iller ve bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının azaltılması ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amacıyla İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (NUTS-İBBS) dikkate alınarak alt bölge düzeyinde; planlama, koordinasyon, uygulama, izleme ve değerlendirme fonksiyonları olan yeni hizmet bölgeleri ve birimlerinin oluşturulması hedeflenmektedir.

AEP amaçlarına uygun olarak, bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını azaltıcı politikalar merkezi yönetim tarafından, yereldeki ve iller arasındaki gelişmişlik farklılıklarının giderilmesine yönelik çalışmalar ise merkezin koordinasyonu ve yönlendirmesi altında hizmet bölgeleri (Ajanslar) tarafından yürütülecektir.

Ajanslar başta eski ve yeni AB üyesi ülkeler ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olmak üzere birçok gelişmiş ülkede bölgesel ve yerel kalkınmanın en önemli kurumları arasında yer almaktadır. Başta İngiltere olmak üzere çok çeşitli ülkelerde, farklı yapılar, statülerde ve işlevlerde kurulmuş olan ajanslar, 1950'li yıllardan bu yana hizmet vermektedir. Bölgesel gelişme ve bölge planlama anlayışının köklü değişikliklere uğradığı 1980'li ve 1990'lı yıllarda ajanslar daha da yaygın hale gelmiş ve bölgesel gelişme çabalarının odağında yer alan kurumsal kapasiteleriyle, özellikle Avrupa'da AB yapısal fonlarının da desteğiyle bazı bölgelerin geliştirilmesinde asli rol üstlenmiştir. Günümüzde Avrupa ülkelerinde kendi bölgelerinin kalkınması amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren farklı nitelik, yapı ve statüde 200'ü aşkın kalkınma ajansı bulunmaktadır. Bunların büyük bir kısmının, özellikle Brüksel gibi önemli dış merkezlerde temsilcilikleri bulunduğu gibi Avrupa genelinde 150 üyeye sahip örgütlenmiş bir üst kuruluşları da (Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları Birliği-EURADA-European Association of Regional Development Agencies) bulunmaktadır.

Bölgesel gelişme, bölge planlama ve yerel kalkınma alanında oluşan bilgi ve tecrübe birikimi, günümüzde "dengeli dağılım" hedefinin yalnızca sanayi faaliyetlerinin yer seçimini etkilemeye yönelik bölgesel politikalara bağlı olamayacağını göstermiştir. Bölgesel gelişme ve bölge planlama alanında, dünyadaki anlayış ve uygulamalar son 20 yılda çok büyük bir değişim göstermiştir. Her şeyden önce bölgesel gelişmenin ülke içi ve dışı çok yönlü bir etkileşim sürecini gerektirdiği anlaşılmış ve merkezden yönlendirilen, sadece içe dönük yerel, kırsal, kentsel veya bölgesel gelişme modellerinin başarılı olamadığı görülmüştür. Aynı şekilde yerel aktörlerin hem planlama, hem de uygulama safhalarında sürekli aktif olması, sahiplenme göstermesi, araştırma ve proje üretme kapasitesi geliştirmesi ve bunu kurumsallaştırması başarılı bölgesel/yerel kalkınma modellerinin en önemli özelliği haline gelmiştir. Buna bağlı olarak, zaman ve mekan boyutunda, planların esnek, dinamik ve paylaşımcı bir anlayışla yapılmasını ve uygulanmasını gerektiren bu değişimi zorlayan etkenlerden biri de küreselleşme olmuştur.

Küresel rekabet süreci, karşılaştırmalı üstünlükler temelinde, yerel ve bölgesel uzmanlaşma sürecini de hızlandırmaktadır. Yerel girişimcilik, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, bilgi ve beceri birikimi ve diğer yerel potansiyellere de bağımlı olarak, belirli sektörlerde uzmanlaşabilen yöreler, dünya ekonomisi içerisinde karşılaştırmalı üstünlük elde edebilmekte ve bu sayede ülke ortalamasından daha fazla büyüme ve gelişme şansı bulurken, ülkenin genel büyümesine, refah ve istikrarına da daha fazla katkı sağlayabilmektedir. Mevcut şartlar altında, ülkeler arası rekabetin artık kentler ve bölgeler arası rekabete dönüştüğü gözlenmektedir. Bölge ekonomilerinin, yeni ulusal ve yerel rekabet koşullarına ayak uydurma yeteneğini geliştirmek ve bunun için gerekli her türlü alt-yapıyı hazırlayabilmek için ise, çabuk karar alıp uygulayabilen, esnek ve dinamik yeni kurumsal yapılara ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu bağlamda, artık, bütün dünyada bölgesel gelişme planlarının hareket noktası sadece bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını gidermeye yönelik değildir. Yeni bölgesel gelişme ve planlama anlayışının en önemli özellikleri; sürdürülebilir, dengeli, insan odaklı, esnek, rekabetçi, katılımcı olması ve yerel aktörlerin çabalarını, yerel potansiyelleri ve dinamikleri, stratejik yaklaşımı, öğrenmeye dayalı uygulamaları içermesidir. Bu bakımdan, yerel/bölgesel dinamiklerin ve potansiyelin tespiti, bunların ulusal öncelikler ile uyumlu olarak yerinde ve katılımcı bir anlayışla, ortak akıl kullanılarak planlanması, esnek, aksiyona dayalı, rol paylaşımına açık ve insan odaklı programlar, gelişme politikaları ve rekabetçi projeler ile desteklenmesi aşamalarında yerelde teknik kapasitesi yüksek bir kurum gerekli olmaktadır. Bu bakımdan, bölgesel gelişme uygulamalarımız ile bölge planlarımızın etkinliğinin ve başarısının yükseltilmesi, bölgelerin ülkemizin genel büyümesi, gelişmesine, refahına ve istikrarına katkısının artırılması, sosyal uyum ve adaletin temini ve değişen küresel rekabet şartlarına adaptasyonun sağlanması amacıyla, çağdaş gereklere uygun olarak, gelişmiş ülkelerde bir çok örnekleri görülen Kalkınma Ajanslarının (KA) en kısa zamanda kuruluşu ve işler hale getirilmesi gerekli görülmektedir.

Bu kapsamda ajansların yukarıda genel olarak ifade edilen işlevleri ve faydalarının ayrıntılı olarak değerlendirilmesi yerinde olacaktır:

1) Ajanslar yerel aktörler ve dinamikler arasında sinerji oluşturacak bütün kaynakları harekete geçirecek ve yerel/bölgesel kalkınma çabalarının etkisini artıracaktır. Burada, Ajansın girişimci ve KOBİ desteği sağlama, devlet yardımlarını uygulama, kırsal kalkınma faaliyetlerini destekleme, alt-yapı ve çevre projelerini gerçekleştirme gibi alanlarda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların yerine geçmemesi ve doğrudan uygulama yapmaması esas olacaktır. Ajanslar, elinde bulundurduğu kaynaklar ve teknik birikimi ile bu kurum ve kuruluşlar da dahil olmak üzere bütün ilgili tarafları (paydaşları) destekleyecek ve bunlar arasında koordinasyonu sağlayacak, onların faaliyet ve projelerini özellikle bölgesel ölçekte birbirini tamamlar hale getirecek ve dolayısıyla daha yüksek bir büyüme, gelir ve istihdam etkisi meydana getirecektir. Bir diğer ifadeyle, ajanslar uygulayıcı kuruluş ve yerel aktörleri destekleyecek ve bunlar arasında koordinatör, organizatör ve katalizör konumunda olacaktır.

2) Ajanslar yerel düzeyde planlama, programlama, proje üretme ve uygulama kapasitesini artıracaktır. Özellikle yerel yönetimler reformunun hayata geçirilmesinden sonra, yerele çok önemli miktarda kaynak ve yetki transferinin yapılması beklenmektedir. Ancak, reformun ilk yıllarında uygulamada beklenen etkinlik artışının sağlanabilmesi ve ciddi oranlı bir büyüme, gelir artışı ve istihdam etkisi oluşturulabilmesi için başta yerel yönetimlerin kendileri olmak üzere, bütün yerel aktörlerin teknik kapasitesinin desteklenmesine ihtiyaç duyulacaktır. Ajanslar yüksek nitelikli personeli, esnek kaynak ve istihdam yapısı ile bütün yerel aktörlerin, özellikle başlangıçta ihtiyaç duyacağı

planlama, programlama, projelendirme, koordinasyon ve izleme kapasitelerinin geliştirilmesine destek olacaktır.

3) Ajanslar bölgelerde ve yerelde kaynakların yerinde ve etkin kullanılmasına yardımcı olacaktır. Hem teknik kapasitesinin sağladığı bilgi birikimini, hem de aracılık ettiği kaynakları etkin bir şekilde kullanarak birden çok ili ilgilendiren projelerin ve faaliyetlerin mükerrerliklere yol açmadan ve kaynak israfı oluşturmadan gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Bölgesel niteliği olan havaalanı, ihtisas hastaneleri, bazı yükseköğretim yatırımları, havza ve kıyı koruma ve geliştirme projeleri, bataklık projeleri, kırsal kalkınma projeleri, organize sanayi bölgeleri gibi projelerin Ajanslar aracılığıyla ulusal, bölgesel ve yerel önceliklere göre planlanması ve desteklenmesi geçmiş yıllarda yanlış örneklerine sıkça rastlanan gereksiz ve verimsiz yatırım israfına mani olacaktır. Ajanslar, bu tür bölgesel nitelikli projelerin en uygun yer seçimine göre, ideal büyüklükte, en uygun şartlarda ve nitelikte ve yeterli finansmanla gerçekleştirilmesi konusunda etkin rol oynayacaktır.

4) Makro ve mikro ölçekli planlama deneyimleri, aslında her iki ölçeğin arasında ihtiyaç duyulan optimum bir plan ölçeğinin ve plan bölgesinin gerekliliğine işaret etmektedir. Esnek olmayan, son derece katı, detaylı, durağan ve her şeyi en ince ayrıntısına kadar kontrol etmeye yönelik olarak merkezden yapılan plan çalışmaları yerelde yeterli sahiplenme oluşturmadığı gibi, yerel ve bireysel farklılıkların hayata geçirilmesine bazen engel bile olmaktadır. Diğer taraftan, fiziksel planlar gibi yerelde yapılan planlama çalışmaları ise ulusal öncelikleri yansıtan, bölgeler arası etkin işbölümüne ve rekabetçi üstünlüklere dayalı stratejik bir vizyon ve hedeften yoksun olmaktadır. Sonuç olarak, yerleşmelerin sorunları uzaktan planlama ile çözülememekte; imkanları, potansiyeli, içerdiği "gömülü" yerel gelişme bilgileri ise uzaktan algılanamamaktadır. Yeni planlama ve idari örgütlenme anlayışı içinde, uygun kurumsal altyapının oluşturulmasıyla birlikte planlamanın ilgili yerleşmelerde, yukarıdan-aşağıya değil aşağıdan-yukarıya başlatılan etkileşimli bir süreçle yapılması ve uygulanması sağlanacaktır. Gelişmiş ülke deneyimleri göstermiştir ki, bunun için en uygun ölçek bölgesel plan ölçeği, en uygun alan ise genellikle birden çok idari sınırı (ili) kapsayan ve Ajansların kuruluşuna baz teşkil edecek olan optimum "plan bölgesi"dir.

5) Artan eğitim seviyesi, ulusal ve uluslararası piyasalarda etkin rekabet için gerekli örgütlenme ve dayanışma kültürü, son yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntılar nedeniyle kalkınma amaçlı kullanılabilen kamu kaynaklarının reel olarak artmaması gibi nedenlerden dolayı yerel aktörlerin kendi sorunlarına çözüm amacıyla oluşturdukları yerel örgütlenmeler ile bunların talepleri ülkemizin bütün yörelerinde hızla artmaktadır. Bu, bir bakıma, gelişen yerel ve bölgesel kalkınma bilincinin bir göstergesi olarak görülmektedir. Bunlara örnek olarak, fahri bir ajans vazifesi gören Ege Ekonomisini Güçlendirme Vakfını (EGEV) ve Mersin Ticaret Odası bünyesinde kurulmuş olan ve aynı zamanda EURADA üyesi de olan Mersin Kalkınma Ajansını vermek mümkündür. Ancak, genellikle, özel kesimin ve sivil toplum kuruluşlarının sektörel uzmanlaşma, üretim ilişkileri, sosyal dayanışma, çevre koruma, hemşehrilik dayanışması ve yerel kalkınma temelinde oluşturdukları bu yerel girişimler çoğu zaman teknik açıdan proje üretme ve uygulama kapasitesinden yoksun durumdadır. Diğer taraftan bu kapasiteye sahip olan kurum ve kuruluşlar ise kendilerine yerelde rehberlik edecek, yerel aktörler arasında koordinasyon ile yeterli kaynak ve destek sağlayacak kurumsal bir yapının eksikliğini hissetmektedir. Ajanslar, gelişen bu dayanışma içinde rekabet ve kalkınma bilincini doğru yöne ve alanlara kanalize etmede çok önemli bir işlev yüklenecek, yerelde bu alanda çok ciddi bir boşluğu dolduracaktır. Ayrıca, karar alma ve uygulama yapılarının katılımcılığa açık olması sayesinde toplumun kalkınma sürecine doğrudan ve aktif katılımını sağlayarak, yerel sahiplenmeyi oluşturacak ve pekiştirecektir.

6) Ulusal ve küresel rekabet, özellikle esnek ve dinamik üretim yapılarıyla değişen koşullara kolay ayak uydurabilen KOBİ'ler için önemli avantajlar sunmaktadır. Bu kapsamda, yerel girişimciliğe ve KOBİ'lere dayalı bir kalkınma modeli bölgelerin ve ülkelerin yerel, ulusal ve küresel piyasalara entegre olabilme şansını artırırken, kalkınmanın sürdürülebilirliğini de temin etmektedir. Bu kalkınma modelinde, yerel girişimcilere ve KOBİ'lere sağladıkları destekler ile ajanslar özel bir önem kazanmaktadır.

7) Küreselleşme süreci, bütün toplumlara ve yerel-bölgesel ekonomilere tehditler yöneltirken, aynı zamanda bazı fırsatlar da sunmaktadır. Yerel aktörlerin küreselleşmenin tehditlerine karşı koyabilme yeteneğinin geliştirilmesi ve sunduğu fırsatlardan azami faydanın elde edilebilmesi, bu faktörleri iyi teşhis eden, yorumlayabilen ve bunlara uygun politikalar geliştirebilen kurumların varlığını gerektirmektedir. Ajanslar, bu bağlamda, bir taraftan küresel düzeyde yaşanan gelişmeleri yerel düzeye aktarırken, diğer taraftan da yerel potansiyeli, varlıkları, üstünlükleri ve özgünlükleri küresel pazarlara taşıyacaktır. Burada, hem küresel şartların iyi yorumlanması ve yerele iyi aktarılması, hem de yerel potansiyelin tespiti ve toplanan yerel-bölgesel bilginin küresel piyasaya özgün ürünler veya hizmetler halinde pazarlanması ajanslar türünde teknik kapasitesi yüksek, uzmanlaşmış bir kurumun varlığını gerektirmektedir. Ajanslar aynı zamanda, uluslararası düzeyde yapılacak tanıtımlara ve bu tanıtımlardan sorumlu birimlere her türlü desteği sağlayacaktır.

8) Ülkemizde proje yapma ve uygulama anlayışı, genelde kendi içine kapalı bir ortamda geliştirilen projelere topyekûn bir finansman aranması mantığına dayalıdır. Oysa özellikle uluslararası kurum ve kuruluşların çeşitli ülkelerde uyguladığı farklı nitelikteki projeler göstermiştir ki, projelerin başarısında yararlanıcının sağlayacağı maliyet paylaşımı veya eş finansmanın çok önemli bir rolü bulunmaktadır. Maliyet paylaşımı yararlanıcın "elini taşın altına koyması" yaklaşımını yansıtmakta ve projelerde baştan ciddi bir sahiplenme ve ortaklık ruhu meydana getirmektedir. Ancak, projenin başarısında bu kadar önemli bir etkiye sahip olan bu uygulamayı yerel/bölgesel kalkınma hedefi doğrultusunda kullanabilecek esnek bir kurumsal yapıya ihtiyaç duyulmaktadır. Ajanslar, bu bakımdan da sağlayacağı proje ve faaliyet desteklerinde kişi, kurum ve kuruluşların eş finansmana dayalı ortak proje üretme kültürü ve yeteneğini geliştirecektir. Bu sayede, farklı tarafların kaynakları gerçekten öncelikli projeler üstünde yoğunlaştırılabilecek ve bu projelerin kısa sürede hayata geçirilmesi sağlanmış olacaktır.

9) Ajansların yürüttüğü faaliyetler sadece yerel ve bölgesel kalkınma ile sınırlı kalmayacaktır. Normalde üreten bölgeler tarafından sübvansane edilen, gelişme zorluğu yaşayan bölgelerin zaman içinde kendi ayakları üzerinde durabilmelerini sağlayacaktır. Gelişme zorluğu çeken bölgelerin ve yörelerin çoğunda, girişimcilik ruhunu ve kültürünü harekete geçirip, yönlendirecek ve bunun için gerekli iġ destekleri sağlayacak kurumsal kapasite bulunmamaktadır. Ajanslar bu alanda faaliyet gösteren kurumlarla aktif işbirliği ve koordinasyon içinde kritik destekler sağlayarak, bölgenin girişimcilik potansiyelini harekete geçirecek ve sürekli olarak geliştirecektir.

İleri aşamalarda, bu bölgeler ülke ortalamasından daha hızlı bir gelişme ivmesi yakalarken, bölgeler arası gelişmişlik farkları azalacak, bu bölgelerin gelişmiş yörelerin kaynaklarına mutlak bağımlılığı azalacaktır. Sonuç olarak, belli bir gelişme eşiğini ve ivmesini yakalayan bölgeler ciddi bir ekonomik hareketlilik yaşarken, ulusal ekonomiye sağladıkları katma değer artacak, ulusal ölçekte oluşturacakları gelir ve istihdam etkisiyle ülkenin genel ekonomik performansına da olumlu katkı sağlayacaktır. Bu etkinin sağlanabilmesi için, bölgesel düzeyde kalkınma politikalarının oluşumuna yardım edecek ve bunların stratejik plan mantığıyla hayata geçirilmesini, izlenmesini ve değerlendirmesini sağlayacak, bölgesel nitelikli teknik bir kurumun (ajansın) varlığına ihtiyaç bulunmaktadır.

10) Bölge planlarının yeterli başarı elde edememesinin başlıca nedenleri, kendine özgü bir finansman (bütçe) mekanizmasının bulunmayışı ve yerelde etkin bir kurumsal yapıyla desteklenmemesi olmuştur. Ajansların kuruluşunu öngören mevcut tasarı, bölgesel gelişme çabalarının ve bölge planlarının uygulama şansını önemli derecede etkileyen bütçe ve kurumsal yapı sorununa da etkin bir çözüm getirmektedir. Bu sayede, bölgesel gelişme planları ve programlarının daha gerçekçi hazırlanması sağlandığı gibi uygulama şansı da büyük oranda artmış olacaktır.

11) Önerilen yapılanma ile Devlet Planlama Teşkilatının genel koordinasyonu içinde ulusal düzeydeki plan ve stratejiler kullanılarak bölgeler arası gelişmişlik farkları giderilirken, ajansların yürüteceği çalışmalar ve projelerle aynı zamanda bölge içi gelişmişlik farklarının giderilmesi hedefi de gözetilmelidir. Diğer taraftan ajanslar şeklinde önerilen bu yeni yapılanmada; sektörel ve bölgesel politikaların etkin bir şekilde planlanması ve entegre bir şekilde uygulanabilmesi de mümkün olacaktır.

12) Öngörülen bu kurumsal yapılanma ile birlikte, bölgesel gelişme alanında faaliyet gösteren merkezi düzeydeki kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyon daha da hız kazanacağı gibi bu konudaki hizmet kapasite ve etkinlikleri de artmış olacaktır. Ajanslar kritik nitelikteki yerel bilginin merkeze taşınmasında ve sürekliliğinin sağlanmasında çok önemli bir işlev yüklenenler ve özellikle program ve proje uygulamalarının izlenmesini kolaylaştıracaklardır. Bu işbirliği sayesinde, başta DPT olmak üzere merkezi kuruluşlar, daha üst ölçekli politikaların ve uygulamaların geliştirilmesindeki enerji ve kapasitelerini daha etkin kullanabileceklerdir. Performansa dayalı kaynak tahsis mekanizması kullanılabilir ve bölgesel gelişme, yerel kalkınma alanında verimlilik ve etkinlik teşvik edilmiş olacaktır.

13) Ajansların asli fonksiyonlarından birisi olan uygulamanın izlenmesi ve değerlendirilmesi ile planlamanın ve proje uygulamanın en önemli unsurlarından olan, ancak şu ana kadar gerçekleştirilememiş olan izleme ve değerlendirme etkin hale getirilmiş olacaktır. İzleme ve değerlendirme faaliyetleri ile projelerin genel gidişatı takip edilecek, projenin sorunları ve darboğazları gecikilmeden giderilecek, kaynakların etkin ve yerinde kullanımı sağlanacak, proje ve faaliyetlerin başarısı ölçülebilecek ve performansa dayalı kaynak tahsisi için bir değerlendirme tabanı kurulmuş olacaktır. Ajansların izleme ve değerlendirme faaliyetleri kapsamında derlediği bilgiler gelecekte tasarlanacak politikalar, program ve projeler için de çok değerli girdiler sağlayacaktır. Böylece, ulusal düzeyde genel planlama ve kalkınma çalışmalarının etkinliğini destekleyen bir mekanizma oluşacaktır.

14) Ajanslarla işbirliği içinde hazırlanacak olan bölgesel gelişme stratejileri ve planları il düzeyinde yürütülen fiziksel plan çalışmaları için stratejik bir çerçeve oluşturacaktır. Ajansların yerel yönetimlerin planlama çalışmalarına sağlayacağı destek; planların mekansal, bölgesel ve sektörel bütünlüğüne katkı sağlarken, yerel ölçekte bu alanda oluşabilecek teknik açığı da kapatacaktır. Bu sayede plan yapma pratiği merkezden yerele doğru mekan planlamasını da içerecek şekilde uygun bir kademelenme ve uyum içinde gerçekleştirilmiş olacaktır.

15) Bölgesel gelişme alanında AB müktesebatına uyum için çok önemli bir adım atılmış ve Katılım Ortaklığı Belgesinde taahhüt altına alınan üyelik yükümlülüklerinden, ekonomik ve sosyal uyum alanındaki en önemlilerinden bir tanesi hayata geçirilmiş olacaktır. AB'ye tam üyelik müzakereleriyle ilgili kararın verileceği bu yıl içinde, bu konuda sağlanan gelişmenin, üyelik perspektifinin ekonomik ve sosyal uyum boyutuna yatayda tümünden kesen bir husus olarak çok olumlu katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Halen katılım öncesi mali yardımların en yoğun olarak kullanılmaya başlandığı bölgesel gelişme programlarının etkin, verimli, başarılı ve AB koşullarına uy-

gun bir şekilde yürütülebilmesi için programları yerel düzeyde yürütecek bölgesel koordinasyon birimlerine ihtiyaç bulunmaktadır. Halihazırda, bu ihtiyaç DPT tarafından bölgelerde kurulan ancak hukuki statüsü, bütçesi, yaptırım gücü ve etkisi itibarıyla sorunlarla karşılaşılacak Program Koordinasyon Birimleri marifetiyle giderilmeye çalışılmaktadır. Ajansların kuruluşu ve işler hale getirilmesiyle AB katılım öncesi hibeleriyle desteklenen bölgesel programların yerelde bu birimler tarafından koordine edilmesi planlanmaktadır. Proje birimlerinde bu alanda elde edilen bilgi, deneyim ve teknik altyapının ise geçici maddelerde yapılan düzenleme ile ajanslara aktarılması ve kaybolmaması sağlanacaktır. Ajanslar bu alanda da çok önemli bir ihtiyacı karşılayacak ve gelecekte genişleyerek devam etmesi beklenen AB destekli bölgesel kalkınma programlarının, yereldeki uygulama ve koordinasyon altyapısını meydana getirecektir.

Türkiye-AB ilişkileri çerçevesinde AB tarafından 2004-2006 döneminde sağlanacak olan Ekonomik ve Sosyal Uyuma yönelik katılım öncesi mali yardımların kullanımına temel teşkil etmek üzere Ön Ulusal Kalkınma Planı (ÖUKP) hazırlanmıştır. ÖUKP, başta Uzun Vadeli Strateji (2001-2023), Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005) ve 2003 Yılı Katılım Öncesi Ekonomik Programı olmak üzere diğer ulusal belge ve dokümanlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. ÖUKP'nin uygulanması ile katılım öncesi mali yardımların etkili bir şekilde kullanımı ve üyelik sonrası yapısal fonların kullanımına ilişkin altyapının oluşturulmaya başlanması hedeflenmektedir. Diğer AB üyesi ve aday ülkelerde olduğu gibi, ÖUKP'nin en öncelikli hedefi, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması ve bu hedef ile sektörel hedefler arasında etkin bir entegrasyonun sağlanmasıdır. Bu amaçla, ÖUKP kapsamında sosyo-ekonomik gelişmişlik göstergeleri itibarıyla öncelikli olarak tespit edilen 12 bölgede AB katılım öncesi mali yardımı ile desteklenen bölgesel kalkınma programlarının başlatılması öngörülmüştür.

Halihazırda, ÖUKP hedefleriyle uyumlu olarak 11 bölgede bölgesel kalkınma programları başlatılmıştır. Ayrıca, ÖUKP dışında sınır bölgelerinin geliştirilmesi amacıyla Bulgaristan ve Yunanistan ile sınır ötesi işbirliği programları da uygulamaya konmaktadır. Mevcut durumda, uygulaması başlatılan veya hazırlıkları devam eden sınır ötesi işbirliği programları ve bölgesel programlar toplam 43 ili kapsamaktadır. Bunların toplam bütçesi 232 milyon Euro'su AB hibesi, 42.36 milyon Euro'su Türkiye katkısı olmak üzere 274.36 milyon Euro'ya ulaşmış bulunmaktadır.

AB ile müzakerelerin başlaması halinde bölgesel gelişme için tahsis edilecek kaynakların katlanarak artacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, AB'nin 2007-2013 dönemine ilişkin olarak hazırladığı yeni düzenleme ile AB'ye yeni üye olan ülkelerin müzakereler sürecinde yararlandıkları PHARE, ISPA, SAPARD gibi büyük finansal imkân sağlayan programların benzerlerinin ülkemiz için de uygulanması beklenmektedir. Bu nedenle, ülkemizin hem müzakere sürecinde yararlanılabilecek büyük ölçekli hibe kaynaklardan, hem de üyelik sonrasında kullanılacak olan yapısal fonlardan etkin bir şekilde yararlanabilmesi fırsatını yakalayabilmesi, bölgelerde kurumsal altyapının hazırlanmasını bir zorunluluk haline getirmektedir. Aksi takdirde kurumsallaşma sağlanamadığı için ülkemize Ekonomik ve Sosyal Uyum başlığı altında sağlanan hibelerin büyük miktarını oluşturan bölgesel programlara ayrılan kaynaklar kullanılamayacaktır. Bu hem hibelerin geri dönmesi hem de yapısal fonlara hazırlıkta büyük ve önemli bir eksiklik anlamına gelecektir.

Diğer taraftan, 2004 yılı İlerleme Raporunda da AB'nin bölgesel politikasına uyum sağlanması ve bölgesel politikaların uygulanması amacıyla, merkezi ve bölgesel düzeyde yeterli kapasitenin oluşturulması gerektiği hususu yeniden vurgulanmıştır. Halihazırda yürütülen programların koordinasyonu, DPT tarafından bölgelerde kurulan ancak hukuki statüsü, bütçesi, yaptırım gücü ve etkisi itibarıyla sorunlarla karşılaşılacak Proje Koordinasyon (Uygulama) Birimleri marifetiyle sağlan-

maya çalışılmaktadır. İlerleme Raporunda ayrıca, bölgesel düzeyde kurulan geçici uygulama birimlerinin ileride yapısal fonları yerelde uygulayacak niteliklere sahip olmadığı belirtilmekte; izleme, değerlendirme, mali yönetim ve kontrol konularında yereldeki işlevleri etkin bir şekilde yerine getiremeyeceği hatırlatılmaktadır.

Ajansların kuruluşu ve işler hale getirilmesiyle, AB katılım öncesi hibeleriyle desteklenen bölgesel programların yerelde bu birimler tarafından koordine edilmesi ve uygulanması planlanmaktadır. Proje birimlerinde bu alanda elde edilen bilgi, deneyim ve teknik altyapının ise geçici maddelerde yapılan düzenleme ile ajanslara aktarılması ve kaybolmaması sağlanacaktır. Ajanslar bu alanda da çok önemli bir ihtiyacı karşılayacak ve gelecekte genişleyerek devam etmesi beklenen AB destekli bölgesel kalkınma programlarının, yereldeki uygulama ve koordinasyon altyapısını meydana getirecektir.

Yukarıda sayılan faydalar çerçevesinde;

- Yerel-bölgesel potansiyeli, dinamikleri ve özgünlükleri ortaya çıkararak bunları en iyi şekilde değerlendirip planlayabilecek;

- Potansiyeli ve dinamikleri rekabetçi, katılımcı, esnek, aksiyona dayalı bir yaklaşımla harekete geçirebilecek ve ulusal, uluslararası pazarlarda ekonomik, sosyal, kültürel birer değer haline dönüştürebilecek;

- Bütün kurum, kuruluş ve şahıslara sağladığı idari, mali, teknik desteklerle başta girişimciler olmak üzere bütün kesimlerde bir kalkınma bilinci ve ivmesi oluşturabilecek;

- Yenilikçi, rekabete dayalı kaynak tahsisi mekanizması, etkin izleme ve değerlendirme işlevleri ile kalkınma planları, bölgesel gelişme planları ve programların uygulama kapasitesini geliştirecek ve

- Hem ulusal, hem de bölgesel-yerel düzeyde, başta istihdam ve gelir olmak üzere ekonomik ve sosyal göstergelerin iyileştirilmesine, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasına ve dolayısıyla ülkenin genel refah ve istikrarına olumlu katkılar sağlayacak olan

Kalkınma Ajanslarının kuruluşu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 58 ve 59 uncu Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Acil Eylem Planının hedefleri ve AB Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan taahhütlerimiz çerçevesinde gerekli görülmektedir.

Ajanslar, kamu-özel sektör ortaklığı anlayışına uygun bir yapıda kurulmaktadır. Bu bakımdan, normal kamu kuruluşu niteliğinde bir kurum olmadığı gibi tasarıda düzenlenmeyen bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösterecektir. Bu yapı, ajansların istihdam ve harcama usullerinde, kamu kurum ve kuruluşlarının tabi olduğu genel bütçe, harcama, ihale, işe alma, işten çıkarma, personel ücret ödemesi, muhasebe yöntemlerinden bağımsız olarak esnek hareket edebilen, küçük fakat etkin ve dinamik bir birim olmasını sağlayacaktır. Hantal, büyük ölçekli, geniş kadrolu bir kuruluş olmayacak, bilakis küçük, etkin, çekirdek bir teknik kadroyla çalışan, destek hizmetlerinin hemen hemen tamamını maliyet etkin bir yöntemle hizmet satın alması ile temin eden, oluşan yeni şartlara çabuk adapte olabilen esnek bir yapı olacaktır.

Ajansların teşkilat yapısı, danışma işlevi daha ağırlıklı olan geniş katılımlı bir Kalkınma Kurulundan, karar alma organı olarak kamu-özel sektör işbirliği ile çalışacak bir yönetim kurulundan ve teknik kapasitesi yüksek, etkin bir özel sektör kuruluşu gibi faaliyet gösterecek olan icra organı niteliğindeki Genel Sekreterlikten Tek Durak Ofislerinden oluşmaktadır. Karar alma organları, özel sektör ve sivil toplumun artık lider bir rol üstlenebileceği Ankara, İstanbul ve İzmir illerinin oluşturduğu tek illi bölgeler hariç olmak üzere, kamu temsilcilerinin çoğunlukta olacağı şekilde tasarlanmaktadır. Bunun temel nedeni ajansların ağırlıklı olarak kamu kaynaklarından oluşan bir

kaynak havuzundan proje ve faaliyetlere doğrudan destek verecek olmasıdır. Ancak, kamu-özel sektör ortaklığı anlayışını teşkilat yapısına yansıtma, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin bölgesel ve yerel kalkınmada hem sahiplenmesini, hem de sorumluluğunu geliştirmek için karar alma organlarında özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerine de yer verilmektedir. Ayrıca, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin gelişmiş yörelerde geniş katılımlı Kalkınma Kurulu tarafından demokratik yollarla, seçimle tayin edilmesi öngörülmektedir. Ayrıca, özel sektör temsilinin aynı yaklaşımla sağlanması amacıyla sanayi ve/veya ticaret odalarının yönetiminde doğrudan temsili için gerekli şartlar oluşturulmaktadır.

Ajansların, genel koordinasyondan sorumlu DPT tarafından tanımlanan performans kriterleri, sağlanan bütçe tahsisleri, iyi tarif edilen asgari idari ve mali standartlar ve sorumluluklara göre hareket serbestisi içinde çalışmalarını esas olacaktır. Ancak, çalışmalarının, yürüttükleri faaliyetlerin, kişi, kurum ve kuruluşlara sağladıkları desteklerin sonuçlarından şahsen ve hukuken sorumlu olmalarını sağlayacak asgari şartları içeren, ikincil mevzuat veya düzenlemeler de oluşturulmuş olacaktır. Bu kapsamda düşünülen uygulama sistemi en üst seviyeden, en alt seviyeye kadar sorumluluğu dağıtacak olan bir sözleşmeler silsilesinin kurulmasıdır. Buna ilave olarak, kademeli ve sürekli bir izleme ve değerlendirme yöntemiyle kaynakların en alt seviyedeki faaliyet ve projelerden, en üst seviyedeki plan ve programlara kadar etkin, verimli, kurallara uygun ve yerinde kullanılması garanti altına alınmış olacaktır. Ayrıca, kaynakların tahsisinden önce gerekli bütün performans değerlendirme kriterlerinin ve göstergelerin karşılıklı yükümlülüğün bir parçası haline gelmesi zorunluluğu bulunacaktır. Bu bakımdan yerelden merkeze doğru işleyen kademeli bir sorumluluk, izleme, değerlendirme ve denetleme sistemi kurulacaktır.

İstihdam usulleri hem seçim ve işe alma, hem de ücret ödemede uzmanlığa, performansa dayalı ve başarıya odaklı tasarlanacaktır. Çalışanların tamamında istihdam garantisi ancak performans, takım çalışmasının devamına, hizmet verme heyecanına, kurum içi ve dışında sağlıklı iş ilişkilerine bağlı olacaktır. Ajansın statüsü gereği, çalışanların iş akdiyle istihdam edilmeleri öngörülmektedir. Çalışanların kendi alanlarında uzman kişilerden objektif, şeffaf yöntemlerle yarışma esasına göre seçilmesi temin edilecek ve ajansın asli fonksiyonlarının bu uzman nitelikli personel eliyle yürütülmesi sağlanacaktır. Bunun bir gereği olarak tasarıya özellikle uzman personel için asgari bir oran konmuş ve bunlar için yabancı dil (İngilizce) yeterliliği gibi asgari bir takım nitelikler tanımlanmıştır. Personel istihdamının gider bütçesi üzerinde yük oluşturmaması için personel giderlerine de sınırlama getirilmektedir. Ayrıca, bölgelerin ihtiyaçları, potansiyelleri ve gelişmişlik seviyeleri dikkate alınarak yapılacak ikincil düzenlemelerle, bu personelin iş tanımları ve nitelikleri daha açık bir şekilde tarif edilecektir.

Ajanslar yerel yönetimlerin normal işlevlerinde bir mükerrerlik veya bir daralma meydana getirmeyecektir. Bilakis onlara teknik ve idari destek sağlayacak, hem planlama, hem de kalkınma amaçlı uygulamalarında onların kurumsal kapasitelerine katkı verecektir. Ayrıca, yerel yönetimler ile yöredeki kamu kuruluşları diğer kurum ve kuruluşlar gibi hazırlayacakları projelerle ajansın destek alabilecekler, sağlanan desteklerin yararlanıcısı durumuna gelebileceklerdir. Bu itibarla, ajanslar bölgedeki veya yereldeki kamu kuruluşları ve yerel yönetimlerin yerel kalkınma odaklı, bölgesel nitelikli faaliyetlerine ve projelerine maliyet paylaşımı esasına dayalı olarak ilave destek sağlayacaktır. Bu sayede ajanslar, özellikle bölgesel-yerel kalkınma odaklı, iş ortamını ve yaşam kalitesini iyileştirmeye yönelik kritik orta ve küçük ölçekli altyapı, çevre projelerinin hayata geçirilmesine yardımcı olacaktır.

Önerilen Kalkınma Ajansları, il düzeyinde oluşturulacak her türlü vakıf, dernek, birlik gibi sivil toplum örgütlenmelerine, özel sektör üst kuruluşları ve bunların kurdukları uzmanlaşma örgütlerine engel olmayacak, onların yerine geçmeyecektir. Tüm bu farklı nitelikteki organizasyonlar için katılımcı, etkin temsile önem veren, karar alma ve uygulama aşamalarında işbirliği ortamı sağlayan ortak bir platform oluşturacaktır. Yapılanma içinde özel sektör ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin ilgisinin, etkisinin, sorumluluğunun ve dolayısıyla sahiplenmesinin en ideal düzeyde sağlanması ve sürdürülmesi esas olacaktır. Paylaşılan bu yetki ve sorumluluğun bir gereği olarak da bu kesimlerin ajansın finansman mekanizması içinde maliyet paylaşımı veya eş finansman modeline sınırlı da olsa katkı sağlamaları doğal olacaktır.

Ajansların kuruluşu aşamalı olarak gerçekleştirilecektir. Bunun için her bir ajansın kuruluşu Kuruluş Kararnamesi şeklinde isimlendirilen bir Bakanlar Kurulu kararı ile yapılacaktır. Bundan maksat, özellikle öncelikli bir takım bölgelerde pilot uygulamalar yaptıktan sonra buradan çıkarılacak derslere göre ajansların yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. Başarılı olduğu takdirde, bütün bölgelere, bölgelerin özgün şartları dikkate alınarak yaygınlaştırılacaktır. Burada ajans kuruluşlarının, ayrı ayrı kuruluş kararnameleri ile yapılmasının nedenlerinden birisi de bölgelerin özgün şartları ve yapılarına göre teşkilat yapılarının, birimlerinin, büyüklüklerinin ve diğer yapısal özelliklerinin özelleştirilmesi ihtiyacının bulunmasıdır. Bu farklılaştırma ancak ayrı ayrı kuruluş kararnameleri ile mümkün olabilecektir. Bu konuda ikincil düzenlemelerden de yararlanılabilecektir.

26 Kalkınma Ajansının kurulması halinde, bu kuruluşların kullanabileceği toplam kamu kaynağının tutarı yıllık yaklaşık 666 Trilyon TL. olarak hesaplanmaktadır. Söz konusu 666 Trilyonluk bu kaynağın; yüzde 68'inin (450 Trilyon TL.) Genel Bütçe vergi gelirlerinden yapılacak transfer ile, yüzde 19'unun (127 Trilyon TL.) Belediyelerin, yüzde 13'ünün (89 Trilyon TL.) ise İl Özel İdarelerinin bütçelerinden transfer edilmesi suretiyle karşılanması öngörülmektedir. Ayrıca, bölgede bulunan illerin sanayi ve/veya ticaret odalarının da ajanslar tarafından kullanılacak bütçeye ortaklık ve maliyet paylaşımı esasına dayalı olarak katkı sağlamaları öngörülmüştür.

Ajansların pilot bölgelerden başlamak üzere tedricen kurulacağı düşünüldüğünden, kurulacak her bir kalkınma ajansının getireceği muhtemel yıllık malî yük yukarıdaki tahminler doğrultusunda yaklaşık 25,6 Trilyon TL. olacaktır. Ancak, yapılan tahminlere göre, ortalama bir ajansın işletme (cari) giderlerinin bu harcama toplamı içinde ortalama yüzde 4,6 gibi cüzi bir paya sahip olması beklenmektedir. Bütçenin geri kalan kısmı kalkınma amaçlı proje ve faaliyetlere destek amacıyla kullanılacaktır.

Ajansların merkezi düzeyde koordinasyonu Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından sağlanacaktır. DPT içinde bölge planı yapma ve yaptırma, bölgesel gelişme politikalarını oluşturma ve AB destekli bölgesel programların yürütülmesi görevini üstlenmiş olan Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, ajansların genel koordinasyonunu ve izlemesini de yapacaktır. Düşünülen yapılanma içinde ulusal düzeyde bölgesel, yerel kalkınma stratejileri ile üst ölçekli bölge planları yeni bir yöntem ve içerikle DPT tarafından yapılmaya/yaptırılmaya devam edecektir. İBBS Düzey 2 bölgelerinin plan ve stratejileri ise ajanslar tarafından DPT ile etkileşimli bir süreç içinde karşılıklı işbirliği ile hazırlanacak ve DPT'nin onayına sunulacaktır. Böylece, Düzey 2 gelişme planı ve stratejilerinin, bu çerçevede desteklenecek faaliyet ve projelerin genel makro hedeflere, ulusal kalkınma planları ve politikalarına, ulusal önceliklere ve bölgeler, kentler arası etkin bir işbölümüne, rol paylaşımına uygun olması sağlanacaktır.

Ajansların, yerel düzeyde uygulayıcı nitelikteki kamu kuruluşları ve yerel yönetimler bakımından üstlendiği koordinatörlük ve katalizörlük işlevi, benzer şekilde merkezde DPT tarafından

yürütülecektir. Ajansların başarısı merkezde; Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Kalkınma Bankası, Halk Bankası gibi kuruluşların sürece etkin katılım ve katkı sağlamalarıyla da doğru orantılıdır. Bu katkı ve katılımın merkezde DPT koordinatörlüğünde yapılması yerinde olacaktır. Ajansların uygulayıcı ve yatırımcı kurum ve kuruluşların yerine geçmemesi, doğrudan uygulama yaparak mükerrerliklere ve gereksiz yetki çatışmalarına girmemesi esastır. Bölgesel ve yerel kalkınma gibi çok sektörlü, yatay ve mekan boyutu olan bir konuda koordinatör, organizatör, katalizör rol alması, kaynak tahsis mekanizmasını kullanarak bütün ilgili kurum ve kuruluşları yönlendirmesi, yerel aktörleri harekete geçirmesi, özel sektöre, yerel yönetimlere, sivil topluma ve kamu kuruluşlarına teknik, idari ve mali destek sağlayarak uygulamaların ve yatırımların bölgesel/yerel/ulusal kalkınma bakımından etkinliğinin artırılmasını sağlaması, ajansın esas fonksiyonu olacaktır. Merkezi kuruluşlar Kamu Yönetimi Reformu ve Mahalli İdareler Reformu sonrasındaki yeni standart koyucu, düzenleyici, uygulayıcı, yatırımcı ve denetleyici rollerine devam edeceklerdir. Bu bakımdan ajansların onların ve yerel yönetimlerin uygulama alanına mükerrer bir uygulayıcı olarak girmemesi, onların işlevlerini kalkınma amacına yönlendirici, tamamlayıcı, destekleyici olması gerekmektedir.

Bir örnek vermek gerekirse, Hazine Müsteşarlığı ülkemize daha çok yabancı sermaye çekilmesi ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının artırılması gibi bir işleve sahiptir ve bu açıdan yabancı sermayeye yönelik bir promosyon yapması gereklidir. Ajansların ise bölgesel/yerel, potansiyeli, dinamikleri tespit edip değerlendirerek, yerel aktörleri örgütleyerek bu potansiyeli ulusal ve uluslararası piyasalara, yatırımcılara hazır bir paket halinde sunma kapasitesi olacaktır. Bu bakımdan, ajansların, Hazine Müsteşarlığı kanalıyla, yabancı yatırımcıya yer seçimi de dahil bütün ilgili destekleri ve potansiyelleri içeren somut önerileri bir paket halinde sunması Hazine Müsteşarlığının yabancı sermaye alanındaki işlevini tamamlayıcı, destekleyici ve etkinleştirici olacaktır. Bir bakıma, bu kuruluşlar Hazine Müsteşarlığının yurt içi destek ağı gibi çalışabileceklerdir. Ajansların buna benzer uygulamaları yatırımı ve girişimciyi destekleme, kırsal kalkınma, küçük altyapının temini, turizm ve çevre gibi alanlarda da ilgili bütün kuruluşlarla işbirliği içinde yürütmesi hedeflenmektedir.

Sonuç olarak;

- bölgeler arası gelişmişlik farklılıkları,
- yerel ve küresel rekabetteki değişimler,
- AB'ye uyum sürecindeki yükümlülükler,
- finansal ve beşeri kaynakların rasyonel dağılımı zorunluluğu,
- çevresel duyarlılıktaki artış,
- yerel kalkınma ve örgütlenme taleplerinin artışı ve bu taleplerin etkin yönlendirilmesi ihtiyacı

gibi nedenler;

- katılımcı,
- esnek bir yapıya sahip,
- teknik kapasitesi güçlü,

yerel ve bölgesel gelişmeyi hızlandırmaya odaklı kalkınma birimleri konumundaki söz konusu kalkınma ajanslarının oluşumunu ihtiyaçtan öte bir zorunluluk haline getirmiştir.

Ek Tablo-1: 2001 Yılı İller İtibariyle Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Değeri
(ABD Doları)

<u>SIRA</u>	<u>İLLER</u>	<u>\$</u>	<u>SIRA</u>	<u>İLLER</u>	<u>\$</u>
1	Kocaeli	6 165	41	Tunceli	1 584
2	Bolu	4 216	42	Kahramanmaraş	1 584
3	Kırklareli	3 590	43	Konya	1 554
4	Yalova	3 463	44	Isparta	1 510
5	Muğla	3 308	45	Trabzon	1 506
6	İzmir	3 215	46	Kırşehir	1 488
7	İstanbul	3 063	47	Sinop	1 459
8	Zonguldak	2 969	48	Giresun	1 443
9	Ankara	2 752	49	Amasya	1 439
10	Kırıkkale	2 725	50	Uşak	1 436
11	Bilecik	2 584	51	Malatya	1 417
12	Eskişehir	2 513	52	Sivas	1 399
13	Bursa	2 507	53	Tokat	1 370
14	Tekirdağ	2 498	54	Diyarbakır	1 313
15	Manisa	2 459	55	Afyonkarahisar	1 263
16	İçel	2 452	56	Batman	1 216
17	Edirne	2 403	57	Erzincan	1 158
18	Adana	2 339	58	Osmaniye	1 157
19	Çanakkale	2 335	59	Düzce	1 142
20	Antalya	2 193	60	Çankırı	1 136
	TÜRKİYE	2 146	61	Siirt	1 111
21	Artvin	2 137	62	Gümüşhane	1 075
22	Denizli	2 133	63	Ordu	1 064
23	Nevşehir	2 117	64	Erzurum	1 061
24	Sakarya	2 108	65	Bartın	1 061
25	Aydın	2 017	66	Bayburt	1 017
26	Karaman	2 012	67	Şanlıurfa	1 008
27	Balıkesir	2 005	68	Mardin	983
28	Burdur	1 951	69	Aksaray	966
29	Rize	1 897	70	Adıyaman	918
30	Kilis	1 817	71	Kars	886
31	Kayseri	1 806	72	Van	859
32	Kütahya	1 805	73	Iğdır	855
33	Kastamonu	1 781	74	Yozgat	852
34	Niğde	1 781	75	Ardahan	842
35	Hatay	1 757	76	Hakkâri	836
36	Elazığ	1 704	77	Bingöl	795
37	Samsun	1 680	78	Bitlis	646
38	Çorum	1 654	79	Şırnak	638
39	Gaziantep	1 593	80	Muş	578
40	Karabük	1 587	81	Ağrı	568

Ek Tablo-2: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2003)

2003 SIRASI (81 İl İçinde)	İL	1996 SIRASI (76 İl İçinde)	2003 SIRASI (81 İl İçinde)	İL	1996 SIRASI (76 İl İçinde)
1	İstanbul	1	42	Kırşehir	36
2	Ankara	2	43	Artvin	46
3	İzmir	3	44	Afyon	41
4	Kocaeli	4	45	Düzce	-
5	Bursa	5	46	Çorum	44
6	Eskişehir	6	47	Osmaniye	-
7	Tekirdağ	8	48	K.Maraş	50
8	Adana	9	49	Niğde	42
9	Yalova	-	50	Giresun	45
10	Antalya	7	51	Kastamonu	43
11	Kırklareli	14	52	Tunceli	60
12	Denizli	16	53	Sivas	48
13	Muğla	11	54	Kilis	-
14	Bolu	28	55	Bartın	51
15	Balıkesir	13	56	Aksaray	49
16	Edirne	18	57	Sinop	54
17	Mersin	10	58	Erzincan	47
18	Bilecik	17	59	Çankırı	53
19	Kayseri	15	60	Erzurum	56
20	Gaziantep	25	61	Tokat	52
21	Zonguldak	19	62	Ordu	55
22	Aydın	12	63	Diyarbakır	57
23	Sakarya	27	64	Yozgat	58
24	Çanakkale	20	65	Adıyaman	61
25	Manisa	22	66	Bayburt	64
26	Konya	24	67	Kars	62
27	Karabük	-	68	Şanlıurfa	59
28	Isparta	21	69	İğdir	69
29	Hatay	26	70	Batman	65
30	Uşak	23	71	Gümüşhane	63
31	Burdur	29	72	Mardin	66
32	Samsun	35	73	Siirt	68
33	Kırıkkale	30	74	Ardahan	72
34	Nevşehir	32	75	Van	67
35	Karaman	40	76	Bingöl	73
36	Elazığ	33	77	Hakkâri	70
37	Rize	37	78	Şırnak	75
38	Trabzon	34	79	Bitlis	71
39	Amasya	39	80	Ağrı	74
40	Kütahya	31	81	Muş	76
41	Malatya	38			

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- Kalkınma Ajanslarının kurulmasıyla ulaşılması öngörülen hedefler bu maddede belirtilmektedir. Piyasa mekanizması ya da merkezi hükümet uygulamalarının yerelde kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmekte yetersiz kalması, bölgesel gelişme ve yerel kalkınma anlayışının kurumsallaşmasının sağlanamaması, sektör bazlı kaynak kullanımından mekan bazlı kaynak kullanımına dönüşümün gerçekleşmesi, yerelde Kalkınma Ajansları gibi esnek, şeffaf ve katılımcı kurumların oluşturulmasını kaçınılmaz kılmıştır. Bunun yanında, kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi ancak bu kaynakların kullanımının yerelde izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetimiyle mümkün olmaktadır. Zira, merkezi bir denetim mekanizması, çoğu zaman kaynakların yerinde ve verimli kullanılmasını temin edememekte, yalnızca hukuki bir denetim ile yetinmek zorunda kalmaktadır.

Bu Kanun ile; Türkiye'de selektif olmayan teşvikler ve yerel ekonomik stratejilerden yoksun "yerleşik bölgesel politikalar" uzaklaşarak; her yerel/bölgesel ekonominin kendine has sosyo-ekonomik dokusuna ait kaynaklarının harekete geçirilmesi sonucunda "bölgesel rekabetçi üstünlüğü" ön plana çıkaran, "modern/yeni bölgesel politikalar" geçiş yapılması hedeflenmektedir.

Yerel/bölgesel ekonomide gelişmenin sağlanması kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarının karşılıklı etkileşimli işbirliğinin "kurumsal bir yapıya" kavuşmasını zorunlu kılmaktadır. Bölge ölçeğinde kamu kesimi-özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasında etkileşim ve çok düzeyli yönetim, bu kanunun temel prensibi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanunda belirtilen "kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak" ifadesi ile "hizmette halka yakınlık ve yerinden uygulama ilkesinin" de gözetildiği ve hatta bu temel ilkenin kanunun tüm ruhuna yansıtılmış olduğu açıktır.

Madde 2.- Kanunda geçen bazı terim ve kavramların tanımı yapılmıştır. Bu maddede "bölge" kavramı ile "Düzyey 2 İstatistiki Bölge Birimi" ifade edilmekte olup; böylece ajansların kuruluş ölçkleri "subjektif kararlara" değil, bilimsel olarak tespit edilmiş "plan bölgelerine" dayandırılmıştır.

Madde 3.- Bu madde ile Kalkınma Ajanslarının kurulması düzenlenmektedir. 28.8.2002 tarihli ve 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ülkemizdeki bölge tanımını netleştiren ve Avrupa Birliği'ne uyum için gerekli olan İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması belirlenmiştir. Bu kararnamede; bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistiki veri tabanı oluşturulması için İstatistiki Bölge Birimlerinin temel birimler olduğu ifade edilmiştir.

Ayrıca; Avrupa Birliği fonlarının önemli bir kısmı, bölgesel gelişme amacıyla Düzyey 2 İstatistiki Bölge Birimleri esas alınarak kullanılmaktadır. Buna paralel olarak, İlerleme Raporlarında, Avrupa Birliği ile uyum çerçevesinde bölgesel düzeyde yapıların kurulması gerektiği ifade edilmiştir.

Tüm bu nedenlerle Kalkınma Ajanslarının Düzyey 2 İstatistiki Bölge Birimleri esas alınarak kurulması öngörülmektedir.

Ancak; Kalkınma Ajanslarının işleyişinin izlenmesi, altyapı ve kapasitenin oluşması, işleyişteki aksaklıkların tespit edilip çözülmesi amacıyla ajansların 26 adet Düzyey 2 İstatistiki Bölge Biriminde bir anda kurulması yerine, Avrupa Birliği bölgesel programlarının uygulandığı bölgelerimize öncelik verilerek birkaç bölgede pilot uygulama başlatılacaktır. Uygulama sonuçlarına ve ajansların performanslarına göre gerekli düzenlemeler yapılarak, diğer bölgelerimizde de ajansların tedricen yaygınlaştırılması öngörülmektedir. Böylece hem görece geri kalmış bölgelerin geliş-

mişlik düzeylerinin ülke ortalamalarına yakınlaşma süreci hızlandırılmış olacak, hem de Avrupa Birliğine uyum süreci ivme kazanacaktır.

Diğer taraftan, her bölgenin kendine özgü sorunları, potansiyeli ve gelişme öncelikleri bulunmakta, bölgeler farklı sosyo-ekonomik özellikler sergilemektedir. Buna bağlı olarak ajansların yapıları farklılık arz edecektir. Bu nedenlerle; esneklik sağlamak ve dinamik bir yapı oluşturmak için, ajansların kuruluşuna dair düzenleme yapma yetkisi Bakanlar Kuruluna verilmektedir.

Kalkınma Ajanslarının; bürokratik hiyerarşiyi ve işlemleri esas alan bir kamu kuruluşu şeklinde yapılanması yerine, bölgelerin rekabet gücünü arttırmak üzere hızlı karar alabilen, hızla hizmet sunabilen, değişen koşullara uyum sağlayabilen, özel sektör mantığı ile çalışan, bölgedeki tarafları katılımcı bir platformda toplayarak ortak bölgesel kalkınma hedefi doğrultusunda yönlendirebilen, hesap verebilir, saydam, esnek bir yapıda kurulmaları öngörülmektedir. Bu nedenle Kalkınma Ajansları bu kanun hükümleri dışında özel hukuk hükümlerine tabidir. Diğer taraftan, 25 inci maddede ile kademeli bir denetim yapısı öngörülmektedir. Böylece, kamu kaynaklarının saydamlık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde kullanılması tasarlanmaktadır. Bunun yanında, ajansın icra organı özel kesim mantığıyla çalışacak, kamu kurumlarının hantallığından uzak, etkin ve dinamik bir mekanizmanın oluşturulması sağlanmış olacaktır.

Madde 4.- Madde ile ajansların ulusal düzeyde koordinasyonu ile ilgili görev ve yetkiler Devlet Planlama Teşkilatına verilmektedir.

Ajanslar arası eşgüdümün sağlanması ve yerel/bölgesel kalkınma politikalarının etkisinin ve başarısının artırılması amacıyla; ulusal düzeyde genel koordinasyon Devlet Planlama Teşkilatınca yapılacaktır. Ajanslar kuruldukları bölgelerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine yerel ve mikro bazda yaklaşırken, Devlet Planlama Teşkilatı makro bazda bölgeler arası gelişmişlik farklarını asgariye indirme, ulusal kalkınmayı hızlandırma ve uluslararası rekabet gücünü artırma misyonunu ifa edecektir.

Diğer taraftan; her ajans kendi bölgesinin rekabet gücünü artırmak suretiyle ekonomik ve sosyal gelişimini hızlandırma çabasına girişirken; aynı zamanda ajans faaliyetlerinin ulusal kalkınma sürecine katkıda bulunmak üzere yönlendirilmesi, bölgeler arası rekabetin aynı zamanda bölgeler arası ortak proje geliştirme ve işbirliği zeminine dayandırılması ve yerel inisiyatifler arasında sinerji yaratılması ile ulusal bazda ekonomik ve sosyal gelişim mümkün olacaktır.

Ajansların faaliyetlerini en iyi şekilde yerine getirebilmeleri önemli ölçüde kurumsal ve teknik kapasitelerinin gelişimine bağlı kalmaktadır. Planlama, programlama ve projelendirme gibi teknik işlerin gerçekleştirilebilmesi ve Avrupa Birliği ve diğer yabancı kaynaklardan sağlanan fonların finansman anlaşmaları çerçevesinde en iyi şekilde kullanılabilmesi, ajanslara gerekli teknik yardım ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması ile mümkün olacaktır. Aynı zamanda ajansların tecrübelerini birbirleri ile paylaşmaları ve iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması Devlet Planlama Teşkilatınca sağlanacaktır. Bu durum, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin önemli bir aracı olacaktır.

Ajansların verimli ve etkin çalışmaları, birbirleri ile eşgüdüm içinde olmaları kadar ulusal düzeydeki kurum ve kuruluşlarla da eşgüdüm içinde olmalarına bağlıdır. Bu kapsamda, Devlet Planlama Teşkilatının üstleneceği diğer bir görev, merkezi düzeydeki kurum ve kuruluşlarla ajansların işbirliği ve koordinasyon içinde çalışmasını sağlamak olacaktır.

İzleme ve değerlendirme süreçleri sonuca yönelik planlamanın en önemli halkalarından birini oluşturmaktadır. Uygulama süresince edinilen deneyimlerin sistematik biçimde gelecekteki planlama ve programlama çalışmalarına ışık tutması, hem ajansların hem bölgelerin performanslarının

değerlendirilmesi kaynak tahsisinin rasyonel ve performansı dikkate alan bir şekilde yapılmasını sağlayacaktır. Bu çerçevede; diğer ölçütlerin (nüfus, gelişmişlik düzeyi gibi) yanında, ajansların ve programların performansları kaynak tahsisini belirlemede etkili olacaktır. Böylece, ajanslar ve bölgedeki diğer aktörlerin daha fazla kaynak sağlayabilmek amacıyla performanslarını artırmaları yönünde, rekabete dayalı, teşvik edici bir mekanizma konulmaya çalışılmaktadır.

Bu gereklilikler doğrultusunda, ajansların ulusal düzeyde koordinasyonu ile ilgili ikincil mevzuatın oluşturulmasını teminen plan ve programlara, yapılacak yardım ve transferlere, personelin nitelik ve istihdamına, bütçe ve muhasebe standartlarının kullanımına, faaliyet raporlarına, izleme, değerlendirme ve denetime ilişkin esas ve usuller ile Tek Durak Ofislerin çalışma esas ve usullerini (başvuruların kapsamı, hangi yatırım ve tesisler, hangi izin, ruhsat, iş ve işlemler için yapılacağı, izin, ruhsat, iş ve işlemler için alınacak ücretler ve bunlara ilişkin usul ve esaslar), ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşünü de almak suretiyle belirleme yetkisi Devlet Planlama Teşkilatına verilmiştir.

Madde 5.- Madde ile ajansın görev ve yetkileri düzenlenmektedir. Ajansların temel görevi; bölgedeki kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek ve bölgedeki tarafların karar alma ve uygulama süreçlerine katılımını sağlamaktır.

Ayrıca; bölge plan ve programları hedeflerine ulaşılmasında bölgedeki faaliyet ve projelere destek verilmesi, söz konusu faaliyet ve projelerin izlenmesi, değerlendirilmesi ve sonuçların DPT Müsteşarlığına bildirilmesi görevi ajanslara verilmektedir. Faaliyet ve projelere destek verilmesi sadece mali destek sağlanması ile sınırlı kalmayacak, özellikle nispeten az gelişmiş bölgelerimizde teknik ve idari kapasitenin geliştirilmesi suretiyle de bölgedeki tarafların proje oluşturma becerisi geliştirilecektir.

Bölgelerde gelişmenin sağlanması, önemli ölçüde bölgeye yatırım yapılması ile mümkün olmaktadır. Bölgede bulunan tabii, iktisadi ve beşeri kaynak ve imkanların tespit edilmesi ve rekabet gücünü artırmaya yönelik araştırmalar yapılması; bölge potansiyelinin ve gelişme önceliklerinin yatırım imkanlarını da dikkate alarak, bölgenin girişimciler için cazibe merkezi haline getirilmesi konusunda atılacak ilk adımdır. Bölgenin iş ve yatırım imkanlarının tanıtılması bölge dışından bölgeye yatırımcı çekilmesini sağlarken; yönetim, üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, finansman, örgütlenme ve işgücü eğitimi gibi konularda, küçük ve orta ölçekli işletmeler ve yeni girişimcilere destekler sunulması da bölgesel gelişme hedeflerine uygun olarak bölgede girişimciliğin gelişmesine olanak sağlayacaktır.

Ülkemizde çevre, sağlık, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi temel konularda ve ayrıca gıda, ilaç, madencilik, turizm gibi sektörel konularda çeşitli mevzuatla düzenlenen izinler bulunmaktadır. Gıda, madencilik, turizm sektörlerindeki izinlerin genel olarak ilgili bakanlık veya kuruluşça verilmesi düzenlenmiş bulunmaktadır. Ancak diğer izinler ilgili bakanlık ve kuruluşların merkez teşkilatları, taşra teşkilatları, valilikler, büyükşehir belediye başkanlıkları veya diğer belediye başkanlıklarınca verilmektedir. İlgili mevzuatında izinlerin verilmesi için çok sayıda ve kısmen mükerrer belgeler istenmekle birlikte, bazı izin başvurularının cevaplanması için de süreler tanımlanmamıştır. Ayrıca, yatırımcıların her izin için ayrı ayrı makamlara başvurması gerekmekte, izin başvurularında diğer bazı izin belgelerinin beyanı istenmektedir.

Yukarıda belirtilen sorunları çözmek üzere; yatırımcının "tek merci"e mümkün olduğu kadar az sayıda başvuruda bulunarak izinleri alması ve izinlerle ilgili işlemlere mutlaka süreler getirilmesi; sektörel izinlerin çevresel etki değerlendirilmesi, yatırım aşaması ve işletmeye alma aşaması olarak 3 aşamada toplulaştırılması; yatırımcının sektörel izinlerle ilgili tek muhatabının Tek Durak

Ofislerin olması; Tek Durak Ofisler bünyesinde izin başvurularının hızlı ve etkin şekilde takip edilerek sonuçlandırılması amaçlanmıştır.

Madde 6.- Madde ajansın bilgi toplama yetkisini düzenlemektedir.

4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektedir.

Bu madde hükümleri ile ajans tarafından özel kanunlarla gizli tutulması güvence altına alınmış bilgiler dışındaki tüm bilgilerin kurum ve kuruluşlarından zamanında edinilmesi sağlanacaktır.

Madde 7.- Madde ile ajansın; Kalkınma Kurulu, Yönetim Kurulu, Genel Sekreterlik ve Tek Durak Ofislerden oluşan teşkilat yapısı düzenlenmektedir. Ajansın, danışma ve yönlendirme organı olarak Kalkınma Kurulu, karar alma organı olarak Yönetim Kurulu ve icra organı olarak da Genel Sekreterlik belirlenmiştir. Ayrıca, bölge illerinde yapılacak yatırımlar bakımından girişimciye kolaylık sağlamak ve izin ve ruhsat gibi işlemlerin daha kısa sürede sonuçlanmasını sağlamak üzere Tek Durak Ofisler oluşturulmuştur. Ajansın teşkilat yapısı ortaya konurken; kamu kesimi ile özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasında dengenin gözetildiği, karmaşıklıktan uzak, sade, basit, anlaşılır, organların fonksiyonlarının net olarak tanımlandığı, dikey hiyerarşiden ziyade yatay hiyerarşik yapının ön planda olduğu bir iç yapının oluşturulması amaçlanmıştır.

Madde 8.- Madde ile ajansta, Yönetim Kuruluna üye seçme göreviyle birlikte daha çok danışma fonksiyonu icra edecek olan Kalkınma Kurulu oluşturulmaktadır. Kurulun oluşturulmasındaki temel amaç; bir yandan bölgedeki yerel potansiyeli harekete geçirmek üzere, kamu ve özel kesim ile sivil toplum kuruluşları arasındaki ortak iş yapabilme kapasitesini artırarak bölgenin gelişmesinde yerel tarafları söz sahibi yapmak; diğer yandan da, bölgede demokratik katılımçılık, paylaşım ve işbirliği kültürünü yerleştirerek bunu kurumsal bir çerçeveye oturtmaktır.

Ajansta ortak aklı harekete geçiren, yörenin sosyal sermayesini ajansa taşıyan ve böylece ajans faaliyetlerini yönlendiren bir mekanizma, ancak Kalkınma Kurulu gibi yörenin hemen hemen örgütlü tüm kesimlerinin temsil edildiği bir platformun oluşturulmasıyla mümkün olacaktır. Böylece, hem ajansın yöre insanınca sahiplenmesi sağlanacak hem de yöre halkının yaşam kalitesini artırma ajans önemli bir fonksiyon icra etmiş olacaktır.

Kalkınma Kurulu en fazla yüz kişiden oluşacaktır. Kalkınma Kuruluna katılacak temsilci sayıları belirlenirken iller arasında denge gözetilecektir. Buradaki en önemli husus; herhangi bir ilin, aynı bölgede bulunan diğer iller üzerinde haksız bir şekilde üstünlük sağlamasının ve olası yıkıcı rekabetin önüne geçilmesidir. Ancak; bölge içindeki illerde özel sektör ve sivil toplum kuruluşları sayıca ve gelişmişlik düzeyleri bakımından heterojen yapı arz etmektedir. Bu nedenle, illerin Kalkınma Kuruluna eşit sayıda temsilci göndermesinin mümkün bulunmadığı illerimizde de denge sağlayıcı tedbirler Devlet Planlama Teşkilatınca alınacaktır.

Madde 9.- Madde ile Kalkınma Kurulunun görev ve yetkileri düzenlenmektedir.

Kalkınma Kurulu; ajansın yıllık faaliyet ve iç denetim raporlarını görüşmek, değerlendirmek ve önerilerde bulunmakla görevlendirilmiş, ajansın tüm faaliyetlerinde katılım, hesap verebilirlik ve saydamlık ilkelerine uygunluk gözetilmiştir.

Kalkınma Kurulunda bölgenin potansiyeli, öncelikleri ve sorunları hemen hemen bütün toplum kesimlerinin katılımı ile tartışılarak, ortak akılla oluşturulan çözüm önerileri gerek Yönetim Kuruluna, gerekse bir bildiri ile kamuoyuna iletilmektedir. Böylece, hem ajansı yönlendirme görevi yerine getirilmekte, hem de bölge ile ilgili konular yöre halkının ilgisine sunulmuş olmaktadır.

Kalkınma Kurulunun görevlerinden biri de, tek ilden oluşan bölgelerde Yönetim Kuruluna yedekleriyle birlikte özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşu temsilcilerini seçmektir. Bu yolla, Kalkınma Kurulunda temsil edilen kesimlerin kendi inisiyatifleri ile karar alma süreçlerine de katılım imkanı sağlanmaktadır.

Yönetim Kuruluna bu kapsamda seçilecek yedek üyeler; Yönetim Kurulu özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin görevlerinin sona ermesi durumunda, görev almak üzere, Kalkınma Kurulu tarafından sırasıyla belirlenecektir.

Madde 10.- Madde ile karar organı olan Yönetim Kurulunun yapısı, çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir. Yönetim Kurulu oluşturulurken; katılımcılık, iller ve taraflar arası eşgüdüm ve her ilin eşit temsili ilkeleri göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. Kesimler arası denge ise; kamu kesimini temsilen valiler; yerel siyaseti temsilen büyükşehir veya büyükşehir belediyesi bulunmayan illerde il merkezinin bulunduğu yerlerin belediye başkanları; özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarını temsilen de il ticaret ve sanayi odası başkanlarına Yönetim Kurulunda yer verilmek suretiyle sağlanmaktadır.

Bir ilden oluşan bölgelerde (Ankara, İstanbul ve İzmir) kamusal yatırımlardan ziyade, katma değeri yüksek, teknoloji, inovasyon ve hizmet sektörü odaklı uluslar arası rekabete konu özel sektör yatırımlarına yönelik politikalar ön planda olacaktır. Bu bölgelerin gelişmiş olması, özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının yaygın ve etkin çalışması nedeniyle, bu bölgelerde kurulacak ajansların Yönetim Kurulunda özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarına ağırlık verilmektedir. Söz konusu bölgelerde, Yönetim Kuruluna, ticaret ve sanayi odaları temsilcilerinin yanında Kalkınma Kurulu tarafından seçilecek üç özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşu temsilcisi dahil edilmektedir.

Diğer bölgelerde ise, Yönetim Kurulu kamu kesimi ağırlıklıdır. Genelde az gelişmiş veya gelişmekte olan söz konusu bölgelerimizde; kamusal altyapı yatırımlarına daha çok gereksinme duyulmakta; özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasiteleri de dikkate alındığında, kamunun kurumsal kapasitesinden, yönlendirmesinden ve liderliğinden daha fazla yararlanma ihtiyacı bulunmaktadır.

Birden fazla ilden oluşan bölgelerimizde, Yönetim Kurulu Başkanlığı; kuruluş aşamasındaki yoğun işlemlerin yürütülmesini teminen, ilk yıla mahsus olmak üzere ajansın kurulacağı ilin valisi tarafından; müteakip yıllarda ise illerin alfabetik sırasına göre, bölge illerinin valileri tarafından bir yıl süre ile yürütülecektir.

Yönetim Kurulunda; valiler, belediye başkanları ve ticaret ve sanayi odaları başkanlarının üyelik süresi, kurumlarındaki görev süreleri ile sınırlı tutulmakta; tek ilden oluşan bölgelerimizde Kalkınma Kurulu tarafından seçilecek özel sektör ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin görev süresi ise iki yıl olarak belirlenmektedir.

Kalkınma Kurulu tarafından seçilecek özel sektör ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin görev süreleri dolmadan, herhangi bir şekilde üyeliklerinin sona ermesi halinde; yedek üyeler, Kalkınma Kurulu tarafından belirlenen sırayla asil üyenin görev süresini tamamlayacaktır.

İcra organının başında bulunan Genel Sekreterin, oy hakkı bulunmaksızın Yönetim Kurulu toplantılarına katılmasına imkan sağlanarak; Yönetim Kuruluna karar verirken ihtiyaç duyacağı teknik bilginin anında sağlanması hedeflendiği gibi, icra organının alınan kararları anlayıp, hızlı ve etkin şekilde uygulaması amaçlanmaktadır. Genel Sekreterin oy hakkının bulunmaması, aynı zamanda icra organının karar organına karşı hesap verebilirliğini kolaylaştırıcı ve muhtemel bir çıkar ilişkisi sorununun ortaya çıkmasını engelleyici bir düzenlemedir.

Madde 11.- Bu maddede Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri belirlenmektedir. Yönetim Kurulu, karar organı olarak ajansın sevk ve idaresine ilişkin görevleri ifa etmekte, bölgenin gelişimine yönelik genel politikaları belirlemektedir.

Bölgesel ve yerel kalkınma kapsamında önemli görülen ve Genel Sekreterlik tarafından sunulan program, proje ve faaliyetlerin desteklenmesine karar vermek ve yapılacak yardımları onaylamak Yönetim Kurulunun görevleri arasındadır.

Ajansın mali yapısı ile ilgili olarak, kurul; yıllık çalışma programını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının onayına sunmak ve bütçeyi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına göndermek, ajansa yapılacak bağış ve hibeleri kabul etmek, yıl içinde ihtiyaçlara göre bütçeyi revize etmek ve yıllık mali raporu ve kesinleşen bütçe sonuçlarını onaylamakla görevli ve yetkili kılınmıştır. Ayrıca, Yönetim Kurulu; kesinleşen bütçeyi ve çalışma programını, altı aylık ara rapor ve yıllık faaliyet raporunu, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderecektir.

Kanunda icra organının başında yer alacak olan Genel Sekreterin ve diğer personelin seçimine özel bir önem verilmiştir. Ajans Genel Sekreter adaylarını uygunluğuna karar verilmek üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına sunma ve diğer personelin işe alınması ve işine son verilmesi hakkında karar verme görevleri Yönetim Kuruluna bırakılmıştır.

Ajansın esnek çalışabilmesi ve değişik bölgelerin nüfusu, sektörel yapısı, öncelikleri, potansiyeli ve sorunları gibi kendine özgü nitelikleri ile değişen koşullara uyum sağlayabilmesi amacıyla, Genel Sekreterliğin yapısı ve hizmet birimlerinin, Genel Sekreterin teklifi ile Yönetim Kurulu tarafından belirlenmesi veya değiştirilmesi öngörülmüştür.

Ajans faaliyetlerinin hızlı ve etkin bir şekilde yürütülebilmesi açısından, Yönetim Kurulu gerekli gördüğü hallerde görev ve yetkilerinden bir kısmını, sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla Genel Sekretere devredebilmektedir.

Madde 12.- Madde ile ajansın icra organı olan Genel Sekreterliğe ilişkin düzenleme yapılmıştır. Genel Sekreterliğin ve Tek Durak Ofislerin en üst amiri Genel Sekreterdir. Genel Sekreter ajan- sını icraatı ile ilgili olarak Yönetim Kuruluna karşı sorumludur.

Madde 13.- Madde ile Genel Sekreterin nitelikleri belirlenmiştir. Genel Sekreterliğin görev ve yetkileri incelendiğinde, hizmetin gerektirdiği nitelik ve koşulları haiz bilgili ve deneyimli bir Genel Sekreterin istihdamı zorunluluk arz etmektedir. Bu nedenle yüksek öğrenim şartının yanında, yüksek öğrenim sonrasında kamu ya da özel kesimde uzmanlık gerektiren konularda en az on yıl çalışmış olmak şartı aranmaktadır.

Diğer taraftan; başta Avrupa Birliği ile olmak üzere ülkemizin katıldığı ikili ve çok taraflı uluslararası program ve projeler ajans faaliyetleri içerisinde büyük öneme sahip olup, Genel Sekreter bunların sevk ve idaresinden sorumlu bulunmaktadır. Ayrıca, konuyla ilgili literatür ve mevzuat ile uluslararası kurumlar ve kişilerle ilişkilerde ağırlıklı olarak İngilizce dili kullanılmaktadır. Bu nedenlerle, Genel Sekreterin; Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında (KPDS) İngilizce dilinden asgari (70) düzeyinde puan almış veya buna denk kabul edilen uluslararası geççerliliği bulunan belgeye sahip olan adaylar arasından istihdam edilmesi gerekmektedir.

Madde 14.- Bu madde ile Genel Sekreterin görev ve yetkileri düzenlenmektedir. Genel Sekreter, ajansın bütçe imkanları çerçevesinde etkin ve verimli çalışarak görevlerini tam ve zamanında ifa etmesinden ve ajansın ulusal ve uluslararası bütün temas ve ilişkilerinden sorumludur. Genel Sekreter, bölgenin kalkınma öncelikleriyle uyumlu olacak şekilde; bölgedeki kişi, kurum ve kuruluşların proje üretme ve uygulama kapasitesini geliştirici faaliyetlerde bulunmak; özel kesim, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin proje ve faaliyet tekliflerini değerlendirerek, mali des-

tek sağlamak üzere Yönetim Kuruluna öneri götürmek; desteklenen proje ve faaliyetleri izlemek, değerlendirmek, denetlemek ve raporlamak; yerel yönetimlerin planlama çalışmalarına teknik destek sağlamak konusundaki görevleri, planlama ve programlama süreçlerini tamamlayıcı ve destekleyici faaliyetler olmaktadır. Böylece, mali destek verilmeyle yetinilmeyerek, kamu ve özel kesim ile sivil toplum kuruluşlarının idari ve teknik kapasitelerinin geliştirilmesi ve bölgede proje üretiminin artırılması sağlanmış olacaktır.

Bölgesel kalkınma ile ilgili diğer kurumlarla karşılıklı bilgi ve tecrübe aktarımını teminen Genel Sekreterlik yurt içinde ve dışındaki kuruluş ve ajanslarla işbirliği yapma ve ortak proje geliştirme konusunda yetkili kılınmıştır. Genel Sekreter, Ajans Genel Sekreterliğini temsilen; bölgesel gelişme ile ilgili ulusal ve uluslar arası toplantılara katılır ve temasları yürütür. Bu kapsamda değişik bölgeler arasında koordinasyonun sağlanmasına ve işbirliği imkanlarının geliştirilmesine katkıda bulunmakla da görevlidir.

Ayrıca, Genel Sekreter; Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak, Kanunda öngörülen idari ve mali işlemleri yürütmek, ajansın Yönetim Kurulunun yanında Kalkınma Kurulunun da sekreteryaya işlerini ve görev alanına giren diğer hizmetleri yürütmek ve Yönetim Kurulunun devrettiği yetkileri kullanmakla görevlendirilmiştir.

Madde 15.- Bölge illerinde yatırımcıların kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idari iş ve işlemlerini, ilgili mevzuatta belirtilen süre içinde sonuçlandırmak üzere tek elden takip ve koordine etmek amacıyla bölge illerinde, Yönetim Kurulu kararı ile biri koordinatör olmak üzere, en çok beş uzmandan oluşan Tek Durak Ofisler teşkil edilir. Tek Durak Ofisler, görevleri ile ilgili olarak Genel Sekreterliğe karşı sorumludur. Ayrıca buralara müracaat edenlerin ek bir maliyetle karşılaşmasını önlemek için sunulan hizmetlerin ücretsiz olması öngörülmüştür.

Madde 16.- Bu madde ile Tek Durak Ofislerin görev ve yetkileri düzenlenmektedir. Tek Durak Ofisler ile yatırımcının, izin ve ruhsat işlemlerinde çok sayıda kurumla muhatap olması yerine, tek nokta ile muhatap olması hedeflenmiştir. Bu merkezlerin temel görevi, yatırım ortamının iyileştirilmesi kapsamında yatırımcılara, yatırım öncesi ve yatırım döneminde işletme ruhsatı verilene kadar izin ve onayları yatırımcı adına takip etmek ve sonuçlandırmak olacaktır. Söz konusu özel sektör yatırımlarının işletmeye açıldıktan sonra da il ve bölge ekonomilerine katkıları izlenecektir.

Madde 17.- Madde ile özellikle küçük ölçekli yatırımcıların, Tek Durak Ofislere başvurmadan daha basit bir şekilde ilgili kuruluşlardan doğrudan izin almaları imkanı getirilmiştir. Ayrıca öngörülen sistemin çalıştırılabilmesi için, öncelikle izin başvuruları konusunda diğer kanunlarda yapılması gereken değişiklikler düzenlenmiştir.

Madde 18.- Madde ile ajans personelinin nitelik, statü ve hakları düzenlenmektedir. Ajansa bu kanun kapsamında yüklenilen görevlerin istenilen şekilde ifa edilebilmesi için nitelikli Genel Sekreterin altında çalışacak, ajans hizmetlerinin gerektirdiği nitelik ve koşulları haiz yeterli uzman personel ve ajansın iç denetimine ilişkin faaliyetleri yürütecek tecrübeli bir iç denetçi istihdamı zorunlu olmaktadır.

İstihdam edilecek iç denetçi; ajansın faaliyetlerinin niteliği gereği, kamuda en az on yıl denetim elemanı olarak çalışma şartı aranmaktadır.

Ancak, yapının daha esnek olabilmesi, çalışanların performanslarının değerlendirilebilmesi açısından personelin 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre iş akdiyle istihdam edilmesi önem arz etmektedir. Böylece, ajanslar klasik kamu kurumlarının hantallığından uzak, dinamik bir yapıda

kurulmuş olacaktır. Ajansın teknik kapasitesi yüksek, esnek ve etkin bir personel yapısına sahip olmasını teminin, destek personeli sayısının toplam personel sayısına oranı da yüzde yirmi olarak belirlenmiştir.

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin de ajansta istihdam edilebilme imkanı bulunmaktadır. Bu yolla, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan, özellikle bölgesel gelişme ve proje yönetimi konularında tecrübesi olan personelden de faydalanma imkanı doğmuş olacaktır. Kamu kurum ve kuruluşlarında ajansın ihtiyaç duyduğu nitelikli personelin ajanslarda çalışmalarını özendirme amacıyla, ajanstan ayrıldıktan sonra eski kurumlarına dönebilme imkanı sağlanmaktadır. Bu kişilerden müşterek kararname ile atanması gerekenlerin kurumlarına dönüşünde bu uzun sürecin yaşanmaması için yalnızca ilgili bakan onayı aranmıştır. Kişilerin kurumlarına geri dönüşünde bu imkan sağlanırken, bu kişilerin önceki görevlerindeki idari unvanlara (genel müdür, daire başkanı gibi) göre atanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Burada kişilerin kariyerlerine (uzman gibi) göre atanması amaçlanmaktadır. Ancak, ajansın idari kapasitesinin tamamıyla kamu kurumlarından gelen personelle sınırlandırılmaması ve özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarının da kapasitelerinden yararlanılmasının sağlanması, genç ve nitelikli işgücünün ajansta istihdam edilebilmesi yolunun açılması için, bu şekilde istihdam edilecek olan personelin sayısı da toplam ajans personeli sayısının yüzde otuzu ile sınırlandırılmıştır.

Kamu kurum ve kuruluşlarından muvafakat almaksızın ajansta istihdam edilenlerin ajansta görevlerinin son bulması ve ayrılmış oldukları kurum ve kuruluşlara geri dönmeleri nedeniyle yapılacak işlemler genel hükümlere tabidir.

Ajans Genel Sekreteri ile uzman personel ve iç denetçinin ücret ve sosyal hakları için; iş akdi hükümlerine göre çalıştırılmaları, emeklilik ve sosyal güvenlik yönünden 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olmaları, iş güvencelerinin sınırlılığı, taşrada nitelikli eleman bulmanın ve istihdam etmenin zorluğu gibi nedenler söz konusu olduğundan asgari; ajans personeline keyfi yüksek ücret ödenmesi suretiyle kaynakların israf edilmesinin önüne geçilmesi bakımından da azami sınırların belirlenmesi zorunluluk arz etmektedir. Bu hususlarda Yüksek Planlama Kurulu yetkili kılınmıştır.

Madde 19.- Madde ile ajansın gelirleri düzenlenmiştir. Kalkınma Ajanslarının başarısını belirleyen önemli bir husus da ajansın sürekli ve yeterli bir finansal kaynağa sahip olmasıdır. Dünya örneklerinde, Kalkınma Ajanslarının gelirleri hizmet ettikleri alana, yasal yapılarına ve sundukları hizmetlere göre farklılık göstermektedir. Ancak, birçok kalkınma ajansı özerk bir yapıya sahip olmasına rağmen, finansal yapısının sağlam olması için özellikle kuruluş aşamasında ağırlıklı olarak ajanslar kamu tarafından finanse edilmektedir. Bu nedenle, genel bütçe vergi gelirlerinin binde beşi oranında bir payın bölgesel gelişme için ayrılması öngörülmüştür. Bu kaynak Yüksek Planlama Kurulunca nüfus, gelişmişlik düzeyi ve performans ölçütleri dikkate alınmak suretiyle ajanslara tahsis edilecektir. Performans ölçütlerinin dikkate alınması, ajansların performanslarını geliştirmeleri için özendirici bir işlev görecektir.

Diğer taraftan, Yönetim Kurulunun yapısının bir yansıması olarak, bölgedeki tarafların ajans faaliyetleri ve ortak bölgesel kalkınma hedeflerini sahiplenmelerinin ve kalkınmanın faydalarından yararlanmalarının yanında maliyetlerine de iştirak etmelerinin sağlanması açısından, bölgedeki il özel idareleri için yüzde beş, belediyeler ile sanayi ve ticaret odaları için ise bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirlerinin yüzde biri oranında bir payın cari yıl bütçesinden bölgelerindeki ajansa aktarılması öngörülmüştür.

Avrupa Birliği fonlarından sağlanacak kaynaklar ve ajans faaliyetlerinden sağlanan gelirler de ajans bütçesi için büyük önem arz etmektedir.

Madde 20.- Madde ile ajansın giderleri düzenlenmektedir. Ajansın bölge plan ve programlarında öngörülen hedeflere ulaşabilmesi için kaynaklarını ekonomik olarak en verimli alanlarda değerlendirmesi gerekmektedir. Ayrıca, ajans bütçesinden araştırma ve geliştirme faaliyetlerine, tanıtıma ve eğitime de kaynak ayrılmıştır. Böylece, bölgesel gelişme anlayışına sürdürülebilir bir perspektif kazandırmak amaçlanmaktadır.

Ajans kaynaklarının etkinliğinin ve verimliliğinin sağlanması bakımından, ajansın personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde onbeşi ile sınırlandırılmıştır.

Madde 21.- Bütçenin hazırlanmasında, genel kabul görmüş olan saydamlık, hesap verebilirlik, açıklık ve alenilik ilkeleri esastır.

Madde 22.- Madde ile ajansın bütçesi düzenlenmektedir. Ajans bütçesinin, ulusal ve bölgesel plan ve programlar ile yıllık çalışma programına uygun ve gerçekçi bir şekilde hazırlanması gerekmektedir. Ayrıca, ajansların harcamalarının kontrol edilebilmesi ve mali gücü oranında harcama ve yükümlülük altına girmesi için bütçe dışı harcamalara izin verilmemiştir. Ajans bütçesi ulusal ve bölgesel programlara uygun olarak hazırlanacaktır.

Madde 23.- Madde ile bütçenin hazırlanma ve kabul süreci düzenlenmiştir. Bu madde ile Yüksek Planlama Kurulunun gösterge niteliğinde pay tavanlarını belirlemesinden başlayarak Yönetim Kurulunda kabulü ve kesinleşmesine kadar geçen süreç ve bu süreç içinde göz önünde bulundurulması gereken nüfus, gelişmişlik düzeyi, ajansın bir önceki yıl içerisindeki performansı, ulusal ve bölgesel plan ve programlara, çalışma programına uygunluk, gelir ve gider tahminlerinin gerçekliği gibi ölçütler düzenlenmiştir.

Madde 24.- Bu maddede bütçe sonuçları ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır.

Madde 25.- Madde ile ajansın iç ve dış denetim esasları belirlenmektedir. Klasik denetim anlayışından farklı olarak, iş ve işlemlerin yalnızca hukuki denetimi değil performans denetiminin de yapılması öngörülmektedir.

İç denetim faaliyetlerinin sürekliliğinin sağlanması, gerek ajans faaliyetlerinin hesap verilebilirliği ve şeffaflığı, gerekse ajans faaliyetleri ile ilgili risklerin zamanında tespit edilerek gerekli tedbirlerin alınması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle denetim konusunda uzmanlaşmış bir iç denetim istihdamı öngörülmektedir.

Ayrıca, Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Sekretere de iç denetim konusunda yetki verilmektedir. Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Sekreter, ajans faaliyetlerini görevlerinin gerektirdiği gibi yerine getirmek ve bu konuda gerekli tedbirleri almakla görevlidirler.

Dış denetimin ise; hukuka uygunluk açısından İçişleri Bakanlığı, performans değerlendirmesi açısından ise Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Ajans faaliyetlerinin hukuka uygunluğu, yerindeliği, etkinliği ve verimliliği ile ajansların performansı, her bir bölgenin niteliği ve her ajansın faaliyeti de dikkate alınmak suretiyle belirli aralıklarla incelenerek denetime tabi tutulacaktır.

İlgili mevzuat hükümleri ile düzenlenen Sayıştayın denetim yetkisi saklıdır.

Madde 26.- Bu maddede ajansın muaf olduğu vergi, resim, harç ve katkı payları belirtilmektedir.

Madde 27.- Bu maddede uygulanmayacak hükümler düzenlenmektedir.

Ajans, mali özerkliğinin korunması, esnek ve dinamik yapısıyla değişen şartlara kolay uyum sağlayıp ihtiyaçlara acilen cevap verebilmesi amacıyla, ilgili bazı kanunların kapsamı dışında bırakılmıştır.

Madde 28.- Bu madde ile 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili hükümlerinde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Madde 29.- Bu madde ile 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili hükümlerinde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Geçici Madde 1.- Kalkınma Ajansları Bakanlar Kurulu kararları ile aşamalı olarak kurulacaktır. Bunun için, 26 adet Kalkınma Ajansının tamamı kuruluncaya kadar genel bütçe vergi gelirlerinden gerçekleştirilecek olan transferin kurulmuş ajans sayısı dikkate alınarak düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca ajanslar yıl içerisinde kuruldukları tarih itibarıyla yılın geri kalanı için kendilerine düşen payı kullanabileceklerdir.

Geçici Madde 2.- Bu madde ile ilk yıl için ajansta çalıştırılacak olan azami personel sayısının kuruluş kararnamesinde belirtileceği hükmü getirilmiştir.

Geçici Madde 3.- Türkiye - Avrupa Birliği Mali İşbirliği kapsamında Güneydoğu Anadolu Bölgesi hariç toplam dört bölgede bölgesel program yürütülmektedir. Doğu Anadolu Kalkınma Programı kapsamında Van ilinde "Proje Koordinasyon Merkezi"; Samsun-Kastamonu-Erzurum NUTS II Bölgeleri Kalkınma Programı kapsamında, merkezi Amasya'da olmak üzere Yeşilirmak Havzası İl Özel İdareleri Hizmet Birliği, merkezi Kastamonu'da olmak üzere Orta Karadeniz Kalkınma Birliği ve merkezi Erzurum'da olmak üzere Erzurum-Erzincan-Bayburt İlleri Kalkınma Birliği kurulmuştur. Söz konusu programların başarıyla yürütülmesi için bölgelerde programların yürütülmesinden sorumlu birimlerin kurulması ön koşuldur. Kalkınma Ajansları henüz kurulmadığından, geçici olarak bu görevleri üstlenecek olan proje birimleri kurulmuş ve bu kapsamda personel istihdam edilmiştir. Söz konusu bölgelerde Kalkınma Ajanslarının kurulması ile birlikte bu birimlerin yürütmekte olduğu iş ve işlemler, bunlara ilişkin hak ve yükümlülükler ile her türlü taşınır malların ilgili ajanslara devredilmesi gerekmektedir. Ayrıca, bu birimlerde oluşan teknik kapasitenin ve bilgi birikiminin korunması ve uygulanan bölgesel programların devamlılığının sağlanması için; zaten detaylı bir inceleme ve ön eleme sonucunda seçilen proje birimi personelinin istekleri halinde ve yeterli nitelikleri taşımaları şartı ile ajanslarda istihdamı sağlanacaktır.

Geçici Madde 4.- Bu madde ile Kalkınma Kurulunun ilk toplantısına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Geçici Madde 5.- Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine ve bu İdarenin görev alanına giren illeri kapsayan Ajansların bir yıl içerisinde kurularak İdarenin yürüttüğü projeler ve bunlarla ilgili görev, yetki ve sorumlulukları da devralmasına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Bu maddede; bir taraftan tasfiye sürecinde hizmette herhangi bir aksamaya meydan vermemek üzere gerekli tedbirler alınırken, diğer taraftan çalışanların mağdur edilmemesine yönelik düzenlemelere de yer verilmiştir.

Ayrıca, Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatında çalışan personelin, bölgesel gelişme ve proje yönetimi konularındaki bilgi ve tecrübelerinden yararlanılması amacıyla bölgedeki ajanslarda çalışmalarına da imkan sağlanmaktadır.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Avrupa Birliği Uyum Komisyonu
Esas No.: 1/950
Karar No.: 1

15.2.2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

Bakanlar Kurulunca hazırlanarak 19.1.2005 tarihinde Başkanlığınıza sunulan “Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı”, Başkanlığımızca 28.1.2005 tarihinde, esas Komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna; tali komisyon olarak da İçişleri ve Adalet komisyonlarının yanı sıra Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuz, 15.2.2005 tarihli onuncu toplantısında, Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Sn. Abdüllatif Şener ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği temsilcilerinin de katılımlarıyla Tasarayı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak, ulusal kalkınma programlarında belirtilen ilke ve politikalar doğrultusunda bölgesel gelişmeyi hızlandırmak ve bölge içi farklılıkları azaltmak üzere oluşturulacak kalkınma ajanslarının kuruluş, görev ve yetkileri düzenlenmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmeler sırasında şu görüşler ileri sürülmüştür:

- Tasarı ile AB'ye uyum sürecindeki yükümlülüklerimizden biri yerine getirilerek Avrupa Birliğinin bölgesel kalkınma fonlarının kullanımını sağlayacak bir organizasyon oluşturulmaktadır.

- Küresel değerlerin yaygınlık kazanmasıyla birlikte yerel potansiyellerin harekete geçirilerek ekonomik birer güce dönüştürülmeleri önem kazanmıştır.

- Türkiye'nin AB'ye Üyelik perspektifi içinde, daha önceki aday ülkelerin ekonomik ve sosyal uyum amacıyla yararlandıkları fonlardan etkin bir şekilde yararlanabilmesi için kurulması gereken mekanizmalardan biride Kalkınma Ajanslarıdır.

- Tasarının yasalaşması ile birlikte Ajansların bölgesel kalkınmaya katkıları artacak ve bu kuruluşlar kalkınmada öncülük yapacaklardır.

- Kurulacak Ajansların gelirleri değişik kaynaklardan sağlanmaktadır. Genel bütçenin vergi, il özel idare, belediye, sanayi ve ticaret odaları gelirlerinin belirli oranlardaki kısımları ile Avrupa Birliği Fonları da kalkınma ajanslarının önemli bir gelir kaynağını oluşturacaktır.

Avrupa Birliği tarafından Türkiye'ye tahsis edilen fonların yaklaşık üçte biri bölgesel kalkınma amacıyla kullanılmaktadır. AB'nin 2007-2013 bütçe döneminde ise bu oranın yaklaşık yüzde eliyeye yükselmesi beklenmektedir.

- Kurulacak ajanslar sağladıkları gelirlerini, hedefledikleri amaçlar doğrultusunda kullanılabilmek için AB ölçüleri ve kriterleri dikkate alınarak, ülkemiz NUTS 2 denilen 26 kalkınma bölgesine ayrılacaktır. Ankara, İstanbul ve İzmir tek başlarına bir bölge oluştururken geri kalan 23 bölge iki veya daha fazla ilden meydana gelecektir.

Tasarının Geneli Üzerinde Tartışma Konusu Olan Hususlar

- Tasarının geneli üzerindeki görüşmeler sırasında; üyelerimiz; AB Üyesi Ülkelerdeki kalkınma ajanslarının yapıları dikkate alındığında ülkemizde kurulacak olanların Tasarıda öngörüldüğü gibi DPT'nin genel koordinasyonunda olmasının uyum açısından AB tarafından eleştiri konusu olabileceğini ifade etmişlerdir.

Gerek Avrupa Birliği Genel Sekreterliği gerekse de Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkilileri cevaben; kalkınma ajanslarının yapılarının her bir AB Üyesi Ülkede farklı bir karakter gösterdiğini, AB yetkilileri ile yapılan görüşmelerde ajansların teşkilat yapısının nasıl olması gerektiğinden ziyade Türkiye'ye AB tarafından tahsis edilen fonların yönetimini ve denetimini sağlayacak ve bu alandaki boşluğu dolduracak bir idari otoritenin ivedilikle kurulması gerektiğini belirttiklerini ifade etmişlerdir.

- Tasarı, kurulacak ajansların iç ve dış denetim esaslarını da belirlemektedir. İlgili madde gereği; ajansların dış denetimi, hukuka uygunluk açısından İçişleri Bakanlığı performans değerlendirmeleri bakımından ise Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Komisyon Üyelerimizin bir kısmı, hukuka uygunluk açısından denetimin İçişleri Bakanlığı yerine mali konularda uzmanlaşmış Maliye Bakanlığı yetkililerince veya uluslararası alanda kabul görmüş bağımsız denetim şirketlerince yapılmasının daha uygun olacağını belirtmişlerdir.

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği yetkilisi ise; AB Üyesi Ülkelerde faaliyet gösteren söz konusu ajansların yapılarının ülkeden ülkeye farklılık göstermesine rağmen, Avrupa Birliğinde dış denetim denilince akla, bağımsız bir yüksek denetim otoritesi tarafından parlamentoya yapılan raporlama geldiğini, Türkiye'de ise söz konusu bağımsız denetim fonksiyonunu yerine getiren kurumun "Sayıştay" olduğunu ifade etmiştir. Bu gerekçe ile yetkili, "Denetim" başlıklı madde metninden dış denetim görevini yerine getirecekler arasında Sayıştayın da yer almasıyla birlikte, Tasarının geneli üzerindeki tek tereddütlerinin de ortadan kalkacağını belirtmiştir.

Hükümet temsilcisi ise cevaben; herhangi bir yere kamu tahsisi yapıldığında doğal olarak Sayıştayın orayı denetleme yükümlülüğü olduğunu, Sayıştayın iş yükü nedeniyle düzenli bir denetim yapamayabileceği düşüncesiyle denetimin aksamaması için İçişleri Bakanlığına bu görevin verildiğini belirtmiştir. Ayrıca temsilci, söz konusu madde gerekçesinde; "İlgili mevzuat hükümleri ile düzenlenen Sayıştayın denetim yetkisi saklıdır." ibaresinin yer aldığını, Avrupa Birliği ile yapılan görüşmeler sonucunda; ajansların idari yapılarının nasıl olması gerektiğinden ziyade Düzey2 (Nuts2) bazında idari yapıların acilen oluşturulmasının üzerinde durulduğunu ifade etmiştir.

Geneli üzerindeki görüşmelerin ardından, Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine karar verilmiştir.

Tasarının bütün maddeleri aynen kabul edildiğinden, ayrı bir metin düzenlenmesine gerek görülmemiştir.

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yaşar Yakış</i>	<i>Ali Rıza Alaboyun</i>	<i>Öner Gülyeşil</i>
Düzce	Aksaray	Siirt
Kâtip	Üye	Üye
<i>Nevin Gaye Erbatur</i>	<i>Necdet Budak</i>	<i>Zekeriya Akçam</i>
Adana	Edirne	İzmir
Üye	Üye	Üye
<i>Musa Sivacioğlu</i>	<i>Ömer İnan</i>	<i>Aydın Dumanoğlu</i>
Kastamonu	Mersin	Trabzon
	Üye	
	<i>Afif Demirkıran</i>	
	Batman	

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No.: 1/950

3.6.2005

Karar No.: 38

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 19.1.2005 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 28.1.2005 tarihinde tali komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum Komisyonu, İçişleri Komisyonu ve Adalet Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 1/950 esas numaralı "Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı"; Komisyonumuzun 23.3.2005 ve 21.4.2005 tarihlerinde yaptığı 41 inci ve 47 nci birleşimlerde, Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Abdüllatif ŞENER ile Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Devlet Personel Başkanlığı ve Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi gelişme olgusu, ülke genelinde toplumsal, siyasal, kültürel ve benzeri kurumlardaki yapısal değişimleri kapsayan çok boyutlu bir öze sahiptir. Toplumlarda gelişmesi; kişi başına düşen milli gelirin artırılması şeklinde özetlenebilecek iktisadi büyüme kavramıyla beraber, yapısal ve insani gelişmeyi içine alan ve ölçebildiğimiz bütün sosyal değişkenleri içermektedir. Son yıllarda toplumsal gelişmenin en önemli yönünü, ulusal kalkınmanın çeşitli toplum kesimleri ve bölgeler arasında dengeli bir işbölümü ile gerçekleştirilmesi ve buna paralel olarak kalkınmanın getirilerinin de kesimler ve bölgeler arasında dengeli dağılımı teşkil etmeye başlamıştır. Ekonomik refahın, toplum kesimleri ve iller, bölgeler arasında, kısacası mekanda dengeli dağılımının sağlanması, günümüz toplumlarında sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak ortaya çıkmaktadır. Bu politika, aynı zamanda ekonomik ve sosyal uyum ile toplumsal istikrarın önemli unsurları arasında yer almaktadır. Kalkınma düşüncesinde diğer önemli faktör ise gelişmenin sürdürülebilir olmasıdır.

Günümüzde, sürdürülebilir gelişme iktisadi büyüme yanında sosyo-kültürel, mekansal, çevresel ve benzeri boyutları içine alan dengeli bir süreci temel almaktadır. Gelişmiş toplumlarda, genel büyüme oranı ve ortalama gelir düzeyi geri kalkınmışlığın tek göstergesi olarak görülmemektedir. Artık bu gelirin nasıl bir yapıda, hangi kesimlerin katkısıyla üretildiği ve kesimler arasında ve mekanda nasıl dağıldığı da gelişmişlik göstergeleri arasında zikredilmektedir. Büyümenin ve gelişmenin sürdürülebilirliği bu hususları dikkate alan bir yönetim ve üretim yapısının varlığıyla doğru orantılı görülmektedir.

Doğal ve toplumsal kaynakların mekan üzerinde dağılımı, mutlak anlamda eşitlik arz etmediğinden, gelişme de mutlak anlamda dengeli bir süreçten geçmemektedir. Diğer bir deyişle ekonomik ve sosyal gelişme yeryüzünde zaman ve mekan bakımından farklılık göstermektedir. Ülkeler arasında gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş gibi tanımlamalarla nitelenen gelişmişlik farklılıkları, ülkelerin farklı yörelerinde de ortaya çıkmaktadır. Dinamik bir yapıya sahip olan gelişme sürecine yön veren iktisadi ve sosyal faktörlerin ülke mekanı üzerinde farklı yoğunluklarda dağılımı, bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının nedeni olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde bölgelerarası gelişmişlik farklarının dengeli bir yapıya kavuşturulması, bölgesel ve yerel kalkınmanın hızlandırılması ve sürdürülebilir dengeli bir gelişmenin sağlanması için çeşitli politikalar ve araçlar uygulanmıştır. Bunların başında, çeşitli büyüklükteki bölgeleri hedef alan bölge planları yer almaktadır. Bölge planları, kalkınma planlarının hedef ve stratejileri çerçevesinde bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılması, geri kalmış yörelerde yaşayan nüfusun refah düzeyinin yükseltilmesi, metropollere büyük yük getiren göç eğilimlerinin istikrarlı bir dinamiğe kavuşturulması, plansız kentleşme nedeniyle oluşan sorunların çözüme ulaştırılması amacıyla böl-

gelerin özellikleri, farklılıkları, gelişmişlik düzeyleri ve temel sorunları ile potansiyellerinin belirlenmesine yönelik olarak merkezde hazırlanmaktadır.

Kalkınma planlarının sektörel öncelikleri ile mekansal boyutların bütünleştirilmesine yönelik olarak, bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltmak ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmek amacıyla, çeşitli dönemlerde muhtelif bölgesel gelişme planları hazırlanmıştır. Bunların başlıcaları; Doğu Marmara Planlama Projesi, Antalya Projesi, Çukurova Bölgesi Projesi, Güneydoğu Anadolu Projesi, Zonguldak-Bartın-Karabük Bölgesel Gelişme Projesi, Doğu Anadolu Projesi Ana Planı ve Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı'dır.

Ancak, çoğu zaman kalkınmada öncelikli yöreleri hedef alan destek uygulamaları, organize sanayi bölgeleri politikası, yatırımlarda devlet yardımları ve kırsal kalkınma projeleri ile birlikte yürürlüğe konulan bölge planları, bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılmasında ve hedeflenen gelişme düzeyini ve ortamını oluşturmada beklenen etkiyi doğuramamıştır. Anılan bölgesel kalkınma projelerinden GAP dışında kalanlar kapsamlı bir uygulama şansı bulamamıştır. Başta bir enerji ve sulama projesi olarak başlatılan ve daha sonra entegre bir bölgesel kalkınma projesine dönüştürülen ve büyük ölçekli sektörel kamu yatırımları ile desteklenen Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) hariç olmak üzere hazırlanan bölge planlarının hemen hemen tamamı beklenen başarıya ulaşamamıştır. Planlı dönemde sağlanan olumlu gelişmelere rağmen, gerek Türkiye'nin tam üye olarak katılmayı hedeflediği AB ülkeleriyle olan gelir farkı, gerekse ülke içinde bölgelerarası gelir ve gelişmişlik farklılıkları somut gelişmeler sağlanması gereken önemli bir sorun alanı olarak gündemdeki yerini korumaya devam etmektedir.

Yerel ve bölgesel gelişme, diğer kalkınma planlarında olduğu gibi halen yürürlükte olan 8 inci Beş Yıllık Kalkınma Planında; bölgesel gelişme, bölge planlama, kalkınmada öncelikli yörelerin geliştirilmesi, kamu yatırımları, yatırımlarda devlet yardımları ve kırsal kalkınma ile ilgili amaç, ilke ve politikalar arasında da bölgesel ve yerel kalkınmanın önemi açıkça vurgulanmıştır. Planda ayrıca; Dünyada ve Türkiye'de yerel sanayi odaklarının, küresel ekonomi ve rekabet anlayışında meydana gelen değişimlerin birer ürünü olarak ortaya çıktığı ve yerel kurumların ortak hedefler doğrultusunda organize olması yanında, belirli sektörlerde uzmanlaşmış ve kendi aralarında bütünleşmeyi sağlamış KOBİ'lerin yer aldığı küçük ve orta boy kentlerin dünya ekonomisinde önemini giderek artırdığı vurgulanmaktadır.

8 inci Beş Yıllık Kalkınma Planında Ülkemizin sanayileşme sürecinde, ulusal kaynakların etkili ve verimli şekilde kullanılmasını teminen, Türkiye'nin sanayi haritasının çıkarılarak, birbirini besleyen, birbirinin altyapısını tesis eden yatırımlar ile bölgesel gelişmeye yönelik projelerin destekleneceği belirtilerek; kırsal kalkınma açısından; kırsal alanda istihdamın artırılması, insangücü kaynaklarının geliştirilmesi, kırsal nüfusun gelirini artırıcı ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, etkili örgütlenme ve her düzeyde katılımcılığın sağlanmasına ve sivil toplum örgütlerinin kalkınma sürecine katılımlarını artırmaya yönelik tedbirlerin alınması öngörülmüştür. Bu kapsamda, 8 inci Beş Yıllık Kalkınma Planında programların ve bölgesel planların hazırlık, uygulama, koordinasyon ve izleme aşamalarının etkinliğini artırmak üzere, ihtiyaç duyulan merkezlerde birimlerin oluşturulması için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı gerekli düzenlemeleri yapmakla görevlendirilmiştir.

Diğer taraftan, 2001 yılı kişi başı gayri safi yurt içi hasıla verilerine göre, ülkemizin en yüksek gelire sahip ili (Kocaeli, 6.165 ABD Doları) ile en düşük gelire sahip ili (Ağrı, 568 ABD Doları) arasında yaklaşık 11 kata varan bir gelir farkı bulunmaktadır. 2003 yılı illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması çalışmasına göre ise; özellikle Ankara'nın doğusunda yer alan illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerinin, genel olarak ülke ortalamasının altında kaldığı; bununla birlikte, gelişmişlik düzeyi itibarıyla ülke ortalamasının altında yer alan bu illerden çoğunun sıralamadaki yerinin, bir önceki araştırma dönemine (1996) göre, daha aşağılara inmiş olduğu görülmektedir. Bu göstergelerden de anlaşılacağı üzere, başta kaynak sorunu ve bölgesel gelişme alanındaki kurumsal yapının yetersizliği gibi nedenlerden dolayı bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılmasında ve

bölgelerarası dengeli büyüme ve gelişmenin sağlanmasında arzu edilen düzeyde bir iyileşme sağlanamamıştır.

AB'ye üyelik ve uyum sürecinde, ülkemizin satın alma gücü paritesine göre kişi başına ortalama gelir düzeyinin, son genişleme öncesinde AB ortalamasının yaklaşık üçte biri düzeyinde olduğu sıkça ifade edilmektedir. Aynı kapsamda özellikle ülke içi gelir ve gelişmişlik farklarının azaltılmasının önemi vurgulanarak, bu alanda katılım öncesi mali yardımı da etkileyen şekilde AB'nin bölgesel gelişme politikası ve uygulamalarına paralel yeni bir yaklaşım, yöntem ve kurumsal örgütlenme modeline dikkat çekilmektedir. Bölgesel gelişme alanında AB'ye uyum sürecinin bir gereği olarak, yerleşme merkezlerinin kademelenmesini, iller arasındaki fonksiyonel ilişkileri, coğrafi koşulları, istatistik toplama ve plan yapma amacına uygunluğu da dikkate alarak, AB istatistikî sınıflandırmasına (NUTS) paralel bir şekilde, üç düzey halinde İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) yapılmıştır. AB standartlarına uygun olarak hazırlanarak 28 Ağustos 2002 tarihli ve 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan bu sınıflandırmanın, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesinde esas alınması kararlaştırılmıştır.

Katılım Ortaklığı Belgesi temelinde, AB'ye ekonomik ve sosyal uyum sürecinin çerçevesini oluşturan ve 2004-2006 dönemini içine alan Ön Ulusal Kalkınma Planı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanarak Yüksek Planlama Kurulu tarafından onaylanmıştır. Ekonomik ve sosyal uyumun en önemli yatay önceliği olarak bölgesel gelişmeye ağırlık veren Plan'da, finansman desteğinin en geniş olduğu alan bölgesel gelişme olarak tespit edilmiştir. Planda yönetim otoritesi olarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı belirlenmiş olup, uygulamaya ilişkin görevlerin sektörel ve bölgesel kurumlar gibi "ara kurumlar" ile paylaşılması, bölgesel gelişme politikalarını yerel bazda uygulayacak kurumsal bir mekanizmanın geliştirilmesi ve bu alandaki program ve projelerin yönetimine ilişkin bazı görevlerin, kalkınma ajansları olarak adlandırılan bu ara kuruluşlara devredilmesi öngörülmüştür. Kalkınma Ajanslarının kurulması konusu, 58 inci Hükümet tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulan ve 59 uncu Hükümet tarafından da aynen benimsenen Acil Eylem Planında gerçekleştirilmesi öngörülen en önemli hukuki, kurumsal ve yapısal düzenlemeler arasında yer almaktadır.

Dünya uygulamalarına bakıldığında ajanslar, AB üyesi ülkeler ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olmak üzere birçok gelişmiş ülkede bölgesel ve yerel kalkınmanın en önemli kurumları arasında yer almaktadır. Başta İngiltere olmak üzere çok çeşitli ülkelerde, farklı yapılarla, statülerde ve işlevlerde kurulmuş olan ajanslar, 1950'li yıllardan bu yana hizmet vermektedir. Bölgesel gelişme ve bölge planlama anlayışının köklü değişikliklere uğradığı 1980'li ve 1990'lı yıllarda ajanslar daha da yaygın hale gelmiş ve bölgesel gelişme çabalarının odağında yer alan kurumsal kapasiteleriyle, özellikle Avrupa'da AB yapısal fonlarının da desteğiyle bazı bölgelerin geliştirilmesinde asli rol üstlenmiştir.

Günümüzde Avrupa ülkelerinde kendi bölgelerinin kalkınması amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren farklı nitelik, yapı ve statüde 200'ü aşkın kalkınma ajansı bulunmaktadır. Bunların büyük bir kısmının, özellikle Brüksel gibi önemli dış merkezlerde temsilcilikleri bulunduğu gibi, Avrupa genelinde 150 üyeye sahip örgütlenmiş bir üst kuruluşları da (Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları Birliği-EURADA-European Association of Regional Development Agencies) bulunmaktadır.

Bölgesel gelişme ve bölge planlama alanında, dünyadaki anlayış ve uygulamalar son 20 yılda çok büyük bir değişim göstermiştir. Her şeyden önce bölgesel gelişmenin ülke içi ve dışı çok yönlü bir etkileşim sürecini gerektirdiği anlaşılmış ve merkezden yönlendirilen, sadece içe dönük yerel, kırsal, kentsel veya bölgesel gelişme modellerinin başarılı olamadığı görülmüştür. Yeni bölgesel gelişme ve planlama anlayışının en önemli özellikleri; sürdürülebilir, dengeli, insan odaklı, esnek, rekabetçi, katılımcı olması ve yerel aktörlerin çabalarını, yerel potansiyelleri ve dinamikleri, stratejik yaklaşımı, öğrenmeye dayalı uygulamaları içermesidir. Küresel rekabet süreci, karşılaştırmalı üstün-

lükler temelinde, yerel ve bölgesel uzmanlaşma sürecini de hızlandırmaktadır. Yerel girişimcilik, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, bilgi ve beceri birikimi ve diğer yerel potansiyellere de bağımlı olarak, belirli sektörlerde uzmanlaşabilen yöreler, dünya ekonomisi içerisinde karşılaştırmalı üstünlük elde edebilmekte ve bu sayede ülke ortalamasından daha fazla büyüme ve gelişme şansı bulurken, ülkenin genel büyümesine, refah ve istikrarına da daha fazla katkı sağlayabilmektedir. Bu bakımdan, yerel/bölgesel dinamiklerin ve potansiyelin tespiti, bunların ulusal öncelikler ile uyumlu olarak yerinde ve katılımcı bir anlayışla, ortak akıl kullanılarak planlanması, esnek, aksiyona dayalı, rol paylaşımına açık ve insan odaklı programlar, gelişme politikaları ve rekabetçi projeler ile desteklenmesi aşamalarında yerelde teknik kapasitesi yüksek bir kurum gerekli olmaktadır.

Yukarıda sayılan faydalar çerçevesinde;

– Yerel-bölgesel potansiyeli, dinamikleri ve özgünlükleri ortaya çıkararak bunları en iyi şekilde değerlendirip planlayabilecek,

– Potansiyeli ve dinamikleri rekabetçi, katılımcı, esnek, aksiyona dayalı bir yaklaşımla harekete geçirebilecek ve ulusal, uluslararası pazarlarda ekonomik, sosyal, kültürel birer değer haline dönüştürebilecek,

– Bütün kurum, kuruluş ve şahıslara sağladığı idari, mali, teknik desteklerle başta girişimciler olmak üzere bütün kesimlerde bir kalkınma bilinci ve ivmesi oluşturabilecek,

– Yenilikçi, rekabete dayalı kaynak tahsisi mekanizması, etkin izleme ve değerlendirme işlevleri ile kalkınma planları, bölgesel gelişme planları ve programların uygulama kapasitesini geliştirecek,

– Hem ulusal, hem de bölgesel-yerel düzeyde, başta istihdam ve gelir olmak üzere ekonomik ve sosyal göstergelerin iyileştirilmesine, bölgelerarası ve bölgeiçi gelişmişlik farklarının azaltılmasına ve dolayısıyla ülkenin genel refah ve istikrarına olumlu katkılar sağlayacak

Kalkınma ajanslarının kuruluşu, 8 inci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 58 ve 59 uncu Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinin Acil Eylem Planlarının hedefleri ve AB Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan taahhütlerimiz çerçevesinde gerekli görülmektedir.

– 1/950 esas numaralı Tasarı ile;

• Kamu-özel sektör ortaklığı anlayışına uygun bir yapıda, özel hukuk hükümlerine tabi, istihdam ve harcama usullerinde, kamu kurum ve kuruluşlarının tabi olduğu bütçe, harcama, ihale, işe alma, işten çıkarma, personel ücret ödemesi ve muhasebe yöntemlerinden bağımsız olarak esnek hareket edebilen bölge kalkınma ajanslarının kuruluş, görev ve sorumluluklarının düzenlenmesinin,

• Kalkınma ajanslarının 2002 yılında oluşturulmuş olan 26 adet Düzey II bölgeleri esas alınarak kurulmasının, iki veya daha fazla ilden oluşan 26 bölgeden sadece Ankara, İstanbul ve İzmir'in tek başına bir bölge niteliğinde olmasının,

• Kalkınma ajanslarının teşkilatının kalkınma kurulu, yönetim kurulu, genel sekreterlik ve tek durak ofislerden oluşmasının,

• Bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel kesim, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimler arasında işbirliğini geliştirmek ve ajansı yönlendirmek üzere kurulacak kalkınma kuruluna temsilci gönderecek kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarının gönderecekleri temsilcilerin sayısı, görev süresi ve tekrar atanma usullerinin kuruluş kararname ile belirlenmesinin,

• Ajansın karar organı olacak yönetim kurulunun Ankara, İstanbul ve İzmir gibi tek ilden oluşan bölgelerde vali, büyükşehir belediye başkanı, sanayi odası başkanı, ticaret odası başkanı ile kalkınma kurulu tarafından seçilecek üç özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşu temsilcisinden; birden fazla ilden oluşan bölgelerde il valileri, büyükşehir belediye başkanları veya büyükşehir olmayan illerde il merkezi belediye başkanları ve her ilden birer kişi olmak kaydıyla ticaret ve sanayi odası başkanlarından oluşmasının,

- Ajansların icra organı olacak genel sekreterliğin ajansın icraatı ile ilgili olarak Yönetim Kuruluna karşı sorumlu ve tek durak ofislerin en üst amiri olarak oluşturulmasının,
 - Genel sekreter kurulacak bölge ajanslarında bölge kapsamındaki her ilde, o ile yatırım yapmak isteyen girişimcilerin müracaat ve işlemlerinin tek elden yürütülmesinden sorumlu olacak, bölge merkezinde bulunan genel sekreterliğe bağlı, biri koordinatör olmak üzere en fazla beş kişiden meydana gelecek tek durak ofislerinin kurulmasının,
 - DPT'nin ajansların genel koordinasyonundan sorumlu olmasının,
 - Ajansın hizmetlerinin iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilecek ajans görevlerini ifa etmekle yükümlü uzman personel ve destek personeli eliyle yürütülmesinin, bu personelin emeklilik ve sosyal güvenlik yönünden 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi olmasının, sekreterlik, halkla ilişkiler, arşiv, idari, mali ve personelle ilgili işlemler gibi işleri yürütecek olan destek personelinin sayısının, ajans toplam personel sayısının yüzde yirmisini geçmemesinin, ajansın yıllık personel giderleri toplamının, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde on beşini aşmamasının,
 - Ajansın gelirlerinin; bir önceki yıl kesinleşmiş genel bütçe vergi gelirlerinin binde beşi oranında her yıl ayrılacak transfer ödeneğinden, Yüksek Planlama Kurulunca nüfus, gelişmişlik düzeyi ve performans ölçütlerine göre belirlenecek paydan, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası fonlardan sağlanacak kaynaklardan, faaliyet gelirlerinden, bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirleri üzerinden bölgedeki il özel idareleri için yüzde beş ve belediyeler için yüzde bir oranında cari yıl bütçesinden aktarılacak paydan, bölgedeki sanayi ve ticaret odalarının, bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirlerinin yüzde biri oranında cari yıl bütçesinden aktarılacak paydan, Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarca yapılan bağış ve yardımlardan ve bir önceki yıldan devreden gelirlerden teşekkül etmesinin,
 - Ajansın faaliyetleri, hesapları, işlemleri ve performansı yönetim kurulu başkanı veya genel sekreter ile bir iç denetçi tarafından iç denetiminin yapılmasının, İçişleri Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca müştereken belirlenecek esas ve usullere göre ise dış denetiminin yapılmasının veya yaptırılmasının, amaçlandığı anlaşılmaktadır.
- Tasarının geneli üzerinde yapılan müzakerelerde;
- Ajansların yerel aktörler ve dinamikler arasında sinerji oluşturarak bölgenin bütün kaynaklarını harekete geçirerek bölgesel kalkınmayı hızlandıracağı, böylece dengeli kalkınmanın kısa sürede gerçekleştirilmesinin sağlanacağı,
 - Kalkınma ajansları adı altında Anayasa'da yer alan Devlet teşkilat yapısına uymayan bir idari yapının öngörüldüğü,
 - Tasarı ile görev süresi 2007 yılına kadar uzatılan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının kapatılmasının öngörüldüğü, ancak, Tasarıda GAP çerçevesinde götürülen birçok hizmetin nasıl yürütüleceği konusunda bir düzenlemenin yer almadığı,
 - Ajansların bölgelerde ve yerelde kaynakların yerinde ve etkin kullanılmasına yardımcı olacağı,
 - Ajansların performans denetiminin DPT tarafından yapılmasının öngörüldüğü, DPT'nin performans denetimi yapacak bir donanımı bulunmadığı, bu nedenle ajansların performans denetiminin Sayıştay gibi dış denetim kuruluşları tarafından yapılmasının daha uygun olacağı,
 - Kalkınma ajanslarının yerel girişimciliğe ve KOBİ'lere dayalı bir kalkınma modeli anlayışı ile bölgelerin ve ülkenin yerel, ulusal ve küresel piyasalara entegre olabileme şansını artırmanın yanında kalkınmanın sürdürülebilirliğini de temin edeceği,
 - Anayasa'ya göre yürütme organının ancak kanun ile asli olarak düzenlenmiş olan bir alanda düzenleme yetkisi kullanabileceği, bu nedenle bölge kalkınma ajanslarının kurulmasında veya kaldırılmasında Bakanlar Kuruluna yetki verilmesinin Anayasaya aykırılık teşkil edebileceği,

- Tasarı ile öngörülen kurumsal yapılanma ile birlikte, bölgesel gelişme alanında faaliyet gösteren merkezi düzeydeki kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonun daha da hız kazanacağı,
- Ülkemizde uygulanan bölgesel kalkınma planlarından yeterli başarı elde edilememesinin başlıca nedenleri arasında kendine özgü bir finansman mekanizmasının bulunmamasının ve yerelde etkin bir kurumsal yapıyla desteklenmemesinin gösterilebileceği,
- Tasarı ile bölgesel gelişme çabalarını ve bölge planlarının uygulanma şansını önemli derecede etkileyen bütçe ve kurumsal yapı sorunlarına da etkin bir çözüm getirildiği,
- Devlet Planlama Teşkilatının genel koordinasyonu içinde ulusal düzeydeki plan ve stratejiler kullanılarak bölgelerarası gelişmişlik farkları giderilirken, ajansların yürüteceği çalışmalar ve projelerle aynı zamanda bölgeiçi gelişmişlik farklarının giderilmesi hedefinin de gözetilmiş olacağı,
- Bölge çapında yatırımları harekete geçirecek herhangi bir kaynağın bulunmadığı durumlarda nasıl kaynak aktarılacağına açıklık kazandırılması gerektiği,
- Ajanslar şeklinde önerilen yapılanmada; sektörel ve bölgesel politikaların etkin bir şekilde planlanması ve entegre bir şekilde uygulanabilmesinin mümkün olacağı,
- Kurulacak ajansların hukuki statüsüne açıklık getirilmesi gerektiği, zira Tasarıda kamu kurumu oldukları açıkça belirtilmese de kamu gücü ayrıcalıkları ile donatılan ajansların, kamu idaresinde konumunun tereddütleri yol açabileceği,
- Tasarının özü itibarıyla olumlu karşılandığı, ancak ülkemizde aynı ilin ilçeleri arasındaki gelişmişlik farkları giderilmemiş iken farklı illeri kapsayan ajansların bu farkı nasıl gidereceği,
- Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlanması için yapılan düzenlemelerin Ülkemiz gerçekleri ile ihtiyaçları dikkate alınarak yapılması gerektiği,
- İkinci düzey istatistiksel verilere dayanan ve homojen olmayan bölgesel yapılanmanın sağlıklı olamayacağı,
- 20 yıl önce bölgesel kalkınmanın, gelişmiş ülkelerde daha merkezi bir yapı ile gerçekleştirildiği, bu tür bir süreçten geçerek bölgesel kalkınmışlık farklılıklarını gideren ülkelerin merkezi olmayan yeni model kalkınma ajansları kurarak kalkınma çabalarına devam ettikleri,
- Türkiye'de önce merkezi planlamaya dayanan bölgesel kalkınma çabalarının gerçekleştirilmesi gerektiği, daha sonra yerel örgütler eliyle kalkınma çabalarının sürdürülmesinin etkili olacağı,
- Tasarı ile kurulması öngörülen bölge kalkınma ajanslarının kaynak sorununun çözümlenmesi gerektiği,
- Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin özellikle köy içme sularının temini konusunda önemli başarılar sağladığı,
- Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresinde çalışan geçici işçilerin mağdur edilmeden, haklarını koruyacak bir düzenleme yapılmasının adalet ve hakkaniyete uygun olacağı,
- Avrupa Birliğinin bölgesel kalkınma fonlarından yararlanacak illerin kriterlerinin nasıl belirleneceği, kriter olarak il genelinde kişi başına düşen milli gelir oranının alınmasının gerçekçi olamayacağı, zira aynı ilin ilçeleri hatta köyleri arasında büyük gelişmişlik farklarının bulunduğu,
- Tasarıda kamuda hizmet tekrarı olan bir yapılanmanın öngörüldüğü, bu yapılanma içinde yer alacak ajansların KOSGEB gibi bazı kamu kuruluşlarının amaçlarına paralel görevler ile donatıldığı,
- Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlamak amacıyla kalkınma ajansları kurulmasına gerek olup olmadığı ve Avrupa Birliği tarafından sağlanan fonların Devlet Planlama Teşkilatı tarafından da kullanılıp kullanılmadığı konularına açıklık getirilmesinin yararlı olacağı,
- Dünya uygulamalarına bakıldığında bölge kalkınma kuruluşlarının, ülkelerin sosyal ve ekonomik şartlarına bağlı olarak statülerinin de farklı şekillerde belirlendiği,
- Kalkınma ajanslarının temel hedeflerinin yerel potansiyelin harekete geçirilmesi olduğu,
- Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin, kalkınma ajanslarının bir alternatifi olarak değerlendirilemeyeceği, Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin bölgede planlama yapma yetkisine sahip bir yapı arz ettiği,

• Ajansların İçişleri Bakanlığı ile ilişkilendirilmesinin doğru olamayacağı, Tasarıda bölge kalkınma ajanslarının yararlanacağı AB fonlarının hangi kriterlere göre kullanılacağına açıklık getirilmesinin daha uygun olacağı,

• Mevcut kamu yönetimi içinde aynı görevi yapan kuruluşlar arasında görev çatışmasına neden olacak bir örgütlenmeye gidilmemesi gerektiği,

• Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin halen yürütmekte olduğu projelerin, bu Kuruluşun kapatılmasından sonra nasıl devam ettirileceği,

şeklindeki görüş ve eleştirileri müteakip, Hükümet tarafından yapılan tamamlayıcı açıklamalarda ise;

• Tasarının amacının kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak, yerel potansiyeli harekete geçirmek, AB müktesebatına uyumu ve AB fonlarının kullanımını gerçekleştirmek olduğu,

• Ajansların devlet yardımlarını uygulama, kırsal kalkınma faaliyetlerini destekleme, altyapı ve çevre projelerini gerçekleştirme gibi alanlarda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların yerine geçmemesi ve doğrudan uygulama yapmamasının esas olduğu,

• Ajansların; ellerinde bulundurdukları kaynaklar ve teknik birikim ile kamu kurum ve kuruluşları da dahil olmak üzere bütün ilgili taraflar arasındaki koordinasyonu sağlayacağı; bunların faaliyet ve projelerini özellikle bölgesel ölçekte birbirini tamamlar hale getireceği, böylece daha yüksek bir büyüme, gelir ve istihdam etkisinin yaratılacağı,

• Ajansların yüksek nitelikli personel, esnek kaynak ve istihdam yapısı ile bütün yerel aktörlerin, özellikle başlangıçta ihtiyaç duyacağı planlama, programlama, projelendirme, koordinasyon ve izleme kapasitelerinin geliştirilmesinin destekleneceği,

• Makro ve mikro ölçekli planlama arasında bir denge sağlayacak yeni planlama ve idari örgütlenme anlayışı çerçevesinde uygun kurumsal altyapının oluşturulmasıyla birlikte planlamanın ilgili yerleşmelerde, yukarıdan-aşağıya değil aşağıdan-yukarıya başlatılan etkileşimli bir süreçle yapılmasının ve uygulanmasının mümkün olacağı,

• Ulusal ve küresel rekabetin, özellikle esnek ve dinamik üretim yapılarıyla değişen koşullara kolay ayak uydurabilen KOBİ'ler için önemli avantajlar sunduğu, bu kapsamda, yerel girişimciliğe ve KOBİ'lere dayalı bir kalkınma modelinin bölgelerin ve ülkelerin yerel, ulusal ve küresel piyasalara entegre olabilme şansını artırırken, kalkınmanın sürdürülebilirliğinin de sağlanacağı,

• Küreselleşme sürecinin, bütün toplumlara ve yerel-bölgesel ekonomilere tehditler yöneltirken, aynı zamanda bazı fırsatlar da sunduğu, yerel aktörlerin küreselleşmenin tehditlerine karşı koyabilme yeteneğinin geliştirilmesi ve sunduğu fırsatlardan azami faydanın elde edilebilmesi, bu faktörleri iyi teşhis eden, yorumlayabilen ve bunlara uygun politikalar geliştirebilen kurumların varlığını gerektirdiği,

• Ajansların, bir taraftan küresel düzeyde yaşanan gelişmeleri yerel düzeye aktarırken, diğer taraftan da yerel potansiyeli, varlıkları, üstünlükleri ve özgünlükleri küresel pazarlara taşıyacağı,

• Türkiye'nin koşulları dikkate alınarak kalkınma ajanslarının yönetim kurulu üye yapısının daha çok kamu ağırlıklı olarak belirlendiği, ajans yönetim kurulunun üstünde 100 kişiyi geçmeyen Kalkınma Meclisinin yer alacağı, bunun üyelerinin büyük ölçüde yerel katılıma olanak sağlayacağı,

• Kalkınma ajanslarının fonksiyonlarını yürütecek mevcut kamu yönetimi sisteminde bir teşkilatın bulunmadığı,

• Avrupa Birliği Fonlarının il bazında değil, bölge bazında kullanılabilirdiği, ajansların Devlet Planlama Teşkilatı'nın taşra teşkilatı gibi düşünülmediği, Devlet Planlama Teşkilatı'nın sadece koordinasyon görevinin olacağı,

• Güneydoğu Anadolu Projesi Bölgesel Kalkınma İdaresinin kaldırılacağı, Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında yürütülen yatırımların ilgili kamu kuruluşu tarafından yürütülmesine

devam edileceği, Güneydoğu Anadolu Projesi Bölgesel Kalkınma İdaresinin üstlendiği bölgesel kalkınmanın koordinasyonu görevlerinin kurulacak ajans tarafından yürütüleceği,

• Devlet Planlama Teşkilatı'nın ulusal kalkınma planları ile bölgesel kalkınma planlarının uyumunu sağlayacağı,

• Kalkınma ajanslarının yeni bir kamu idare kademesi olmadığı, zira bu kuruluşların kamu tüzel kişiliğinin bulunmadığı, bunların sadece plan bölgeleri olarak değerlendirilmesi gerektiği,

• Kalkınma ajanslarının özel hukuk tüzel kişiliğine sahip ve özel hukuk hükümlerine tabi kuruluşlar olduğu,

• Kamu kaynağı kullanan bu ajansların mali denetiminin Sayıştay tarafından yapılmasına engel bir durumun olmadığı,

• Kalkınma ajanslarının yıllık çalışma programları ile diğer ikincil mevzuatı hazırlayacak olan Devlet Planlama Teşkilatı'nın performans denetimi yapmasının gayet normal olduğu, bunun hukuki bir denetim olarak değerlendirilmemesi gerektiği,

İfade edilmiştir.

Geneli üzerinde yapılan görüşmeleri müteakip Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddeler üzerindeki görüşmelere geçilmesi kabul edildikten sonra, verilen bir önergeyle konunun daha ayrıntılı bir şekilde incelenbilmesine imkan sağlamak üzere bir alt komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

Alt Komisyon; 25.4.2005, 26.4.2005, 27.4.2005 ve 28.4.2005 tarihlerinde ilgili kurumların temsilcilerinin de katılımıyla yapmış olduğu kapsamlı değerlendirmeler sonucunda çalışmalarını tamamlamıştır.

Alt Komisyonunda Tasarının;

• 1 inci ve 12 nci maddeleri anlama açıklık kazandırılması ve uygulamada tereddütlere yol açılmaması amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

• Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının ajanslarla ilgili genel koordinasyon yetkilerini düzenleyen 4 üncü, ajansların görev ve yetkilerini düzenleyen 5 inci, kalkınma kurulu ile ilgili hususlar ile görev ve yetkileri düzenleyen 8 inci ve 9 uncu ve yönetim kuruluyla ilgili hususlar ile görev ve yetkileri düzenleyen 10 uncu ve 11 inci maddeleri; DPT'nin ajanslarla ilgili koordinasyon, yetki ve sorumluluklarına açıklık getirilmesi, ajans kurumlarının görev ve sorumluluklarının mevzuat çerçevesinde yeniden tanımlanması ve bu görev ve sorumlulukların ajans kurumları arasındaki dağılımının, uygulamada tereddütlere yol açılmaması amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

• Teşkilat yapısını tadat eden 7 nci maddesi; (d) bendinde sayılan "Tek Durak Ofisler" ibaresinin, maksadın daha iyi ifade edilmesi amacıyla "Yatırım destek ofisleri" olarak değiştirilmesi ve müteakip maddelerdeki ifadelerin de bu doğrultuda düzenlenmesi suretiyle,

• Genel sekreterin nitelikleri ile görev ve yetkilerini düzenleyen 13 üncü ve 14 üncü maddeleri; genel sekreterin niteliklerinin uygulamada tereddütlere yol açılmaması amacıyla genel personel mevzuatı doğrultusunda yeniden tadat edilmesi ve genel sekreterin görev ve yetkilerinin yetki ve sorumluluk dengesi çerçevesinde hesap verebilirliği temin etmeye yönelik olarak tanımlanması suretiyle,

• Adı yatırım destek ofisleri olarak değiştirilen tek durak ofislerle ilgili hususlar ve anılan ofislerin görev ve yetkileri düzenleyen 15 inci ve 16 ncı maddeleri; uygulamada tereddütlere yol açılmaması amacıyla yeniden düzenlenmesi, bu ofislere yatırımcıların başvurusu ile ilgili hususları düzenleyen 17 nci maddesi, uygulamada başvuru süreleri ile ilgili tereddütlere yol açabilecek konuların açıklığa kavuşturulması ve ofislerin etkin bir şekilde hizmet sunması amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle,

• Ajans personelinin nitelik, statü ve hakları ile ilgili hususları düzenleyen 18 inci maddesi; uzman personel ve iç denetçilerin niteliklerine açıklık getirilmesi, kamu kurum ve kuruluşlarından ajanslarda istihdam edileceklerin tazminatları ile ilgili olarak uygulamada çıkması muhtemel tered-

dütlerin giderilmesine yönelik bir ifadenin eklenmesi ve yönetim kurulu üyeleri ile genel sekreter ve ajansta istihdam edilecek tüm personelde aranacak şartlara açıklık getirilmesi suretiyle,

- Gelirler ve yönetilecek fonlarla ilgili hususları düzenleyen 19 uncu, mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğu ile ilgili hususları düzenleyen 21 inci ve denetim ile ilgili hususları düzenleyen 25 inci maddeleri; genel bütçe, il özel idareleri ve belediyelerden ajanslara aktarılması öngörülen paylara açıklık getirilmesi, il özel idarelerinin borçlanma, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç, cari yıl bütçesinden aktarılabacak yüzde beşlik payın, yüzde bire indirilmesi, Bakanlar Kuruluna, il özel idareleri için belirlenen oranı yüzde beşe kadar yükseltme yada Tasarıda belirlenen oranına kadar indirme; belediyeler için belirlenen oranı ise yüzde ellisine kadar indirme yada Tasarıda belirlenen oranına kadar çıkarma konusunda yetki verilmesi, denetim ve hesap verebilirliğin sağlanması amacıyla ajansların iç ve dış denetimi ile ilgili konuların, genel kabul görmüş denetim standartları dikkate alınarak yeniden belirlenmesi doğrultusunda düzenlenmesi suretiyle,

- Ajanslarla ilgili vergisel muafiyeti düzenleyen 26 ncı maddesi; vergi mevzuatına uygunluk açısından yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- Teşkilatı ile birlikte görev süresi 31.12.2005 tarihi itibarıyla sona erecek olan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresinin kuruluş ve görevlerini düzenleyen; 27.10.1989 tarihli ve 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bu Kanun Hükmünde Kararınameye değişiklik yapan 11.12.1997 tarihli ve 4314 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasıyla ilgili düzenlemenin 28 inci madde olarak metne eklenmesi ve müteakip madde numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

- Geçici 1 inci ve 3 üncü maddelerinin redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresi ile ilgili hususları düzenleyen Geçici 5 inci maddesi; Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresinin görev süresine açıklık getirilmesi, kapatılan, tasfiye edilen ya da yeniden teşkilatlanma nedeniyle istihdam fazlası personel durumuna düşen çalışanların diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakline ilişkin mevcut uygulamalara paralellik sağlanması, bu personelin nakledildikleri kurumlarda yapılacak ödemeler açısından tereddütler yaşanmaması, kadro karşılığı olmaksızın 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabi sözleşmeli personel ile geçici işçilerin mağduriyetlerinin önlenmesi ve GAP Bölge Kalkınma İdaresinin tasfiyesi konusuna açıklık getirilmesi amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- 2 nci, 3 üncü, 6 ncı, 20 nci, 22 nci, 23 üncü, 24 üncü ve 27 nci maddeleri ile geçici 2 nci ve 4 üncü maddeleri aynen,

- Yürürlüğe ilişkin 30 uncu maddesinin yeniden düzenlenmesi ve madde numarasının 31 olarak değiştirilmesi suretiyle,

- 28 inci ve 29 uncu maddeleri ile yürütmeye ilişkin 31 inci maddesi, 29 uncu, 30 uncu ve 32 nci maddeler olarak aynen,

Kabul edilmiştir.

- Tasarının tamamı yazım kurallarına uygunluk sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

- Ayrıca, Alt Komisyonumuz, Tasarı üzerinde yapılan görüşmeler esnasında; Yönetim kurulunun teşkilini düzenleyen 10 uncu maddesi ile ajanslara genel bütçeden, il özel idareleri ve belediyelerden aktarılabacak paylarla ilgili hususlarını düzenleyen 19 uncu maddesinin, Komisyonumuzda değerlendirilmesine karar vermiştir.

– Bu defa, Komisyonumuzun 10.5.2005, 12.5.2005 ve 31.5.2005 tarihlerinde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Abdüllatif ŞENER ile Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri

Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Devlet Personel Başkanlığı ve Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı 51 inci, 52 nci ve 55 inci birleşimlerde, 1/950 esas numaralı Tasarının maddeleri üzerindeki görüşmelere, Alt Komisyon tarafından hazırlanan metin esas alınması suretiyle başlanmıştır.

Alt Komisyon Metninin;

• 1,2,3,4,5,6,7,8 ve 9 uncu maddeleri aynen,
• 10 uncu maddesi; 2 nci fıkrasına, kalkınma ajanslarına finansman desteği sağlayacak il özel idarelerinin başkanlarının da yönetim kurulunda temsil edilmelerinin sağlanması amacıyla tek ilden oluşan ajans yönetim kurullarına o ildeki il genel başkanının, birden çok ilden oluşan ajanslarda ise kapsama giren tüm il genel meclisi başkanlarının katılmasına yönelik ibarelerin eklenmesi suretiyle,

• 11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23 ve 24 üncü maddeleri aynen,

• 25 inci maddesinin 3 üncü fıkrasının ilk cümlesinin; ajanslarda dış denetimin yapılacağı periyodik süreye ve bağımsız denetim kuruluşlarının niteliğine açıklık getirilmesi doğrultusunda yeniden düzenlenmesi, ikinci cümlesinin anlama açıklık kazandırılması amacıyla redaksiyona tabi tutulması ve bu fıkradan sonra gelmek üzere, ajansın dış denetimini gerçekleştirecek olan bağımsız denetim kuruluşlarının ve bunların ortak, yönetici ve çalışanlarının sorumluluğuna açıklık getiren bir fıkranın eklenmesi suretiyle,

• 28 inci maddesi; Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresinin kuruluş ve görevlerini düzenleyen; 27.10.1989 tarihli ve 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bu Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan 11.12.1997 tarihli ve 4314 sayılı Kanunun yürürlükte kalması amacıyla, maddedeki düzenlemeye ihtiyaç kalmadığından metinden çıkarılması ve müteakip madde numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

• 29 ve 30 uncu maddeleri, 28 ve 29 uncu maddeler olarak aynen,

• GAP kapsamına giren illerde imar planlarının revizyonu ile değişikliklerin mahallinde ilgili idarelere bırakılarak uygulama ve denetleme görevlerinin müştereken yürütülmesi ve plan yapma sürecinin azaltılması amacıyla Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (f) bendini "nazım ve uygulama imar planlarını yapmak veya yaptırmak" şeklinde değiştiren ve aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin son fıkrasını yürürlükten kaldıran bir düzenlemenin 30 uncu madde olarak metne eklenmesi ve müteakip madde numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

• Geçici 1 inci, 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü maddeleri aynen,

• Geçici 5 inci maddesi; Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin görev alanına giren illerde kurulacak ajansların, GAP Bölge Kalkınma İdaresinin teşkilat, görev ve faaliyet süresi ile ilgili hususları düzenleyen 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülen görev süresinin bitiminde faaliyete geçmelerinin, GAP Bölge Kalkınma İdaresi tarafından yürütülen projelerin ve programların tamamlanması açısından daha yararlı olacağından metinden çıkarılması suretiyle,

• Yürürlüğe ilişkin 31 inci maddesi, 28 inci maddenin metinden çıkarılmasından dolayı yeniden düzenlenmesi suretiyle,

• Yürütmeye ilişkin 32 nci maddesi aynen,

kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Sait Açıba
Afyonkarahisar

Başkanvekili
M. Altan Karapaşaoğlu
Bursa

Sözcü
Sabahattin Yıldız
Muş

Kâtip <i>Mehmet Sekmen</i> İstanbul Üye <i>Mehmet Zekai Özcan</i> Ankara	Üye <i>Halil Aydoğan</i> Afyonkarahisar Üye <i>Osman Kaptan</i> Antalya (Karşı oy yazımız ektedir) Üye <i>Ali Osman Sali</i> Balıkesir	Üye <i>Mehmet Melik Özmen</i> Ağrı Üye <i>M. Mesut Özakcan</i> Aydın (Ayrışik oy yazısı ektedir) Üye <i>Ahmet İnal</i> Batman
Üye <i>A. Kemal Deveciler</i> Balıkesir (Ayrışik oy yazısı ektedir) Üye <i>Osman Nuri Filiz</i> Denizli	Üye <i>Alaattin Büyükkaya</i> İstanbul	Üye <i>A. Kemal Kumkumoğlu</i> İstanbul (Karşı oy yazımız ektedir) Üye <i>M. Mustafa Açıkalin</i> İstanbul
Üye <i>Birgen Keleş</i> İstanbul (Karşı oy yazısı ektedir) Üye <i>Bülent Baratalı</i> İzmir (Karşı oy yazısı ektedir)	Üye <i>Kemal Kılıçdaroğlu</i> İstanbul (Ayrışik oy ektedir) Üye <i>Fazıl Karaman</i> İzmir	Üye <i>Y. Selahattin Beyribey</i> Kars
Üye <i>Mustafa Elitaş</i> Kayseri Üye <i>Muzaffer Baştopçu</i> Kocaeli Üye <i>Mustafa Özyürek</i> Mersin (Ayrışik oyum var)	Üye <i>Taner Yıldız</i> Kayseri Üye <i>Hasan Fehmi Kinay</i> Kütahya Üye <i>Gürol Ergin</i> Muğla (Ayrışik oy yazısı ektedir)	Üye <i>Mikail Arslan</i> Kırşehir Üye <i>Muharrem Doğan</i> Mardin Üye <i>O. Seyfi Terzibaşoğlu</i> Muğla
Üye <i>Osman Seyfi</i> Nevşehir	Üye <i>Cemal Uysal</i> Ordu	Üye <i>Kazım Türkmen</i> Ordu (Karşı oy yazısı ekte)
Üye <i>İmdat Sütüoğlu</i> Rize Üye <i>M. Ergun Dağcıoğlu</i> Tokat	Üye <i>Musa Uzunkaya</i> Samsun Üye <i>Enis Tütüncü</i> Tekirdağ (Ayrışik oy yazısı ektedir) Üye <i>M. Akif Hamzaçebi</i> Trabzon (Ayrışik oy yazımız ektedir)	Üye <i>Sabahattin Cevheri</i> Şanlıurfa Üye <i>Faruk Nafiz Özak</i> Trabzon

AYRIŞIK OY

Tasarıya göre Kalkınma Ajansları kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere oluşturulmaktadır. Tasarının bu amacına katılmakla birlikte düzenlemelerden bir kısmını eksik veya yetersiz buluyoruz.

1. Tasarıya göre kalkınma ajansları Türkiye'nin istatistik bölge düzeyi (Düzyey2) esas alınmak suretiyle 26 bölgede kurulmaktadır. Ajanslar her ne kadar bir yönetim kademesi olarak tasarlanmış olmasa da Türkiye'nin idari yapısına paralel değildir. Bu çerçevede ajansların il düzeyinde kurulması Türkiye'nin idari yapısına uygun olması bir yana yönetim açısından da kolaylık sağlayacak bir düzenleme olurdu.

2. Tasarının 4 üncü maddesinde "Ajansların ulusal düzeyde koordinasyonundan Devlet Planlama Teşkilatı sorumludur" denildikten sonra sekiz bent halinde sayılan çok çeşitli görev DPT'ye verilmiştir. Bunlardan bölgelerarası ve bölgeiçi gelişmişlik farklarının azaltılması yönündeki görev esasen DPT'nin temel görevlerindendir. Bu görevin kanun tekniği açısından Kalkınma Ajanslarına ilişkin teşkilat yasasında yer almaması gerekir.

3. Tasarının 1 inci maddesine komisyon görüşmeleri sırasında eklenen hükme göre Kalkınma Ajanslarının kuruluş amaçlarından biri de bölgelerarası gelişmişlik farklarını gidermektir. Yine biraz önce belirtildiği üzere 4 üncü maddeye göre DPT bölgelerarası gelişmişlik farklarını gidermekle görevlidir. Ayrıca Tasarının 5/b maddesine göre "desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirmek" de ajansların görevlerindendir. Bütün bunlar Devlet Planlama Teşkilatının 4 üncü maddedeki bazı görevleri ile birarada değerlendirildiğinde gerçekte öyle tasarlanmamış olmakla birlikte ajanslar fiiliyatta bir anlamda DPT'nin bölge birimleri olarak çalışmak durumunda olacaklardır. Ajansların DPT gibi genel bütçeye dahil bir kuruluşun bölge teşkilatı olarak algılanmasına yol açabilecek bu düzenlemeler bu kuruluşların Türkiye'nin idari yapısında yeni bir yönetim kademesi olduğu yönündeki görüş ve eleştirilere temel olmaktadır.

4. Kalkınma Ajanslarının kullanılabileceği fonların kullanılmasına ilişkin temel ilkeler Tasarıda bulunmamaktadır. Ayrıca bu fonların DPT tarafından hazırlanan Kalkınma Planlarındaki öncelikler, ilkeler ve teşviki öngörülen sektörler dikkate alınarak kullanılacağı konusunda Tasarıda bir hüküm bulunmamaktadır.

5. Kalkınma Ajanslarının yapılanması ve görevleri konusunda benimsenen yaklaşım personel istihdamı konusunda sorunlar yaratmaktadır. Bu çerçevede ajanslarca yürütülen bazı görevlerin kamu görevi olup olmadığı sorunu ortaya çıkmaktadır.

18 inci maddedeki düzenlemelere göre ise ajans hizmetleri iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütülecektir. Ajans personeline ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülecektir.

6. Ajansların gelirlerinin bir bölümü belediyeler tarafından sağlanmaktadır. Belediyelerin önemli bir kısmının SSK ve Emekli Sandığı primlerini bile ödeyemeyen, yatırım yapamayan kuruluşlar olduğu dikkate alındığında bunların ajanslara sağlayacağı katkı sınırlı olacaktır.

7. Kalkınma ajansları bir kamu kuruluşu olarak tanımlanmamış olmakla birlikte bu kuruluşların kamu kaynaklarını kullanacakları açıktır. Dolayısıyla kamu kaynağını kullanan her kurumun hesap verilebilirlik açısından daha sağlıklı bir yönetsel yapıya kavuşturulması büyük önem taşımaktadır. Tasarıda bu konuda yer alan hükümlerin yeterli olduğu söylenemez.

8. Ajansların yönetim kurulunda ziraat odalarından bir temsilcinin olmaması ciddi bir eksiklik tir. Tarım sektörünün ekonomideki payı ve özellikle bazı bölgelerimizde tarım sektörünün çok büyük bir ağırlığa sahip olduğu dikkate alındığında bunu Tasarının amacı ile bağdaşır bulmuyoruz.

9. Tasarının 25 inci maddesinde iç denetim ile dış denetim düzenlenmiştir. Tasarıdaki düzenlemeye göre, iç denetimde, ajansın faaliyetleri, hesapları, işlemleri ve performansı yönetim kurulu başkanı veya genel sekreter ile bir denetçi tarafından denetlenecektir.

Uluslararası genel kabul görmüş denetim standartlarına göre, denetim faaliyetleri profesyonelce ve mesleği denetçi olanlarca yürütülmesi gereken bir faaliyettir. Ajansın yönetim kurulu başkanı ve genel sekreteri, mesleği denetçilik olan kişiler değildir. Bu görevliler, elbette yürütme görevleri içinde kurumun faaliyetlerini hesap ve işlemlerini, performansını inceleyerek, gerektiğinde önlemler alabilirler. Ancak, bunların inceleme ve değerlendirmelerini uluslararası genel kabul görmüş denetim standartlarına göre yapılmış bir iç denetim faaliyeti olarak kabul etmek mümkün değildir.

Tasarının 25 inci maddesinde, dış denetimin Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarına yaptırılacağı da hükme bağlanmaktadır. Büyük ölçüde kamu fonu kullanacak olan Kalkınma Ajanslarının dış denetimi kapsamında Sayıştay denetimi öngörülmediğinden TBMM, ajanslara aktarılan kamu fonlarının mevzuata uygun, verimli ve etkin kullanılıp kullanılmadığı konusunda bilgi ve söz sahibi olmayacaktır.

Kamu hizmeti sunumunda ve türlerinde meydana gelen değişimler nedeniyle kamu parasının kullanımı da farklılaşmaya başlamıştır. Kamu hizmetleri farklı idari yapılar aracılığıyla sunulduğu için, kamu parasını yeniden tanımlama gereği ortaya çıkmıştır. Bugün artık genel kabul gören tanıma göre, hangi kaynaktan alınırsa alınsın kamunun elde ettiği bütün paralar, kamu kurumlarından alınan paralar, özel kurumların belli statü ve yetki kullanılarak elde ettiği paralar kamu parası olarak kabul edilmektedir.

Bu tanımdan yola çıkarak, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu olan ve kamu parası kullanan kalkınma ajanslarının kamu denetimine tabi olması gerektiği ve kamusal hesap verme sorumluluğu olduğu açıktır. Bu nedenle kalkınma ajanslarının parlamento adına denetim yapan Sayıştay denetimine tabi olmaması şeffaflık ve hesap verme sorumluluğu ilkelerine ve genel kabul görmüş denetim standartlarına aykırı bir uygulamadır.

Kalkınma ajanslarının dış denetiminin Sayıştayca yapılmasına ek olarak ayrıca isteğe bağlı olarak bu kuruluşların Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırabilmesi başka ülkelerde görülen bir uygulama olmakla birlikte, bu Tasarı ile getirilen hükmün bundan farklı bir uygulama olduğu çok açıktır.

Tasarı, dış denetimin İçişleri Bakanlığı ve DPT Müsteşarlığınca müştereken belirlenecek esas ve usullere göre Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarına yaptırılmasını hükme bağlamaktadır. Denetim sonucu suç teşkil eden hususlarla ilgili işlemleri yapma görevi İçişleri Bakanlığına, performansla ilgili değerlendirmeler yapma ve gerekli tedbirleri alma görevi DPT Müsteşarlığınca verilmiştir.

İçişleri Bakanlığına verilen suç konusu teşkil eden fiillerle ilgili denetim yetkisi de uygulamada etkili bir şekilde işlemeyecek olan bir yetkidir. Sayıştay, mali denetim yapmayacaktır. İç denetçi ise, işinin mahiyeti gereği iç kontrol sistemlerinin yeterliliği ile ilgilenecektir. Bu durumda hesap incelenmeden suç konusu fiillerin ortaya çıkması ve İçişleri Bakanlığı'nın suç konusu oluşturan işlemleri inceleme olasılığı sadece Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarının yaptığı mali denetime bırakılmıştır. Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarının yaptığı mali denetim, teftiş ve soruşturma yapma yetkisini içermediğinden ve daha çok sunulan mali tabloların güvenilirliğini doğrulamaya yönelik olduğundan, suç konusu oluşturan işlemleri saptama olasılığının çok düşük olduğu açıktır.

<i>Enis Tütüncü</i>	<i>Gürol Ergin</i>	<i>M. Akif Hamzaçebi</i>
Tekirdağ	Muğla	Trabzon
<i>Birgen Keleş</i>	<i>A. Kemal Kumkumoğlu</i>	<i>Kazım Türkmen</i>
İstanbul	İstanbul	Ordu
<i>M. Mesut Özakcan</i>	<i>Kemal Kılıçdaroğlu</i>	<i>Osman Kaptan</i>
Aydın	İstanbul	Antalya
<i>A. Kemal Deveciler</i>	<i>Bülent Baratalı</i>	<i>Mustafa Özyürek</i>
Balıkesir	İzmir	Mersin

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

KALKINMA AJANSLARININ KURULUŞU, KOORDİNASYONU VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Kapsam, Tanımlar, Kuruluş, Genel
Koordinasyon

Amaç ve kapsam

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere oluşturulacak Kalkınma Ajanslarının kuruluş, görev ve yetkileri ile koordinasyonuna ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2.- Bu Kanunun uygulanmasında;

- Bölge: EK 1 listede belirtilen Düzey 2 İstatistiki Bölge Birimini,
- Ajans: Kalkınma Ajansını,
- Kuruluş kararname: Kalkınma Ajanslarının kuruluşuna dair Bakanlar Kurulu kararı,

İfade eder.

Kuruluş

MADDE 3.- Ajanslar, bölgeler esas alınarak, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur. Ajans merkezinin bulunacağı il, kuruluş kararnamesinde belirtilir.

EK 1 listede belirtilen bölgelerin yeniden düzenlenmesine ve kurulmuş olan Ajansın kaldırılmasına Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Ajanslar, tüzel kişiliği haiz ve bu Kanunla düzenlenmemiş bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tâbidir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

KALKINMA AJANSLARININ KURULUŞU, KOORDİNASYONU VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Kapsam, Tanımlar, Kuruluş, Genel
Koordinasyon

Amaç ve kapsam

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere oluşturulacak kalkınma ajanslarının kuruluş, görev ve yetkileri ile koordinasyonuna ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2.- Bu Kanunun uygulanmasında;

- Bölge: EK 1 listede belirtilen Düzey 2 İstatistiki Bölge Birimini,
- Ajans: Kalkınma ajansını,
- Kuruluş kararname: Kalkınma ajanslarının kuruluşuna dair Bakanlar Kurulu kararı,

İfade eder.

Kuruluş

MADDE 3.- Ajanslar, bölgeler esas alınarak, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur. Ajans merkezinin bulunacağı il, kuruluş kararnamesinde belirtilir.

EK 1 listede belirtilen bölgelerin yeniden düzenlenmesine ve kurulmuş olan Ajansın kaldırılmasına Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Ajanslar, tüzel kişiliği haiz ve bu Kanunla düzenlenmemiş bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tâbidir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Genel koordinasyon

MADDE 4.- Ajansların ulusal düzeyde koordinasyonundan Devlet Planlama Teşkilatı sorumludur.

Bu kapsamda Devlet Planlama Teşkilatı;

a) Planlama, programlama ve projelendirme konularında ajanslara rehberlik ve danışmanlık yapar, plan ve programların uygulanmasını izler ve değerlendirir,

b) Ajansların kurumsal performansları ile yürütülen programların performanslarının ölçülmesine dair usul ve esasları belirler,

c) Bölgesel gelişmeye yönelik iç ve dış kaynaklı fonların ajanslara tahsisi ile bunların kullanımına ilişkin usul ve esasları belirler,

d) Ajanslar arası işbirliğini sağlar ve ortak proje üretimini destekler,

e) Ajansların işlevlerini etkili ve verimli olarak yerine getirebilmesi için merkezi düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlar,

f) Ajansların yıllık çalışma programlarını onaylar,

g) Yönetim Kurulu tarafından teklif edilen ajans Genel Sekreter adaylarının uygunluğuna karar verir,

h) Plan ve programlara, yapılacak yardım ve transferlere, personelin nitelik ve istihdamına, bütçe ve muhasebe standartlarının kullanımına, faaliyet raporlarına, izleme, değerlendirme ve denetime ilişkin esas ve usuller ile Tek Durak Ofislerinin çalışma esas ve usullerini ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşünü alarak belirler.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev ve Yetkiler

Ajansın görev ve yetkileri

MADDE 5.- Ajansın görev ve yetkileri şunlardır:

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Genel koordinasyon

MADDE 4.- Ajansların ulusal düzeyde koordinasyonundan Devlet Planlama Teşkilatı sorumludur.

Devlet Planlama Teşkilatı;

a) Bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltıcı tedbirleri alır; planlama, programlama ve projelendirme konularında ajanslara rehberlik ve danışmanlık yapar, plan ve programların uygulanmasını izler ve değerlendirir,

b) Ajansların kurumsal performansları ile yürütülen programların performanslarının ölçülmesine dair usul ve esasları belirleyerek, bunların değerlendirmesini yapar veya yaptırır,

c) Bölgesel gelişmeye yönelik iç ve dış kaynaklı fonların ajanslara tahsisi ile bunların kullanımına ilişkin usul ve esasları belirler,

d) Ajanslar arası işbirliğini sağlar ve ortak proje üretimini destekler,

e) Ajansların işlevlerini etkili ve verimli olarak yerine getirebilmesi için merkezi düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlar,

f) Ajansların yıllık çalışma programlarını onaylar,

g) Yönetim kurulu tarafından, nitelikleri uygun kişiler arasında seçilen ve teklif edilen ajans genel sekreterini onaylar,

h) Plan ve programlara, yapılacak yardım ve transferlere, personelin nitelik ve istihdamına, bütçe ve muhasebe standartlarının kullanımına, faaliyet raporlarına, izleme, değerlendirme ve denetime ilişkin esas ve usuller ile yatırım destek ofislerinin çalışma esas ve usullerini ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşünü alarak belirler.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev ve Yetkiler

Ajansın görev ve yetkileri

MADDE 5.- Ajansın görev ve yetkileri şunlardır:

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

a) Yerel yönetimlerin planlama çalışmalarına teknik destek sağlamak,

b) Bölge plan ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı faaliyet ve projelere destek olmak; bu kapsamda desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirmek,

c) Bölge plan ve programlarına uygun olarak, bölgenin kırsal kalkınma ile ilgili kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmak ve bu kapsamdaki projelere destek sağlamak,

d) Bölgede kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen ve bölge plan ve programları açısından önemli görülen diğer projeleri izlemek,

e) Bölgesel gelişme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek,

f) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (c) bendi çerçevesinde ajansa tahsis edilen kaynakları, bölge planı ve programlarına uygun olarak kullanmak veya kullandırmak,

g) Bölgenin tabii, iktisadi ve beşeri kaynak ve imkanlarını tespit etmeye, ekonomik gelişmeyi hızlandırmaya ve rekabet gücünü artırmaya yönelik araştırmalar yapmak, yaptırmak, başka kişi, kurum ve kuruluşların yaptığı araştırmaları desteklemek,

h) Bölgenin iş ve yatırım imkanlarının, ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımını yapmak veya yaptırmak;

i) Bölge illerinde yatırımcıların, kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idari iş ve işlemlerini, ilgili mevzuatta belirtilen süre içinde sonuçlandırmak üzere tek elden takip ve koordine etmek,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Yerel yönetimlerin planlama çalışmalarına teknik destek sağlamak,

b) Bölge plan ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı faaliyet ve projelere destek olmak; bu kapsamda desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirmek,

c) Bölge plan ve programlarına uygun olarak, bölgenin kırsal ve yerel kalkınma ile ilgili kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmak ve bu kapsamdaki projelere destek sağlamak,

d) Bölgede kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen ve bölge plan ve programları açısından önemli görülen diğer projeleri izlemek,

e) Bölgesel gelişme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek,

f) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (c) bendi çerçevesinde ajansa tahsis edilen kaynakları, bölge plan ve programlarına uygun olarak kullanmak veya kullandırmak,

g) Bölgenin kaynak ve olanaklarını tespit etmeye, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmaya ve rekabet gücünü artırmaya yönelik araştırmalar yapmak, yaptırmak, başka kişi, kurum ve kuruluşların yaptığı araştırmaları desteklemek,

h) Bölgenin iş ve yatırım imkanlarının, ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımını yapmak veya yaptırmak,

i) Bölge illerinde yatırımcıların, kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idari iş ve işlemlerini, ilgili mevzuatta belirtilen süre içinde sonuçlandırmak üzere tek elden takip ve koordine etmek,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

j) Yönetim, üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, finansman, örgütlenme ve işgücü eğitimi gibi konularda, ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlayarak küçük ve orta ölçekli işletmelerle yeni girişimcileri desteklemek,

k) Türkiye'nin katıldığı ikili veya çok taraflı uluslararası programlara ilişkin faaliyetlerin bölgede tanıtımını yapmak ve bu programlar kapsamında proje geliştirilmesine katkı sağlamak.

Bilgi toplama

MADDE 6.- Ajans, görevleri kapsamında gerekli gördüğü bilgileri kurum ve kuruluşlardan istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenilenler bu bilgileri zamanında vermekle yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ajansın Teşkilatı

Teşkilat yapısı

MADDE 7.- Ajansın teşkilat yapısı aşağıdaki gibidir:

- a) Kalkınma Kurulu,
- b) Yönetim Kurulu,
- c) Genel Sekreterlik,
- d) Tek Durak Ofisler.

Kalkınma Kurulu

MADDE 8.- Bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel kesim, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimler arasında işbirliğini geliştirmek ve ajansı yönlendirmek üzere Kalkınma Kurulu oluşturulur.

Kalkınma Kurulu, illerin dengeli şekilde temsilini sağlayacak yapıda, en fazla yüz üyeden oluşur.

Kalkınma Kuruluna temsilci gönderecek kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarının gönderecekleri tem-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

j) Yönetim, üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, finansman, örgütlenme ve işgücü eğitimi gibi konularda, ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlayarak küçük ve orta ölçekli işletmelerle yeni girişimcileri desteklemek,

k) Türkiye'nin katıldığı ikili veya çok taraflı uluslararası programlara ilişkin faaliyetlerin bölgede tanıtımını yapmak ve bu programlar kapsamında proje geliştirilmesine katkı sağlamak,

l) Ajansın faaliyetleri, mali yapısı ve ajansla ilgili diğer hususların güncel olarak yayınlanacağı bir internet sitesi oluşturmak.

Bilgi toplama

MADDE 6.- Ajans, görevleri kapsamında gerekli gördüğü bilgileri kurum ve kuruluşlardan istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenilenler bu bilgileri zamanında vermekle yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ajansın Teşkilatı

Teşkilat yapısı

MADDE 7.- Ajansın teşkilat yapısı aşağıdaki gibidir:

- a) Kalkınma kurulu,
- b) Yönetim kurulu,
- c) Genel sekreterlik,
- d) Yatırım destek ofisleri.

Kalkınma kurulu

MADDE 8.- Bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel kesim, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimler arasında işbirliğini geliştirmek ve ajansı yönlendirmek üzere kalkınma kurulu oluşturulur.

Kalkınma kurulu, illerin dengeli şekilde temsilini sağlayacak yapıda, en fazla yüz üyeden oluşur.

Kalkınma kuruluna temsilci gönderecek kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarının gönderecekleri tem-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

silcilerin sayısı, görev süresi ve tekrar atanma usulleri kuruluş kararname ile belirlenir.

Kalkınma Kurulu, yapacağı ilk toplantıda kendi üyeleri arasından bir Başkan ve bir Başkan Vekili seçer. Başkan ve Başkan Vekilinin görev süresi iki yıldır.

Başkan ve Başkan Vekilinin temsil ettiği kurum ile mensubiyeti sona erdiğinde Kurul Başkanlığı ve Başkan Vekilliği görevleri de sona erer ve ilk toplantıda yeniden başkan ve başkan vekili seçimi yapılır.

Kalkınma Kurulu, Kurul Başkanının daveti üzerine yılda en az iki defa toplanır. Ayrıca Kurul, üye tam sayısının beşte birinin talebi üzerine Kurul Başkanı tarafından toplantıya çağrılır.

Kalkınma Kurulu, üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile toplanır, katılanların çoğunluğu ile karar alır. Toplantı yeter sayısı sağlanamayan hallerde on beş günü aşmayacak şekilde yeni toplantı tarihi başkan tarafından belirlenir ve bu toplantıda toplantı yeter sayısı aranmaz.

Kalkınma Kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 9.- Kalkınma Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bir ilden oluşan bölgelerde Yönetim Kurulunda yer alacak özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşları temsilcilerini ve iki katı yedeklerini sırasıyla seçmek,

b) Ajansın yıllık faaliyet ve iç denetim raporlarını görüşmek, değerlendirmek ve Yönetim Kuruluna önerilerde bulunmak,

c) Bölgenin tanıtımına, potansiyeline, önceliklerine, sorunlarına ve çözüm önerilerine yönelik olarak Yönetim Kuruluna tavsiyelerde bulunmak,

d) Toplantı sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına raporlamak ve toplantıya ilişkin bir sonuç bildirisi yayımlamak.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

silcilerin sayısı, görev süresi ve diğer hususlar kuruluş kararname ile belirlenir.

Kalkınma kurulu, yapacağı ilk toplantıda kendi üyeleri arasından bir Başkan ve bir Başkan Vekili seçer. Başkan ve Başkan Vekilinin görev süresi iki yıldır.

Başkan ve Başkan Vekilinin temsil ettiği kurum ile mensubiyeti sona erdiğinde Kurul Başkanlığı ve Başkan Vekilliği görevleri de sona erer ve ilk toplantıda yeniden Başkan ve Başkan Vekili seçimi yapılır.

Kalkınma kurulu, Kurul Başkanının daveti üzerine yılda en az iki defa toplanır. Ayrıca Kurul, üye tam sayısının beşte birinin talebi üzerine Kurul Başkanı tarafından toplantıya çağrılır.

Kalkınma kurulu, üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile toplanır, katılanların çoğunluğu ile karar alır. Toplantı yeter sayısı sağlanamayan hallerde on beş günü aşmayacak şekilde yeni toplantı tarihi Başkan tarafından belirlenir ve bu toplantıda toplantı yeter sayısı aranmaz.

Kalkınma kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 9.- Kalkınma kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Tek ilden oluşan bölgelerde yönetim kurulunda yer alacak özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşları temsilcilerini ve iki katı yedeklerini sırasıyla seçmek,

b) Ajansın yıllık faaliyet ve iç denetim raporlarını görüşmek, değerlendirmek ve yönetim kuruluna önerilerde bulunmak,

c) Bölgenin sorunlarına ve çözüm önerilerine, tanıtımına, potansiyeline ve önceliklerine yönelik olarak yönetim kuruluna tavsiyelerde bulunmak,

d) Toplantı sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına raporlamak ve toplantıya ilişkin bir sonuç bildirisi yayımlamak.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yönetim Kurulu

MADDE 10.- Yönetim Kurulu, Ajansın karar organıdır.

Yönetim Kurulu, bir ilden oluşan bölgelerde vali, büyükşehir belediye başkanı, sanayi odası başkanı, ticaret odası başkanı ile Kalkınma Kurulu tarafından seçilecek üç özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşu temsilcisinden; birden fazla ilden oluşan bölgelerde il valileri, büyükşehir belediye başkanları veya büyükşehir olmayan illerde il merkezi olan yerlerdeki belediye başkanları ve her ilden birer kişi olmak kaydıyla ticaret ve sanayi odası başkanlarından oluşur. Ancak, birden fazla ilden oluşan bölgelerdeki illerde; ticaret ve sanayi odalarının ayrı ayrı kurulmuş bulunması halinde, Yönetim Kurulunda yer alacak temsilci Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Ajansı, Yönetim Kurulu Başkanı temsil eder. Yönetim Kurulunun Başkanı validir. Yönetim Kurulu ilk toplantısında üyeleri arasından bir Başkan vekili seçer.

Birden fazla ilden oluşan bölgelerde Yönetim Kurulu Başkanlığı; ilk yıl ajans merkezi olarak tespit edilen ilin valisi tarafından, müteakip yıllarda illerin alfabetik sırasına göre bölgedeki valiler tarafından birer yıl süreyle dönüşümlü olarak yürütülür.

Bir ilden oluşan bölgelerde Kalkınma Kurulu tarafından seçilen Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi iki yıl olup görev sürelerini tamamlamadan her hangi bir şekilde üyeliklerinin sona ermesi halinde, kalan süreleri sırasına göre yedek üyelerince tamamlanır. Görevi sona eren üyeler tekrar seçilebilir. Yönetim Kurulu üyeliği, üyelerin temsil ettikleri kurum ve kuruluşlardaki görevlerini sürdürmelerine engel teşkil etmez.

Yönetim Kurulu üyeleri ajans ile ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve bu Kanunun uygulan-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yönetim kurulu

MADDE 10.- Yönetim kurulu, ajansın karar organıdır.

Yönetim kurulu, tek ilden oluşan bölgelerde vali, büyükşehir belediye başkanı, il genel meclisi başkanı, sanayi odası başkanı, ticaret odası başkanı ile kalkınma kurulu tarafından özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşlarından seçilecek üç temsilciden; birden fazla ilden oluşan bölgelerde il valileri, büyükşehir belediye başkanları veya büyükşehir olmayan illerde il merkez belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ve her ilden birer kişi olmak kaydıyla ticaret ve sanayi odası başkanlarından oluşur. Ancak, birden fazla ilden oluşan bölgelerdeki illerde; ticaret ve sanayi odalarının ayrı ayrı kurulmuş bulunması halinde, yönetim kurulunda yer alacak temsilci Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği yönetim kurulu tarafından belirlenir.

Ajansı, yönetim kurulu başkanı temsil eder. Yönetim kurulunun başkanı validir. Yönetim kurulu ilk toplantısında üyeleri arasından bir başkan vekili seçer.

Birden fazla ilden oluşan bölgelerde yönetim kurulu başkanlığı; ilk yıl ajans merkezi olarak tespit edilen ilin valisi tarafından, müteakip yıllarda illerin alfabetik sırasına göre bölgedeki valiler tarafından birer yıl süreyle dönüşümlü olarak yürütülür.

Tek ilden oluşan bölgelerde kalkınma kurulu tarafından seçilen yönetim kurulu üyelerinin görev süresi iki yıl olup görev sürelerini tamamlamadan her hangi bir şekilde üyeliklerinin sona ermesi halinde, kalan süreleri sırasına göre yedek üyelerce tamamlanır. Görevi sona eren üyeler tekrar seçilebilir. Yönetim kurulu üyeliği, üyelerin temsil ettikleri kurum ve kuruluşlardaki görevlerini sürdürmelerine engel teşkil etmez.

Yönetim kurulu üyeleri ajans ile ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve bu Kanunun uygulan-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ması sırasında öğrendikleri çalışma alanlarındaki sırları, görevlerinden ayrılmış olsalar bile ifşa edemezler, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamazlar.

Yönetim Kurulu üyeleri, kendileri, eşleri ve üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarını doğrudan ilgilendiren konular ile sahibi ya da ortağı oldukları ticari işletmelere ilişkin toplantıya ve oylamaya katılamaz.

Yönetim Kurulu, Başkanın daveti üzerine üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile her ay en az bir kere toplanır. Yönetim Kurulu toplantılarına Başkanın yokluğunda Başkan vekili başkanlık eder.

Yönetim Kurulu, toplantıya katılanların oy çokluğu ile karar alır. Eşitlik durumunda, Başkanın oyu yönünde karar alınır.

Ajans Genel Sekreteri, oy hakkı olmamak kaydı ile Yönetim Kurulu toplantılarına katılır.

Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 11.- Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yıllık çalışma programını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının onayına sunmak,

b) Yıl içinde ihtiyaçlara göre bütçeyi revize etmek,

c) Yıllık malî raporu ve kesinleşen bütçe sonuçlarını onaylamak,

d) Taşınmaz alımına, satımına ve kiralanmasına karar vermek,

e) Altı aylık ara rapor ile yıllık faaliyet raporunu Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına sunmak,

f) Ajans bütçesini onaylayarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına sunmak,

g) Genel sekreterlik tarafından sunulan program, proje ve faaliyetlerin desteklenmesine ilişkin teklifler ile kişi ve kuruluşlara yapılacak yardımları onaylamak,

h) Ajansa yapılacak bağış ve hibeleri kabul etmek,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ması sırasında öğrendikleri çalışma alanlarındaki sırları, görevlerinden ayrılmış olsalar bile ifşa edemezler, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamazlar.

Yönetim kurulu üyeleri, kendileri, eşleri ve ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımlarını doğrudan ilgilendiren konular ile sahibi ya da ortağı oldukları ticari işletmelere ilişkin toplantıya ve oylamaya katılamaz.

Yönetim kurulu, başkanın daveti üzerine üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile her ay en az bir kere toplanır. Yönetim kurulu toplantılarına başkanın yokluğunda başkan vekili başkanlık eder.

Yönetim kurulu, toplantıya katılanların oy çokluğu ile karar alır. Eşitlik durumunda, başkanın oyu yönünde karar alınır.

Ajans genel sekreteri, oy hakkı olmamak kaydı ile yönetim kurulu toplantılarına katılır.

Yönetim kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 11.- Yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yıllık çalışma programını kabul etmek ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının onayına sunmak.

b) Yıl içinde ihtiyaçlara göre bütçeyi revize etmek.

c) Yıllık malî raporu ve kesinleşen bütçe sonuçlarını onaylamak.

d) Taşınır ve taşınmaz mal alımı, satımı ve kiralanması ile hizmet alımına karar vermek.

e) Altı aylık ara rapor ile yıllık faaliyet raporunu Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına göndermek.

f) Ajans bütçesini onaylamak ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına göndermek.

g) Genel sekreterlik tarafından sunulan program, proje ve faaliyetlerin desteklenmesine ilişkin teklifler ile kişi ve kuruluşlara yapılacak yardımları onaylamak.

h) Ajansa yapılacak bağış ve hibeleri kabul etmek.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

i) Personelin işe alınması ve işine son verilmesi konularında karar vermek,

j) Genel Sekreterce belirlenen çalışma birimlerini, bunlar arasındaki işbölümünü onaylamak ve teklif üzerine değiştirmek,

k) Genel Sekreter adaylarını, uygunluğuna karar verilmek üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına sunmak.

Yönetim Kurulu gerekli gördüğü hallerde yukarıda sayılan görev ve yetkilerinden bir kısmını, sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla Genel Sekretere devredebilir.

Genel Sekreterlik

MADDE 12.- Genel Sekreterlik Ajansın icra organıdır. Genel Sekreterliğin ve Tek Durak Ofislerin en üst amiri Genel Sekreterdir. Genel Sekreter ajansın icraatı ile ilgili olarak Yönetim Kuruluna karşı sorumludur.

Genel sekreterin nitelikleri

MADDE 13.- Genel Sekreter, yurt içi ya da yurt dışında hukuk, iktisat, işletme, siyasi bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, şehir ve bölge planlama, sosyoloji ile mühendislik alanlarında en az dört yıl yüksek öğrenim veren fakülte ve yüksek öğretim kurumlarından mezun olmuş, yeterli bilgi ve deneyime sahip, yüksek öğrenimi bitirdikten sonra kamu ve/veya özel kesimde uzmanlık gerektiren işlerde en az on yıl çalışmış, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında İngilizce dilinden en az 70 puan almış veya buna denk kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan belgeye sahip adaylar arasından istihdam edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

i) Personelin işe alınması ve işine son verilmesine karar vermek.

j) Genel sekreterce belirlenen çalışma birimlerini ve bunlar arasındaki işbölümünü onaylamak.

k) Genel sekreteri belirlemek ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının onayına sunmak.

l) Taahhüt dışındaki taşınır malların alımı, satımı ve kiralanması ile hizmet alımı konularında genel sekreterin yetkili olacağı sınırları tespit etmek.

Yönetim kurulu gerekli gördüğü hallerde yukarıda sayılan yetkilerinden bir kısmını, sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla genel sekretere devredebilir.

Genel sekreterlik

MADDE 12.- Genel sekreterlik Ajansın icra organıdır. Genel sekreterliğin ve yatırım destek ofislerinin en üst amiri genel sekreterdir. Genel sekreter yönetim kuruluna karşı sorumludur.

Genel sekreterin nitelikleri

MADDE 13.- Genel sekreter olarak istihdam edileceklerin aşağıda belirtilen niteliklere sahip olmaları şarttır:

a) Hukuk, iktisat, maliye, işletme, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, istatistik, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, matematik, sosyoloji, mimarlık, şehir ve bölge planlama ile mühendislik dallarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından lisans düzeyinde mezun olmak.

b) Ajansın faaliyet alanına giren konularda yeterli bilgi ve deneyime sahip; uzmanlık gerektiren işlerde en az on yıl fiilen çalışmış olmak.

c) Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında İngilizce dilinden en az 70 puan almış veya buna denk kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan belgeye sahip olmak.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Genel Sekreterin görev ve yetkileri

MADDE 14.- Genel Sekreterin görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak,
- b) Yıllık çalışma programı ile bütçeyi hazırlamak ve Yönetim Kuruluna sunmak,
- c) Ajans gelirlerini toplamak, 4 üncü maddeye göre belirlenecek usul ve esaslar ile bütçe ve yönetim kurulu kararlarına uygun olarak harcamaları yapmak,
- d) Taşınır alımına, satımına ve hizmet alımına karar vermek,
- e) Bölgedeki kişi, kurum ve kuruluşların proje üretme ve uygulama kapasitesini geliştirici faaliyetlerde bulunmak,
- f) Özel kesim, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin proje ve faaliyet tekliflerini değerlendirerek, malî destek sağlamak üzere Yönetim Kuruluna öneri götürmek,
- g) Desteklenen proje ve faaliyetleri izlemek, değerlendirmek, denetlemek ve raporlamak,
- h) Bölgesel kalkınmayla ilgili yurt içindeki ve dışındaki ajans ve kuruluşlarla işbirliği yapmak ve ortak projeler geliştirmek,
- i) Yerel yönetimlerin planlama çalışmalarına teknik destek sağlamak,
- j) Personelin performans ölçütlerini belirlemek ve performansını değerlendirmek,
- k) Personelin işe alınması ve işine son verilmesini Yönetim Kuruluna teklif etmek,
- l) Ajans genel sekreterliğini temsilen, bölgesel gelişme ile ilgili ulusal ve uluslararası toplantılara katılmak ve yurtdışı temaslarda bulunmak,
- m) Ajansın sekreteryaya işlerini ve görev alanına giren diğer hizmetleri yürütmek,
- n) Yönetim Kurulunun devrettiği yetkileri kullanmak.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Genel sekreterin görev ve yetkileri

MADDE 14.- Genel sekreterin görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Yönetim kurulu kararlarını uygulamak.
- b) Yıllık çalışma programı ile bütçeyi hazırlamak ve Yönetim kuruluna sunmak.
- c) Ajans gelirlerini toplamak, 4 üncü maddeye göre belirlenecek usul ve esaslar ile bütçe ve yönetim kurulu kararlarına uygun olarak harcamaları yapmak.
- d) Yönetim kurulu tarafından tespit edilecek sınırlar içerisinde, taşıt dışındaki taşınır malların alımına, satımına, kiralanmasına ve hizmet alımına karar vermek.
- e) Bölgedeki kişi, kurum ve kuruluşların proje üretme ve uygulama kapasitesini geliştirici faaliyetlerde bulunmak.
- f) Özel kesim, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin proje ve faaliyet tekliflerini değerlendirerek, malî destek sağlamak üzere yönetim kuruluna öneri götürmek.
- g) Desteklenen proje ve faaliyetleri izlemek, değerlendirmek, denetlemek ve raporlamak.
- h) Bölgesel kalkınmayla ilgili yurt içindeki ve dışındaki ajans ve kuruluşlarla işbirliği yapmak ve ortak projeler geliştirmek.
- i) Yerel yönetimlerin planlama çalışmalarına teknik destek sağlamak.
- j) Personelin performans ölçütlerini belirlemek ve performansını değerlendirmek.
- k) Personelin işe alınması ve işine son verilmesini yönetim kuruluna teklif etmek.
- l) Ajans genel sekreterliğini temsilen, bölgesel gelişme ile ilgili ulusal ve uluslararası toplantılara katılmak ve yurtdışı temaslarda bulunmak.
- m) Ajansın sekreteryaya işlerini ve görev alanına giren diğer hizmetleri yürütmek.
- n) Yönetim kurulunun devrettiği yetkileri kullanmak.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Tek Durak Ofisler

MADDE 15.- Bölge illerinde, Yönetim Kurulu kararı ile biri koordinatör olmak üzere, en çok beş uzmandan oluşan Tek Durak Ofisler teşkil edilir.

Tek Durak Ofisler görevleri ile ilgili olarak Genel Sekreterliğe karşı sorumludur.

Tek Durak Ofislerde yatırımcılara sunulan hizmetler tamamen ücretsizdir.

Tek Durak Ofislerin görev ve yetkileri

MADDE 16.- Tek Durak Ofislerin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bölge illerinde, yatırımcıların kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idari iş ve işlemleri ilgili mevzuatta belirtilen süre içerisinde sonuçlandırmak üzere Yönetim Kurulu adına tek elden takip ve koordine etmek, yatırımları izlemek,

b) İlgili mevzuattaki başvuru koşulları ve istenen belgeler doğrultusunda yatırımcıya bilgi vermek ve yol göstermek,

c) Başvurular hakkında ön inceleme yapmak,

d) 4 üncü madde uyarınca çıkarılacak olan düzenlemelerde belirtilen işlemleri yapmak,

e) İş ve işlemler konusunda valiliğe ve genel sekreterliğe bilgi vermek.

Tek Durak Ofislere başvuru

MADDE 17.- Yatırımcılar, ilgili mevzuatlarda belirtilen bilgi ve belgelerle Tek Durak Ofislere başvurur. Ancak, yatırımcıların bu Kanun kapsamında Tek Durak Ofislere başvurusu istisna dışındadır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yatırım destek ofisleri

MADDE 15.- Bölge illerinde, yönetim kurulu kararı ile biri koordinatör olmak üzere, en çok beş uzmandan oluşan yatırım destek ofisleri teşkil edilir. Yatırım destek ofislerinde çalışan uzman personel sayısı, bölge ve ilin ihtiyaçlarına cevap veremez hale geldiği takdirde, bu sayı, yönetim kurulu kararı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının onayı ile artırılabilir.

Yatırım destek ofisleri görevleri ile ilgili olarak genel sekreterliğe karşı sorumludur.

Yatırım destek ofislerinde yatırımcılara sunulan hizmetler tamamen ücretsizdir.

Yatırım destek ofislerinin görev ve yetkileri

MADDE 16.- Yatırım destek ofislerinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bölge illerinde, özel kesimdeki yatırımcıların kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idari iş ve işlemlerini ilgili mevzuatta belirtilen süre içerisinde, ilgili mevzuatta bir süre belirtilmemişse öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırmak üzere yönetim kurulu adına tek elden takip ve koordine etmek, yatırımları izlemek.

b) İlgili mevzuattaki başvuru koşulları ve istenen belgeler doğrultusunda yatırımcıya bilgi vermek ve yol göstermek.

c) Başvurular hakkında ön inceleme yapmak.

d) 4 üncü madde uyarınca çıkarılacak olan düzenlemelerde belirtilen işlemleri yapmak.

e) İş ve işlemler konusunda valiliğe ve genel sekreterliğe bilgi vermek.

Yatırım destek ofislerine başvuru

MADDE 17.- Yatırımcılar, ilgili mevzuatta belirtilen bilgi ve belgelerle yatırım destek ofislerine başvurur. Bu başvuru sonucunda yatırım destek ofislerinde geçen süreler, ilgili mevzuatta belirtilen sürelerden sayılmaz.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

14.6.1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun 5 inci maddesi gereğince ruhsat verecek mercie yapılacak müracaatlar Tek Durak Ofislere yapılabilir. Bu şekilde yapılan müracaatlar sözkonusu mercie yapılmış sayılır.

22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen "Kurma İzni ve İşletme Belgesine" ilişkin müracaatlar Tek Durak Ofislere yapılabilir. Bu şekilde yapılan müracaatlar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili teşkilatına yapılmış sayılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Personel Rejimi, Bütçe ve Denetim

Ajans personelinin nitelik, statü ve hakları

MADDE 18.- Ajans hizmetleri iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen, ajans görevlerini ifa etmekle yükümlü uzman personel ve destek personeli eliyle yürütülür. Ayrıca, ajanslarda iç denetim yapmak üzere bir iç denetçi istihdam edilir. Sekreterlik, halkla ilişkiler, arşiv, idari, mali ve personelle ilgili işlemler gibi işleri yürütecek olan destek personelinin sayısı, ajans toplam personel sayısının yüzde yirmisini geçemez.

Uzman personel ve iç denetçi, yurt içi ya da yurt dışında hukuk, iktisat, işletme, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, matematik, şehir ve bölge planlama, istatistik, sosyoloji ile mühendislik alanlarında en az dört yıl yüksek öğrenim veren fakülte ve yüksek öğretim kurumlarından mezun olmuş, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında İngilizce dilinden en az 70 puan almış veya buna denk kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan belgeye sahip adaylar arasından istihdam edilir. Ayrıca, iç denetçide kamuda denetim elemanı olarak en az on yıl çalışmış olma şartı aranır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yatırımcıların bu Kanun kapsamında yatırım destek ofislerine başvurması kendi isteklerine bağlıdır.

İzin ve ruhsat işlemleri ile diğer idari iş ve işlemler için yatırım destek ofisleri tarafından ilgili mercilere yapılan başvurular, yatırımcı tarafından yapılmış sayılır.

Yatırım destek ofislerine hangi yatırım ve işlemlerle ilgili başvuru yapılacağı, 4 üncü maddenin (h) bendi uyarınca çıkarılacak düzenlemeler kapsamında belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Personel Rejimi, Bütçe ve Denetim

Ajans personelinin nitelik, statü ve hakları

MADDE 18.- Ajans hizmetleri iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen uzman personel ve destek personeli eliyle yürütülür. Ayrıca, ajanslarda iç denetim yapmak üzere bir iç denetçi istihdam edilir. Sekreterlik, halkla ilişkiler, arşiv, idari, mali ve personelle ilgili işlemler gibi işleri yürütecek olan destek personelinin sayısı, ajans toplam personel sayısının yüzde yirmisini geçemez.

Uzman personel ve iç denetçi, hukuk, iktisat, maliye, işletme, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, istatistik, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, matematik, sosyoloji, mimarlık, şehir ve bölge planlama ile mühendislik dallarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından lisans düzeyinde mezun olmuş, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında İngilizce dilinden en az 70 puan almış veya buna denk kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan belgeye sahip adaylar arasından istihdam edilir. Ayrıca, iç denetçide kamuda denetim elemanı olarak en az on yıl çalışmış olma şartı aranır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlardan, yukarıdaki fıkrada belirtilen nitelikleri taşıyanlar, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakati ile ajansta uzman personel olarak istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer malî ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler, ajanstaki görevleri sona erdiğinde, öğrenim durumları, hizmet yılı ve idari unvanları hariç olmak üzere unvanları dikkate alınarak önceki kurumlarında kariyerlerine veya durumlarına uygun bir kadro veya pozisyona en geç üç ay içinde atanırlar ve herhangi bir işleme gerek kalmaksızın en geç bir ay içerisinde göreve başlatılırlar. Bu kişilerden, önceki kamu kurum ve kuruluşlarındaki kadrolarına müşterek kararname ile atananların, bu fıkraya göre yapılacak atama işlemleri ilgili bakan onayı ile yapılır. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin ajansta geçen hizmetleri kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilir. Bu şekilde görevlendirilecek personel sayısı toplam personel sayısının yüzde otuzunu aşamaz.

Ajans personeli, emeklilik ve sosyal güvenlik yönünden 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tâbidir.

Yönetim Kurulu üyeleri ile Genel Sekreter ve ajansta istihdam edilecek tüm personelde;

- a) Türk Vatandaşı olmak,
- b) Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

şartları aranır.

Genel Sekreter ile diğer personelin ücret ve gündelikleri ile diğer malî ve sosyal hakları Yüksek Planlama Kurulu kararıyla tespit edilen alt ve üst limitleri geçmemek üzere Yönetim Kurulunca belirlenir.

Ajans personeline ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlardan, bu Kanunda belirtilen nitelikleri taşıyanlar, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakati ile ajansta genel sekreter, iç denetçi veya uzman personel olarak istihdam edilebilir. Bunların kurumlarıyla olan ilişkileri iş akdinin yapılmasıyla son bulur. Bunlara verilecek ücret ile diğer malî ve sosyal haklar yapılacak iş akdi ile belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler, ajanstaki görevleri sona erdiğinde, öğrenim durumları, hizmet yılı ve unvanları dikkate alınarak önceki kurumlarında kariyerlerine veya durumlarına uygun boş bir kadro veya pozisyona en geç üç ay içinde atanırlar ve herhangi bir işleme gerek kalmaksızın en geç bir ay içerisinde göreve başlatılırlar. Ancak, bu kişilerin atanmalarında, önceki kurumlarındaki idari unvanlar dikkate alınmaz. Bu fıkra kapsamındaki kişilerden, önceki kamu kurum ve kuruluşlarındaki kadrolarına müşterek kararname ile atananların, bu fıkraya göre yapılacak atama işlemleri ilgili bakan onayı ile yapılır. Bu fıkra uyarınca önceki kurumlarına dönen kişilerin ajansta geçen hizmetleri kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilir. Bu durumda kıdem tazminatları ödenmez ve bu süreler emeklilik ikramiyesinin hesabında dikkate alınmaz. Bu şekilde görevlendirilecek personel sayısı toplam personel sayısının yüzde otuzunu aşamaz.

Ajans personeli, emeklilik ve sosyal güvenlik yönünden 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tâbidir.

Yönetim kurulu üyeleri ile genel sekreter ve ajansta istihdam edilecek tüm personelde;

- a) Türk Vatandaşı olmak,
- b) Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

c) Affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sah-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Gelirler

MADDE 19.- Ajansın gelirleri şunlardır:

- a) Bir önceki yıl kesinleşmiş genel bütçe vergi gelirlerinin binde beşi oranında her yıl ayrılacak transfer ödeneğinden, Yüksek Planlama Kurulunca nüfus, gelişmişlik düzeyi ve performans ölçütlerine göre belirlenecek pay,
 - b) Avrupa Birliği ve diğer uluslararası fonlardan sağlanacak kaynaklar,
 - c) Faaliyet gelirleri,
 - d) Bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirleri üzerinden, bölgedeki il özel idareleri için yüzde beş ve belediyeler için yüzde bir oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay,
 - e) Bölgedeki sanayi ve ticaret odalarının, bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirlerinin yüzde biri oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay,
 - f) Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarca yapılan bağış ve yardımlar,
 - g) Bir önceki yıldan devreden gelirler.
- Birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen paylar, ilgili idare ve kuruluşlar tarafından Haziran ayının sonuna kadar ajans hesabına aktarılır. (d) bendinde belirtilen paylar, süresi içerisinde aktarılmadığı takdirde, bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan paydan ilgisine göre

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

tecillik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak.

Şartları aranır.

Genel sekreter ile diğer personelin ücret ve gündelikleri ile diğer malî ve sosyal hakları Yüksek Planlama Kurulu kararıyla tespit edilen alt ve üst limitleri geçmemek üzere yönetim kurulunca belirlenir.

Ajans personeline ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.

Gelirler ve yönetilecek fonlar

MADDE 19.- Ajansın gelirleri ve yöneteceği fonlar şunlardır:

- a) Bir önceki yıl gerçekleşen genel bütçe vergi gelirleri tahsilatından, vergi iadeleri ile mahalli idarelere ve fonlara aktarılan paylar düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden, binde beş oranında her yıl ayrılacak transfer ödeneğinden, Yüksek Planlama Kurulunca her bir ajans için nüfus, gelişmişlik düzeyi ve performans ölçütlerine göre belirlenecek pay,
- b) Avrupa Birliği ve diğer uluslararası fonlardan sağlanacak kaynaklar,
- c) Faaliyet gelirleri,
- d) Bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, bölgedeki il özel idareleri için; borçlanma, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir; belediyeler için; borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay,
- e) Bölgedeki sanayi ve ticaret odalarının, bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirlerinin yüzde biri oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Maliye Bakanlığı ve/veya İller Bankasına kesilerek ilgili ajans hesabına aktarılır.

Diğer alacakların tahsilinde, genel hükümlere göre işlem yapılır.

Giderler

MADDE 20.- Ajansın giderleri şunlardır:

- a) Plan, program ve proje giderleri,
- b) Proje ve faaliyet destekleme giderleri,
- c) Araştırma ve geliştirme giderleri,
- d) Tanıtım ve eğitim giderleri,
- e) Taşınır ve taşınmaz mal ile hizmet alım giderleri,

f) Yönetim ve personel giderleri,

g) Görevlerle ilgili diğer giderler.

Ajansın yıllık personel giderleri toplamı, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin, yüzde on beşini aşamaz.

Mali Saydamlık ve Hesap Verme Sorumluluğu

MADDE 21.- Ajanslar, finansal kaynaklarının elde edilmesi ve kullanılmasında, denetimin sağlanması amacıyla, kamuoyunu zamanında bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu amaçla;

a) Görev, yetki ve sorumlulukların açık olarak tanımlanması,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

f) Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarca yapılan bağış ve yardımlar,

g) Bir önceki yıldan devreden gelirler.

Bakanlar Kurulu, il özel idareleri için belirlenen oranı yüzde beş'e kadar yükseltmeye ya da bu Kanunda belirlenen oranına kadar indirmeye; Belediyeler için belirlenen oranı ise; yarısına kadar indirmeye ya da bu Kanunda belirlenen oranına kadar yükseltmeye yetkilidir.

Birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen paylar, ilgili idare ve kuruluşlar tarafından Haziran ayının sonuna kadar ajans hesabına aktarılır. (d) bendinde belirtilen paylar, süresi içerisinde aktarılmadığı takdirde, bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan paydan ilgisine göre Maliye Bakanlığı ve/veya İller Bankasına kesilerek ilgili ajans hesabına aktarılır. Diğer alacakların tahsilinde, genel hükümlere göre işlem yapılır.

Giderler

MADDE 20.- Ajansın giderleri şunlardır:

- a) Plan, program ve proje giderleri,
- b) Proje ve faaliyet destekleme giderleri,
- c) Araştırma ve geliştirme giderleri,
- d) Tanıtım ve eğitim giderleri,
- e) Taşınır ve taşınmaz mal ile hizmet alım giderleri,

f) Yönetim ve personel giderleri,

g) Görevlerle ilgili diğer giderler.

Ajansın yıllık personel giderleri toplamı, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin, yüzde on beşini aşamaz.

Mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğu

MADDE 21.- Ajanslar, finansal kaynaklarının elde edilmesi ve kullanılmasında, denetimin sağlanması amacıyla, kamuoyunu zamanında bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu amaçla;

a) Görev, yetki ve sorumlulukların açık olarak tanımlanması,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

b) Yıllık çalışma programı ile bütçenin hazırlanması, yetkili organlarda görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması,

c) Ajanslar tarafından proje ve faaliyetlere sağlanan desteklerin bir yılı geçmemek üzere belirli dönemler itibarıyla kamuoyuna açıklanması,

d) Ajans hesaplarının standart bir muhasebe sistemi ve genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe düzenine göre oluşturulması, zorunludur.

Ajansların finansal kaynaklarının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur.

Bütçe

MADDE 22.- Ulusal ve bölgesel düzeyde plan ve programlara, Yüksek Planlama Kurulunca belirlenen ödenek tavanına ve yıllık çalışma programına göre hazırlanan bütçe, ajansın bütçe yılı içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir. Bütçe yılı takvim yılıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz.

Bütçenin hazırlanması ve kabulü

MADDE 23.- Ajans, Yüksek Planlama Kurulunca, 19 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen ölçütlere göre her yıl Haziran ayında genel bütçeden ajanslara yapılacak transferlere ilişkin gösterge niteliğinde belirlenen payların tavanları ile diğer gelir kalemlerine ilişkin tahminleri dikkate alarak bir sonraki yılın bütçesini hazırlar. Ulusal ve bölgesel düzeydeki plan ve programlar dikkate alınarak Genel Sekreterlikçe hazırlanacak bütçe taslağı ve çalışma programı, Ağustos ayı başında Yönetim Kuruluna sunulur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Yıllık çalışma programı ile bütçenin hazırlanması, yetkili organlarda görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması,

c) Ajanslar tarafından proje ve faaliyetlere sağlanan desteklerin bir yılı geçmemek üzere belirli dönemler itibarıyla kamuoyuna açıklanması,

d) Ajans hesaplarının standart bir muhasebe sistemi ve genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe düzenine göre oluşturulması, zorunludur.

Ajansların mali ve finansal kaynaklarının elde edilmesi, kullanılması ve mali denetiminin sağlanmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur.

Bütçe

MADDE 22.- Ulusal ve bölgesel düzeyde plan ve programlara, Yüksek Planlama Kurulunca belirlenen ödenek tavanına ve yıllık çalışma programına göre hazırlanan bütçe, ajansın bütçe yılı içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir. Bütçe yılı takvim yılıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz.

Bütçenin hazırlanması ve kabulü

MADDE 23.- Ajans, Yüksek Planlama Kurulunca, 19 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen ölçütlere göre her yıl Haziran ayında genel bütçeden ajanslara yapılacak transferlere ilişkin gösterge niteliğinde belirlenen payların tavanları ile diğer gelir kalemlerine ilişkin tahminleri dikkate alarak bir sonraki yılın bütçesini hazırlar. Ulusal ve bölgesel düzeydeki plan ve programlar dikkate alınarak genel sekreterlikçe hazırlanacak bütçe taslağı ve çalışma programı, Ağustos ayı başında yönetim kuruluna sunulur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bütçe taslağı Yönetim Kurulunca kabul edildikten sonra, çalışma programı ile birlikte en geç Eylül ayı başına kadar görüş alınmak üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Bütçe, Genel Bütçe Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde kesinleştirilerek Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına sunulur.

19 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre yapılacak transfer ödeneği, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinde gösterilir. Bu ödenek aylık harcama programına göre Devlet Planlama Teşkilatınca ajanslara kullanılır.

Bütçenin kesinleşme tarihine kadar, devam eden işler için yapılacak harcamalar yılı bütçesi ile ilişkilendirilir.

Bütçe sonuçları

MADDE 24.- Bütçe sonuçları, Genel Sekreter tarafından bütçe döneminin bitiminden sonraki Mart ayı içinde Yönetim Kuruluna sunulur; Yönetim Kurulunda görüşülerek karara bağlanır.

Bütçe sonuçları onaylanmadığı takdirde İçişleri Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Bu kurumlar bu Kanunun ve/veya diğer ilgili kanunların ilgili hükümlerine göre işlem tesis eder.

Denetim

MADDE 25.- Ajanslarda iç ve dış denetim yapılır.

İç denetimde; ajansın faaliyetleri, hesapları, işlemleri ve performansı Yönetim Kurulu Başkanı veya Genel Sekreter ile bir iç denetçi tarafından denetlenir. İç denetim raporları Yönetim Kuruluna ve Kalkınma Kuruluna sunulur.

Dış denetim; İçişleri Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca müştereken belirlenecek esas ve usullere göre yapılır veya yaptırılır. Denetim sonucu suç teşkil eden

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bütçe taslağı yönetim kurulunca kabul edildikten sonra, çalışma programı ile birlikte en geç Eylül ayı başına kadar görüş alınmak üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Bütçe, Genel Bütçe Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde kesinleştirilerek Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına sunulur.

19 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre yapılacak transfer ödeneği, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinde gösterilir. Bu ödenek aylık harcama programına göre Devlet Planlama Teşkilatınca ajanslara kullanılır.

Bütçenin kesinleşme tarihine kadar, devam eden işler için yapılacak harcamalar yılı bütçesi ile ilişkilendirilir.

Bütçe sonuçları

MADDE 24.- Bütçe sonuçları, genel sekreter tarafından bütçe döneminin bitiminden sonraki Mart ayı içinde yönetim kuruluna sunulur; yönetim kurulunda görüşülerek karara bağlanır.

Bütçe sonuçları onaylanmadığı takdirde İçişleri Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Bu kurumlar bu Kanunun ve/veya diğer ilgili kanunların ilgili hükümlerine göre işlem tesis eder.

Denetim

MADDE 25.- Ajanslarda iç ve dış denetim yapılır.

İç denetimde, ajansın faaliyetleri, hesapları, işlemleri ve performansı yönetim kurulu başkanı veya genel sekreter ile bir iç denetçi tarafından denetlenir. İç denetim raporları yönetim kuruluna ve kalkınma kuruluna sunulur.

Dış denetimde, İçişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca müştereken belirlenecek esas ve usullere göre ajansın her türlü hesap ve iş-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

hususlarla ilgili gerekli işlemleri yapmaya İçişleri Bakanlığı; performansla ilgili değerlendirmeleri yapmaya ve gerekli tedbirleri almaya Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkilidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Muafiyetler

MADDE 26.- Ajans; yapılacak her türlü devir, intikal, bağış ve yardımlardan kaynaklanan vergiler ile damga vergisinden ve düzenlenecek sözleşmelerden doğacak diğer vergi, resim, harç ve katkı paylarından muafır.

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 27.- Ajans, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetim ve Kontrol Kanunu, 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4.1.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir.

MADDE 28.- 19.6.1994 tarihli ve 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2 nci maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

"1) Kalkınma Ajanslarının koordinasyonunu sağlamak ve bunlarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek."

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

lemleri, yönetim kurulu tarafından her yıl en geç mart ayında ve gerekli görülen hallerde her zaman Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarına incelenilir. Bağımsız dış denetim kuruluşları, hazırladıkları raporu eş zamanlı olarak İçişleri Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına sunar. Denetim sonucu suç teşkil eden hususlarla ilgili gerekli işlemleri yapmaya İçişleri Bakanlığı; performansla ilgili değerlendirmeleri yapmaya ve gerekli tedbirleri almaya Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkilidir.

Bu maddeye göre bağımsız denetim yapan kuruluşların ortakları, yöneticileri ve çalışanlarının cezai sorumluluğu hakkında 28.7.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 47 nci maddesinin (B) bendinin (3) numaralı alt bendi ile 48 ve 49 uncu maddeleri hükümleri uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Muafiyet

MADDE 26.- Ajanslar; bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili iş ve işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 27.- Ajans, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4.1.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir.

MADDE 28.- 19.6.1994 tarihli ve 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2 nci maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

"1) Kalkınma Ajanslarının koordinasyonunu sağlamak ve bunlarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 29.- 540 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesine "yapısal uyum politikalarının uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek sorunların çözümü amacıyla projeler geliştirmek ve bu konularda yapılacak çalışmaları koordine etmek," ifadesinden sonra gelmek üzere "Kalkınma Ajanslarının genel koordinasyonunu sağlamak ve bunlarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek," ifadesi eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1.- Bütün ajanslar kurulup faaliyete geçene kadar, 19 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca tahsis edilecek transfer ödeneği miktarı, kurulmuş ajans sayısı dikkate alınarak belirlenir. Ajanslar kuruldukları tarih itibariyle yılın geri kalanı için kendilerine düşen payı kullanma hakkını kazanır.

GEÇİCİ MADDE 2.- İlk yıl için ajansta istihdam edilebilecek olan azami personel sayısı kuruluş kararnamesinde belirtilir.

GEÇİCİ MADDE 3.- Türkiye-Avrupa Birliği Malî İşbirliği kapsamında yürütülen bölgesel programların; bölgelerde yürütülmesi ve koordinasyonu amacıyla oluşturulan proje birimlerinin yürütmekte olduğu iş ve işlemler, bunlara ilişkin hak ve yükümlülükler ile her türlü taşınır mallar, kuruluş kararnamesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde ilgili ajansa devredilir.

Söz konusu proje birimlerinde çalışan personelden; görevli olduğu bölgede kurulan ajansın kuruluş kararnamesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde ilgili ajansa

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 29.- 540 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesine "yapısal uyum politikalarının uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek sorunların çözümü amacıyla projeler geliştirmek ve bu konularda yapılacak çalışmaları koordine etmek," ifadesinden sonra gelmek üzere "Kalkınma Ajanslarının genel koordinasyonunu sağlamak ve bunlarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek," ifadesi eklenmiştir.

MADDE 30.- 27.10.1989 tarihli ve 388 sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (f) bendi "nazım ve uygulama imar planlarını yapmak veya yaptırmak" şeklinde değiştirilmiş ve 3 üncü maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Bütün ajanslar kurulup faaliyete geçene kadar, 19 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca tahsis edilecek transfer ödeneği, kurulmuş ajans sayısı dikkate alınarak belirlenir. Ajanslar kuruldukları tarih itibariyle yılın geri kalanı için kendilerine düşen payı kullanma hakkını kazanır.

GEÇİCİ MADDE 2.- İlk yıl için ajansta istihdam edilebilecek olan azami personel sayısı kuruluş kararnamesinde belirtilir.

GEÇİCİ MADDE 3.- Türkiye-Avrupa Birliği Malî İşbirliği kapsamında yürütülen bölgesel programların; bölgelerde yürütülmesi ve koordinasyonu amacıyla oluşturulan proje birimlerinin yürütmekte olduğu iş ve işlemler, bunlara ilişkin hak ve yükümlülükler ile her türlü taşınır mallar, kuruluş kararnamesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde ilgili ajansa devredilir.

Söz konusu proje birimlerinde çalışan personelden; görevli olduğu bölgede kurulan ajansın kuruluş kararnamesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde ilgili ajansa

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

başvuranlardan, 18 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki niteliklere sahip olanlar uzman personel, diğerleri ise destek personeli olarak bu Kanunun ilgili hükümlerine göre öncelikle istihdam edilir.

GEÇİCİ MADDE 4.- Kalkınma Kurulu, kuruluş kararnamesinin yayımlandığı tarihten itibaren bir ay içinde, ajans merkezi olarak tespit edilen ilin valisinin başkanlığında ilk toplantısını yapar.

GEÇİCİ MADDE 5.- 27.10.1989 tarihli ve 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresinin görev süresi 31.12.2005 tarihi itibariyle sona ermiştir.

GAP Bölge Kalkınma İdaresinin görev ve yetki alanında bulunan Adıyaman, Gaziantep, Kilis, Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Mardin, Şırnak ve Siirt illerini kapsayan ajanslar en geç 31.12.2005 tarihine kadar kurulur ve faaliyete geçer.

GAP Bölge Kalkınma İdaresinde çalışmakta olanlardan; ilgili ajansın kuruluş kararnamesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde ajansa başvuranlardan, 18 inci maddede belirtilen niteliklere sahip olanlar bu Kanunun ilgili hükümlerine göre öncelikle istihdam edilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte GAP Bölge Kalkınma İdaresinde çalışmakta olanlardan;

a) Kadrosu başka kurum ve kuruluşlarda olan personelin GAP Bölge Kalkınma İdaresi ile ilişkileri, GAP Bölge Kalkınma İdaresi tarafından en geç 31.12.2005 tarihine kadar sona erdirilir ve bu kişiler kurumlarına iade edilir.

b) Memur statüsünde bulunanlar, GAP Bölge Kalkınma İdaresi tarafından en geç 31.12.2005 tarihine kadar istihdam fazlası personel olarak Devlet Personel Başkanlığına bil-

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

başvuranlardan, 18 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen öğrenim dalı dışındaki niteliklere sahip olanlar uzman personel, diğerleri ise destek personeli olarak bu Kanunun ilgili hükümlerine göre öncelikle istihdam edilir.

GEÇİCİ MADDE 4.- Kalkınma kurulu, kuruluş kararnamesinin yayımlandığı tarihten itibaren bir ay içinde, ajans merkezi olarak tespit edilen ilin valisinin başkanlığında ilk toplantısını yapar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

dirilir. Söz konusu personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmeleri hakkında, 4046 sayılı Kanunun 22 nci ve diğer ilgili maddelerinde belirtilen usul ve esaslar uygulanır. 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ihdas edilen kadrolara atanmış olanların bu Kanun Hükmünde Kararnameyle öngörülen eski kadrolarına ait her türlü hakları, durumlarına uygun yeni bir kadroya atanıncaya kadar devam eder.

c) Sözleşmeli personel, işçi ve geçici işçi statüsünde çalışanların sözleşmeleri, GAP Bölge Kalkınma İdaresi tarafından en geç 31.12.2005 tarihine kadar feshedilir. Bunlar hakkında, 4046 sayılı Kanunun 21 inci ve diğer ilgili maddelerinde belirtilen usul ve esaslar uygulanır.

Bu madde gereğince diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yapılacak nakil sebebiyle boşalan kadro ve pozisyonlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın boşaldıkları tarihten itibaren iptal edilmiş sayılır ve bu kadrolar 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili bölümünden çıkarılır.

GAP Bölge Kalkınma İdaresinin tasfiyesi amacıyla, teşkilatın alacak ve borçları, taşınır ve taşınmazları, ödenekleri ve yürüttüğü projeler ve bunlarla ilgili görev, yetki ve sorumluluklar; Devlet Planlama Teşkilatı ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi arasında yapılacak protokollerle ilgili ajanslara ve kamu kurum ve kuruluşlarına devir ve intikal ettirilir. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu bakan, GAP Bölge Kalkınma İdaresinin tasfiyesine ilişkin her türlü işlemi yapmaya yetkilidir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 30.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 31.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 31.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 32.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

A. Gül

Devlet Bakanı

B. Atalay

Devlet Bakanı

G. Akşit

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

C. Çiçek

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

Devlet Bakanı

A. Babacan

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Z. Ergezen

Tarım ve Köyişleri Bakanı

S. Güçlü

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

Devlet Bak. ve Başb. Yrd. V.

M. Aydın

Devlet Bakanı

M. Aydın

Adalet Bakanı

C. Çiçek

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

M. Başesgioğlu

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Mumcu

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTE

EK 1: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması

TR1: İstanbul

TR10: İstanbul

TR2: Batı Marmara

TR21: Edirne, Kırklareli, Tekirdağ

TR22: Balıkesir, Çanakkale

TR3: Ege

TR31: İzmir

TR32: Aydın, Denizli, Muğla

TR33: Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak

TR4: Doğu Marmara

TR41: Bilecik, Bursa, Eskişehir

TR42: Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova

TR5: Batı Anadolu

TR51: Ankara

TR52: Karaman, Konya

TR6: Akdeniz

TR61: Antalya, Burdur, Isparta

TR62: Adana, Mersin

TR63: Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye

TR7: Orta Anadolu

TR71: Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Niğde, Nevşehir,

TR72: Kayseri, Sivas, Yozgat

TR8: Batı Karadeniz

TR81: Bartın, Karabük, Zonguldak

TR82: Çankırı, Kastamonu, Sinop

TR83: Amasya, Çorum, Samsun, Tokat

TR9: Doğu Karadeniz

TR90: Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon

TRA: Kuzeydoğu Anadolu

TRA1: Bayburt, Erzincan, Erzurum

TRA2: Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars

TRB: Ortadoğu Anadolu

TRB1: Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli

TRB2: Bitlis, Hakkâri, Muş, Van

TRC: Güneydoğu Anadolu

TRC1: Adıyaman, Gaziantep, Kilis

TRC2: Diyarbakır, Şanlıurfa

TRC3: Batman, Mardin, Şırnak, Siirt

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METNE EK LİSTE
EK 1: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması

TR1: İstanbul

TR10: İstanbul

TR2: Batı Marmara

TR21: Edirne, Kırklareli, Tekirdağ

TR22: Balıkesir, Çanakkale

TR3: Ege

TR31: İzmir

TR32: Aydın, Denizli, Muğla

TR33: Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak

TR4: Doğu Marmara

TR41: Bilecik, Bursa, Eskişehir

TR42: Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova

TR5: Batı Anadolu

TR51: Ankara

TR52: Karaman, Konya

TR6: Akdeniz

TR61: Antalya, Burdur, Isparta

TR62: Adana, Mersin

TR63: Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye

TR7: Orta Anadolu

TR71: Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Niğde, Nevşehir

TR72: Kayseri, Sivas, Yozgat

TR8: Batı Karadeniz

TR81: Bartın, Karabük, Zonguldak

TR82: Çankırı, Kastamonu, Sinop

TR83: Amasya, Çorum, Samsun, Tokat

TR9: Doğu Karadeniz

TR90: Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon

TRA: Kuzeydoğu Anadolu

TRA1: Bayburt, Erzincan, Erzurum

TRA2: Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars

TRB: Ortadoğu Anadolu

TRB1: Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli

TRB2: Bitlis, Hakkâri, Muş, Van

TRC: Güneydoğu Anadolu

TRC1: Adıyaman, Gaziantep, Kilis

TRC2: Diyarbakır, Şanlıurfa

TRC3: Batman, Mardin, Şırnak, Siirt

